

**”JOS OLET SIELLÄ YLHÄÄLLÄ,
PELASTA MINUT SUPERMIES!”**

**Tutkielma Simpsonit-sarjan värikkästä
rukouselämästä**

Joensuun yliopisto, teologinen tiedekunta

Läntinen teologia

Pro gradu -tutkielma, syksy 2009

Uskonnonpedagogiikka

Eveliina Ojala

SISÄLLYSLUETTELO

1 JOHDANTO	1
2 SIMPSONIT-SARJA TUTKIMUKSEN KOHTEENA	3
2.1 Simpsonit-televisiosarja syntyy	3
2.2 Simpsonit-sarja osana amerikkalaista yhteiskuntaa	5
3 TELEVISIO JA USKONTO POPULAARIKULTTUURISSA	8
3.1 Televisio visuaalisen mediakulttuurin kulmakivenä	8
3.1.1 Lyhyt oppimäärä television historiasta	8
3.1.2 Televisio yhteiskunnan arjessa	10
3.2 Sitcom television lajityyppinä	13
3.3 Uskonto populaarikulttuurin osana	17
3.3.1 Populaarikulttuurin määritelmä	17
3.3.2 Uskonnon ja populaarikulttuurin yhteensulautuminen	19
4 RUKOUS	23
4.1 Rukous käsitteenä	23
4.2 Lasten rukoileminen ja rukouksen eri muodot	25
4.2.1 Lasten erilaiset rukoustyytit	25
4.2.2 Lasten rukoukset hädässä	27
4.2.3 Kuvaus lapsen rukouksäsitteen kehityksestä	29
5 TUTKIMUKSEN SUORITTAMINEN	32
5.1 Tutkimuskysymys ja keskeiset käsitteet	32
5.2 Aineiston analyysimenetelmät	33
5.3 Tutkimuksen luotettavuus	36
6 SIMPSONIT-SARJASSA ESIINTYVÄT RUKOUSTYYPIT	38
6.1 Pyyntörukous	38
6.1.1 Altruistinen pyyntö	38
6.1.2 Itsekäs pyyntö	40
6.2 Kiitosrukous	45
6.2.1. Koti- ja työasiat	45
6.2.2 Elämän pienet ilot	47
6.3 Rukoukset hädässä	49
6.3.1 Häätä itsestä	49
6.3.2 Häätä toisista	52
6.4 Päivän kulkuun liittyvät rukoukset	54
6.5 Johtopäätökset	55
7 SIMPSONIT-SARJAN RUKOILIJAT	58
7.1 Lapsenomaisesti rukoileva Homer	58
7.2 Jumalaan joka käänteessä turvautuva hurskas kristitty Ned	62
7.3 Pulassa ja ongelmien keskellä rukouksen muistava Bart	65
7.4 Satunnaiset rukoilijat Marge ja Lisa	68
7.5 Eri tilanteissa rukoilevat yksittäiset henkilöt	71
7.6 Johtopäätökset	75
8 POHDINTA	78
LÄHTEET JA KIRJALLISUUS	82

1 JOHDANTO

*“Are you there, God? It's me, Bart Simpson. I know I never paid too much attention in church, but I could really use some of that stuff now.”*¹ Nämä sanat ovat osa Bart Simpsonin epätoivoista rukousta tilanteessa, jossa hän on myynyt sielunsa ystäväilleen Millhouselle ja haluaisi sen jollain tavoin takaisin. Viimeisenä keinonaan hätääntynyt Bart turvautuu rukoukseen, johon kuuluu oikeaoppinen polviasento sängyn vieressä ja ristissä olevat kädet sängyn päällä.

Pro gradu -tutkielman aihe on rukouksen esiintyminen Simpsonit-televisiosarjassa. Rukouksia tutkitaan kahdesta näkökulmasta. Tutkimuksessa selvitetään sarjassa ilmenevät rukousmuodot ja tarkastellaan yksittäisten hahmojen rukouselämää. Aihe on kiinnostava, sillä sarja jakaa mielipiteitä. Sitä voidaan pitää puhtaasti viihteenä. Toisaalta sen voidaan ajatella olevan jopa uskontoa rienaava televisio-ohjelma, jonka katsominen tulisi kieltää alaikäisiltä. Sarjassa on lukuisia uskonnollisia viittauksia. Tämän vuoksi tutkielma on rajattu käsittelemään ainoastaan sarjassa esiintyviä rukouksia. Aineisto koostuu 10 ensimmäisestä tuotantokaudesta. Tutkielman teon alkuvaiheissa 10. tuotantokausi oli puolivälissä esitetyistä tuotantokausista. Tästä syystä on loogista rajata aineisto näin. Tutkimusaineisto sisältää 226 jaksoa, joista 36:ssä rukoillaan.

Simpsonit-sarjasta pyörii parhaillaan 21. tuotantokausi. Se on täten maailman pisimpään jatkunut piirrossarja ja Yhdysvaltojen pitkäikäisin tilannekomedia². Sarja on levittänyt ympäri maailmaa television lisäksi muun muassa videopeleihin, kirjallisuuteen ja internetiin monien fanisivustojen ja keskustelufoorumien kautta. Lisäksi Simpsonit-sarjasta valmistui vuonna 2007 täyspitkä elokuva. Sarjaan liittyviä fanituotteita on olemassa lukuisia kahvimukeista ja vaatteista aina muovisiin figuurihahmoihin asti. Simpseita seurataankin lähes joka ikäluokassa, eikä se ole suunnattu erityisesti vain tietyille sukupuolelle. Koska Simpsonit-sarja on laajasti tunnettu pitkään jatkunut populaarikulttuurin tuote, on varsin perusteltua tutkia, mitä tämänkaltainen sarja pitää sisällään. Tutkielma ei tästä huolimatta ole ensisijaisesti filmi- tai kuvatutkimusta. Rukousasennot ja ympäröivä tilanne otetaan huomioon, vaikka tutkimuksen pääpaino on rukousten sisältö. Metodeina käytetään

¹ Bart Sells His Soul, 19:43.

² Kontkanen 2007, 49.

teoriaohjaavaa sisällönanalyysiä rukousmallien luokittelussa ja tyypittelyä yksittäisten hahmojen rukouselämän selvittämisessä.

Simpsonit-sarja on erittäin moniulotteinen. Rukouskohtaukset ovatkin ainoastaan pieni osa sarjan värikästä kerrontaa. Sarjan hahmot ovat väriltään keltaisia. Tästä huolimatta sarjan yhtenä pyrkimyksenä on luoda realistista kuvausta. Tämän vuoksi sarjassa ei esimerkiksi tapahdu mitään fysiikan lakien vastaista. Tällaisia olisivat esimerkiksi piirroshahmoille toisinaan tyypilliset hahmojen litistymiset, tai tilanteet, jotka normaalioloissa johtaisivat vakavaan vammaan tai kuolemaan.³ Yhteneväisyydet todelliseen maailmaan löytyvät myös rukouksista. Ne ovat muodoltaan tuttuja olemassa olevien mallien mukaisia rukouksia, joita esimerkiksi lasten rukouksia tutkimalla on havainnoitu. Sarjan hahmojen rukouselämä kertoo paljon lisäksi esittäjiensä luonteenpiirteistä. Rukouksissa on tietynlainen johdonmukaisuus esittäjän ja rukouksen sisällön välillä. Sisällöiltään rukoukset ovat osittain vinoutuneita, eivätkä täten anna oikeaa kuvaa millaista rukouksen kenties tulisi olla. Sarjan luonteen vuoksi on kuitenkin ymmärrettävää, että asiat kuvataan humoristisesti. Rukousten sisällöt eivät tämän vuoksi tee rukouksesta pilkkaa eivätkä halvenna uskoa tai uskontoja.

Johdantoluvussa kerrottiin lyhyesti tutkimuksen tarkoitus ja selvitettiin sitä, mistä Simpsonit-sarjassa on kysymys. Seuraavassa luvussa kerrotaan tarkemmin sarjasta. Kolmannessa luvussa selvitetään television ja uskonnon osuutta populaarikulttuurissa. Simpsonit-sarja on osa populaarikulttuuria, ja sarjan esittämiskanava on televisio. Tämän vuoksi on syytä käydä läpi televisiomaailmaa. Tutkimusaineiston laadusta johtuen on tärkeää selvittää lisäksi uskonnon osuutta televisiomaailmassa ja yleisesti populaarikulttuurissa. Toinen teorialuku käsittelee rukousta, minkä jälkeen siirrytään työn varsinaiseen tutkimukselliseen osaan. Tutkimuksen suorittamisesta kerrotaan omassa luvussaan ja luvut 6–7 ovat analyysiä. Näissä luvuissa ovat mukana myös analyysistä seuranneet johtopäätökset. Viimeinen varsinainen luku on pohdintaa, ja se sisältää aiheita jatkotutkimukselle.

³ Paakkinen 2008, 115.

2 SIMPSONIT-SARJA TUTKIMUKSEN KOHTEENA

2.1 Simpsonit-televisiosarja syntyy

1980-luvun puolivälissä piirrosanimaatio ei ollut suosiossa televisiossa tai elokuvateattereissa. Television hyvillä ohjelmapaikoilla piirrossarjoja ei ollut näytetty pariin vuosikymmeneen. Televisiossa esitetyt piirrossarjat olivat lisäksi ainoastaan lapsille suunnattuja. Edellisen kerran aikuisiinkin vedonnut animaationsarja oli peräisin 1960-luvulta. Tuolloin *Kiviset ja Soraset* valloittivat hetkeksi television. Edes animaatioita selvästi vuosikymmenet hallinnut Disney ei kyennyt entisen kaltaisten menestyselokuvien tuottamiseen. Esimerkiksi sen suuren budjetin elokuva *Hiidenpata* vuonna 1985 epäonnistui pahasti.⁴

Samalla kun animaationsarjat olivat alennustilassa, kokenut amerikkalainen televisio- ja elokuvatuottaja James L. Brooks ryhtyi tuottamaan uutta televisiosarjaa. Sarja oli Iso-Britanniassa jo tunnetuksi tullut Tracey Ullman -show, joka oli rantautumassa Amerikkaan. Brooksin idea oli sisällyttää ohjelmaan lyhyitä piirrosanimaatioita hauskoiksi välipaloiksi. Animaattoriksi hän halusi Los Angeles Reader -lehden Life in Hell -sarjakuvan piirtäjän Matt Groeningin. Brooksin idea oli siirtää Life in Hell -sarjakuvat animaation muotoon, mutta tätä Groening ei halunnut. Tuloksena syntyi Simpsonien perhe. Sen Groening luonnosteli odottaessaan pääsyä Brooks puheille.⁵

Uusi Fox-kanava aloitti Tracey Ullman -shown esittämisen vuoden 1987 huhtikuussa. Simpsonit näkyivät ruudussa ensi kerran 19.4.1987 Tracey Ullman -shown kolmannessa jaksossa⁶. Alussa yksi Simpsonit-jakso kesti 3–4 minuuttia. Ullman-tuotantokausien Simpsonit olivat varsin erinäköisiä niiden tulevaan omaan televisio-sarjaan verrattuna. Piirrostyyli oli huomattavasti rosoisempaa, sillä Groeningin karkeat luonnokset oli siirretty animaatioon suoraan. Simpsonit-sarjan tyyli ja hahmot muokkautuivat kuitenkin merkittävästi animaattoreiden irtauduttua Groeningin karheasta piirrosviivasta. Uuden linjakkaamman tyylin keskeisiä elementtejä olivat suuret, pyöreät silmät, ristipurenta ja keltainen iho. Näistä

⁴ Paakkinen 2008, 13, 111.

⁵ Paakkinen 2008, 13–15.

⁶ Paakkinen 2008, 18, The Simpsons Archive.

elementeistä muodostui Simpsonit-sarjan tavaramerkki. Simpson-perhe oli siis jo Ullman-kausilla lopullisessa muodossaan. Lisäksi keltaisen perheen jäsenten nimet, jotka Groening oli lähes täysin antanut omasta perheestään, olivat vakiintuneet.⁷

Alussa Simpsonit-sarja nautti pientä kulttisuosiota, mutta suuri yleisö lämpeni hyvin nopeasti. Simpson-perheen lasten huono käytös aiheutti julkisuudessa jonkin verran keskusteluja, mutta sarja säilytti tästä huolimatta tyyliinsä.⁸

Tracey Ullman -shown neljännellä ja viimeisellä tuotantokaudella Simpson-perhettä ei enää lyhyiden sketsien muodossa nähty. Tuotantotiimi oli ryhtynyt valmistelemaan Simpsonsista omaa puolituntisia jaksoja sisältävää sarjaa. Sarjan luoja Brooks ja Groening halusivat sen näkyvän parhaaseen katseluaikaan. Lisäksi Brooks vaati määräämisvallan ohjelman sisällöstä tuotantoyhtiölleen Gracie Filmsille. Uusi ohjelmakanava Fox haki samoihin aikoihin omaa linjaa ja tapoja erottua valtavirroista. Simpsonit-sarja sai tämän vuoksi mahdollisuuden. 1960-luvun jälkeen animaatioita ei ollut nähty parhailla ohjelmapaikoilla, mutta Foxin päätöstä helpotti vuonna 1988 esitetyn elokuvan *Kuka viritti ansan, Roger Rabbit?* suosio. Sen myötä animaatio oli tullut jälleen parrasvaloihin ja aikuisten suosioon.⁹

Simpsonit-sarjan tulevaisuuden kannalta oli merkittävää, että Brooks sai läpi vaatimuksensa pitää määräämisvalta ohjelman sisällöstä tuotantoyhtiöllään. Usein amerikkalaistelevisiossa kanavien johtajilla on valtaa päättää ohjelmien sisällöstä. Tällöin uusista ohjelmista tehdään usein kaikkia katsojia ja mainostajia miellyttäviä. Samalla itse ohjelmasta hioutuu pois sen särmät. Gracie Filmsin oikeus pitää määräämisvalta itsellään johti siihen, että Simpsonit-sarjan tyyli oli alusta lähtien ronski ja 1980-luvun loppuun suhteutettuna jopa räävitön. Samalla tyyli on kuitenkin ollut yksi keskeinen sarjan menestystekijä.¹⁰

Brooksin ja Groeningin lisäksi yhdeksi päätuottajaksi palkattiin Sam Simon, joka oli työskennellyt muun muassa Tracey Ullman -shown parissa. Nämä kolme ensimmäistä päätuottajaa loivat sarjan tyylin. Tämän vuoksi he näkyvät edelleen jokaisen jakson alkuteksteissä. Tracey Ullman -showssa nähdyt Simpson-lyhytfilmit olivat vielä Groeningin kirjoittamia. Omaan televisiosarjaan palkattiin sen sijaan 13 kokenutta käsikirjoittajaa.¹¹ Käsikirjoitukset on muodostettu alusta alkaen tiimityöskentelynä. Tällöin jokaisen työpanos vaihtelee jaksoittain.¹² Käsikirjoittajat

⁷ Paakkinen 2008, 15, 18, 20.

⁸ Paakkinen 2008, 19–20.

⁹ Paakkinen 2008, 21–23, 111.

¹⁰ Paakkinen 2008, 23, 106.

¹¹ Paakkinen 2008, 23–24.

¹² Lynch 2005, 136.

yhdessä päätuottajien johdolla loivat sarjan, jossa realismi ja uskottavuus olivat tärkeät elementit. Sarjasta haluttiin tehdä mahdollisimman aikuinen, sillä lapset katsoisivat piirrettyjä joka tapauksessa. Tarpeeksi kekseliään huumorin myötä aikuisetkin katsoisivat sarjaa.¹³

Ensimmäinen puolituntinen Simpsonit-jakso esitettiin Yhdysvalloissa vuonna 1989 joulukuun 17. päivä. Avausjaksossa esiteltiin paljon uusia hahmoja. Toisesta jaksosta lähtien jakso on alkanut samalla tunnusmusiikilla, jonka aikana mennään läpi Simpsonsien kotikaupungin Springfieldin. Neljä viikkoa myöhemmin sarjaa alettiin esittää säännöllisesti.¹⁴ Alusta lähtien sarja on ollut yksi maailman suosituimpia television komediaohjelmia.¹⁵ Suomessa Simpsonit-sarjan ensimmäinen jakso nähtiin 26.8.1991 uudella kolmoskanavalla. Sarja sai jo alussa katsojia, mutta mitään hysteriaa ei koettu sarjan rantauduttua Suomeen. Sen sijaan sarjan suosio alkoi tasaisesti kasvaa samalla, kun uuden televisiokanavan näkyvyysalue laajeni.¹⁶

2.2 Simpsonit-sarja osana amerikkalaista yhteiskuntaa

Keskeisiä amerikkalaisarvoja ovat perhe, koti ja lapset. Kodilla tarkoitetaan omaksi hankittua taloa. Kerrostaloasuntoa pidetään maan suurimpia kaupunkeja lukuun ottamatta yleisesti tilapäisratkaisuna. Sanonta ”my home is my castle” pitää usein sanamukaisesti paikkansa. Suomalaisen mittapuun mukaan jo keskiluokkaiset amerikkalaiskodit ovat isoja ja komeita. Monilla kaupungeilla tai asuinalueilla on lisäksi järjestyssäännöt. Ne määrittelevät tarkasti talon ulkonäön ja muun muassa sen, millaista aitaa tai nurmikkoa alueella voi pitää.¹⁷ Simpsonit kuuluvat keskiluokkaiseen työväestöön¹⁸, ja heidän kotinaan on iso talo. Sen julkisivuun kuuluu esimerkiksi talon ilmettä parantavat erkkerit. Samantyyliiset talot samanlaisine pihoineen löytyvät Simpsonsien naapureiltakin.¹⁹

Asuinpaikasta, rodusta, iästä tai sukupuolesta riippumatta ”The American dream” on amerikkalaiselle vankka perusarvo. Amerikkalainen on tottunut ajattelemaan, ettei mikään ole hänelle mahdotonta eikä häntä kahlitse mikään. Syvässä elää yhä edelleen usko, että jokainen voi nousta köyhyydestä miljonääriksi.

¹³ Paakkinen 2008, 115.

¹⁴ Paakkinen 2008, 28–31.

¹⁵ Lynch 2005, 149.

¹⁶ Paakkinen 2008, 52–53.

¹⁷ Nieminen 1999, 129.

¹⁸ Fiske 1994, 122.

¹⁹ esim. There’s No Disgrace Like Home, 10:05.

Keinoilla ei ole niinkään merkitystä kuin itse lopputuloksella. Yhteiskunnassa pyritään aina aurinkoisemmalle paikalle. Siihen katsotaan päästävän kovan työnteon avulla. Elämässä on siis oltava jatkuvaa liikettä, jonka suunta on sekä eteen- että ylöspäin.²⁰ Simpsonit-sarjan yksi keskeisimmistä hahmoista, perheen isä Homer Simpson, ei ehkä sovi kuvaan jatkuvasti eteenpäin ja yhteiskunnan aurinkoisemmalle paikalle pyrkivästä amerikkalaisesta. Homerin strategiana työelämässä on täysi kunnianhimon puuttuminen²¹. Hän on esimerkiksi lihottanut itsensä säästyäkseen työpaikkaliikunnalta ja voidakseen tehdä töitä kotona²². Homerin olemus onkin pikemmin parodiaa amerikkalaisesta unelmasta²³. Hahmoista on tästä huolimatta löydettävissä viittauksia amerikkalaisen unelman ajatukseen. Esimerkiksi Homerin velipuoli Herbert on onnistunut hankkimaan itselleen miljoonaomaisuuden²⁴.

Amerikkalaiset ovat patriootteja. Se näkyy kansallisessa ylpeydessä ja lojaalisuudessa omaa maata kohtaan. Esimerkiksi urheilutilaisuudet aloitetaan kansallishymnillä. Erityisesti esikaupunkialueilla talojen kuisteilla tai ovien vierellä liehuvat lisäksi pienet Yhdysvaltain liput.²⁵ Isänmaallisuus näkyy myös sarjassa. Esimerkiksi Springfieldin eli Simpsonit-perheen kotikaupungin koulun pihassa liehuu aina Yhdysvaltain lippu²⁶, ja johtaja Burns'n kartanossa yksi huone on omistettu isänmaallisille esineille ja tavaroille²⁷.

Yhdysvaltoihin muuttaa yhä enenevässä määrin siirtolaisia Väli- ja Etelä-Amerikasta sekä Aasiasta. Amerikan etninen rakenne on viime vuosikymmenten aikana muuttunut voimakkaasti, ja muutos jatkuu edelleen. Tämän seurauksena valkoisten osuus väestöstä pienenee koko ajan. Muutaman vuosikymmenen kuluttua on arvioitu valtaväestön ja vähemmistöryhmien suhteiden muuttuneen radikaalisti.²⁸ Simpsonit-sarjassa etnisyys näkyy hahmojen kansainvälisyydessä. Esimerkiksi lähikaupan pitäjänä toimii Apu Nahasapeemapeilon. Hän on alun perin intialainen²⁹. Lisäksi esimerkiksi Springfieldin koulun talonmies on skotlantilainen Willie³⁰.

Uskontoa pidetään amerikkalaisessa elämässä yksityisasiana. Tästä huolimatta uskonnollisuus mielletään tärkeäksi. Se näkyy esimerkiksi aktiivisena

²⁰ Nieminen 1999, 151.

²¹ Rowlands 2007, 256.

²² King-Size Homer, 2:22.

²³ Heit 2008, 10.

²⁴ Oh Brother, Where Art Thou?, 10:10.

²⁵ Tamminen 2000, 59–60.

²⁶ esim. Simpson Tide, 17:31.

²⁷ The Trouble with Trillions, 13:49.

²⁸ Nieminen 1999, 122–123.

²⁹ esim. Much Apu About Nothing 7:44

³⁰ esim. Lard of the Dance, 17:25.

osallistumisena jumalanpalveluksiin ja kirkkojen muuhun toimintaan.³¹ Erityisesti maaseudulla ja pienemmissä kaupungeissa kirkko voi olla koko sosiaalisen toiminnan keskus³². Tästä syystä voidaan puhua amerikkalaisille tyypillisestä kansalaisuskosta, jossa kirkko nähdään koko kansakunnan sieluna.³³ Simpsonit ja useat muut sarjan hahmot käyvät sunnuntaisin kirkossa, ja uskonnollisuus on esillä sarjassa muillakin tavoin³⁴. Sarjassa ei siis kuvata ainoastaan sattumanvaraista sekulaaria elämäntapaa. Sen sijaan siinä on nähtävissä paljon asioita, jotka ovat osa todellista amerikkalaista historiaa ja kulttuuria. Erityisesti sen huomaa sarjan uskonnollisista elementeistä. Toisaalta sarjassa karrikoidaan amerikkalaista kristillisyyttä pastori Lovejoyn kautta.³⁵

Amerikkaa pidetään usein kulttuurien sulatusuunina. Etnisyys on siitä yksi osoitus. Tämän lisäksi Amerikassa on lukuisia eri uskontokuntia ja uskonnollisia liikkeitä, kuten liberaali- ja evankeliskaaliprotestantteja, katolisia, reformoitu- ja ortodoksijuutalaisia, moonilaisia, episkopaaleja sekä metodisteja. Lisäksi amerikkalaiselle uskonnollisuudelle on tyypillistä itselle maantieteellisesti lähinnä olevan kirkon suosiminen, joskus oman kirkon kustannuksella. Tärkeää on osallistuminen kirkon toimintaan. Jos oma seurakunta on kaukana, ei koeta ongelmaksi osallistua toisen kirkkokunnan toimintaan.³⁶ Myös Simpsonit-sarjan hahmoissa näkyy uskontojen laaja kirjo. Esimerkiksi Ned Flanders lapsineen edustaa hurskasta kristillisyyttä³⁷. Lähikaupan pitäjä Apu on hindu³⁸ ja Hassu-klovni juutalainen³⁹. Lisa Simpson edustaa sen sijaan uskonnollisesti kielteistä, tai ainakin varauksellista kantaa⁴⁰. Uskontojen sekoittumisen huomaa Simpsonsissa esimerkiksi Lisan ja pastori Lovejoyn kohdalla. Negatiivisesta suhtautumisesta huolimatta Lisa käy kristillisessä kirkossa perheensä kanssa⁴¹. Kristillinen pastori Lovejoy on puolestaan vihkinyt hindulaisen Apun avioliittoon⁴².

³¹ Tamminen 2000, 46.

³² Nieminen 1999, 162.

³³ Tipton 2005, 50.

³⁴ esim. Homer the Heretic, 3:05.

³⁵ Heit 2008, 3–4, 67.

³⁶ Hunter & Rice 1992, 318–319, 324.

³⁷ esim. Bart the Lover, 9:29.

³⁸ esim. The Two Mrs. Nahasapeemapetilons, 16:41.

³⁹ esim. Like Father, Like Clown, 6:03.

⁴⁰ esim. Lisa the Skeptic, 6:38.

⁴¹ esim. Homer the Heretic, 3:05.

⁴² The Two Mrs. Nahasapeemapetilons, 17:29.

3 TELEVISIO JA USKONTO POPULAARIKULTTUURISSA

3.1 Televisio visuaalisen mediakulttuurin kulmakivenä

3.1.1 Lyhyt oppimäärä television historiasta

Television kaukaiset juuret ovat 1800-luvulla. Tuolloin keksittiin ensimmäiset tekniset telekommunikaatio- eli kaukoviestimet ja luotiin toimivat television prototyypit. Samanaikaisesti uudet kuvatalennusmuodot, valokuva ja elokuva, lisäsivät ennestään voimakasta kiinnostusta erilaisia kuvallisia esityksiä kohtaan. Länsimaissa ihmisiä kiehtoivat pakkomielteisesti todellisuuden tallentaminen ja halu olla kahdessa paikassa samaan aikaan. Länsimainen kulttuuri koki tämän vuoksi 1800-luvulla voimakkaan visuaalistumisen, "*silmän kulttuurin*". Suuri kiinnostus johti vähitellen erilaisten kuvatalenteiden kehittelyyn. Radion merkitys nykyisenkaltaisen televisiokulttuurin näkökulmasta on sen sijaan keskeinen lähinnä kolmesta syystä. Radio on luonut useimmissa maissa sekä yleisradioyhtiöt että lähetysasemat. Toiseksi radion myötä vakiintui mainontakäytäntö osaksi radiotoiminnan rahoitusta. Radio muokkasi lisäksi ohjelmistolle päivittäisen rungon, jota televisio myöhemmin seurasi.⁴³

Television ensimmäiset koelähetykset aloitettiin vuonna 1926 Britanniassa. Tästä huolimatta maailman ensimmäisiin säännöllisiin televisiolähetysiin päästiin vasta vuonna 1935 Saksassa. Siellä televisiotekniikan kehittelyä vauhdittivat lähestyvät Berliinin olympialaiset. Hitler halusi osoittaa Saksan olevan ylivoimainen teknisessä osaamisessa. Televisiosta ei aluksi pitänyt tulla joka kodin elektroniikkavälinettä. Mediaa kehiteltiin sen sijaan "elokuvateatteri-television" idean pohjalta. Televisiota katseltiin toisin sanoen aluksi elokuvateattereissa ja muissa julkisissa tiloissa. Ainoastaan varakkaimmissa yksityiskodeissa Yhdysvalloissa oli jo 1930-luvulla televisiovastaanottimia. Näihin lähetettiin ohjelmaa satunnaisesti, ja lähetysten sisältö oli melko primitiivistä. Televisio

⁴³ Hietala 1996, 7, 12–13.

vakiintui joka kodin mediaksi lopulta vuosikymmen myöhemmin 1940–1950-lukujen taitteessa.⁴⁴

Sotien jälkeen televisio valloitti erityisesti amerikkalaisen kulttuurin vauhdilla, ja 1950-lukua voidaan tästä syystä pitää sen kulta-aikana.⁴⁵ Televisiota alettiin markkinoida toden teolla erityisesti keskiluokkaisiin koteihin. Se levisi nopeasti, ja vuoteen 1955 mennessä se kuului jo kahteen kolmasosaan amerikkalaiskodeista. Televisiosta luotiin ylellisyustuote, josta sodan pulavuosina voitiin ainoastaan haaveilla. Lisäksi televisio näyttäytyi mainonnassa perhettä yhdistävänä tekijänä. Sen ympärille harmoninen ydinperhe kokoontui parhaaseen katseluaikaan viettämään yhteistä iltaa. Televisio valloitti nopeasti erityisesti amerikkalaisen kulttuurin. Tästä huolimatta kehitykseen suhtauduttiin osittain ennakkoluuloisesti. Tekniikan halpenemisen myötä televisiovastaanottimen statusarvo hävisi nopeasti. Statusarvon alenemisen seurauksena joissakin "paremmissa piireissä" oli muodikasta olla hankkimatta televisiota lainkaan, tai sen katselua ainakin vältettiin. Tämä ilmiö näkyi myöhemmin Suomessakin.⁴⁶

Aluksi koko television ohjelmisto esitettiin livenä eli suorana lähetyksenä. Tästä siirryttiin 1950-luvun vaihteessa filmin käyttöön kriitikkien ja yleisön vastustuksesta huolimatta. Merkittävä kehitysaskel oli videot. Ne tulivat televisiotekniikkaan mukaan pian filmin käyttöönoton jälkeen. Kotikäyttöön videot tulivat hieman myöhemmin, 1970-luvulla. Erityisesti Amerikassa monet ohjelmat olivat aluksi kaupallisten yritysten kustantamia tai sponsorioimia. Esimerkiksi nimitys "saippuaoppera" syntyi sponsoroinnin seurauksena. Monet ylikansalliset pesuainevalmistajat tuottivat nimitykselle sopivia sarjoja. Televisioyhtiöiden vaurastuttua tuotantovastuu siirtyi vähitellen niille. Samalla ne kykenivät tehokkaammin kontrolloimaan ohjelmien sisältöä. Värit tulivat televisioon vähitellen. Niiden kaupallisiin mahdollisuuksiin ei aluksi uskottu, sillä ne olivat usein varsin epäluonnollisia. Elokuvamaailman värillistymisen myötä televisionmaailma siirtyi lopulta värien käyttöön, tosin ensin vain muutamien ohjelmien kohdalla. Kaikkiin televisio-ohjelmiin ei katsottu värien sopivan. Ensimmäinen kokonaan värillinen sarja oli Bonanza (1958–1971). Sen jälkeen tapahtui värien varsinainen läpimurto.⁴⁷

Suomeen televisio tuli hitaasti ja myöhään, jos otetaan huomioon, että Suomi on sittemmin kulkenut pitkään viestintäteknologian kehityksen kärjessä.

⁴⁴ Hietala 1996, 18–19.

⁴⁵ Alexander & Hoerrner 2007, 29.

⁴⁶ Hietala 1996, 20–22, 31.

⁴⁷ Hietala 1996, 24–28, 85.

Televisiolähetysten aloittamista harkittiin ensimmäisen kerran vuoden 1952 Helsingin olympialaisten vuoksi, mutta hanke kaatui kustannuskysymyksiin. Tuolloin televisiolähetyksiä suunniteltiin ainoastaan lähiympäristöön. Innokkaat viestinnän harrastajat, radioinsinöörit, vauhdittivat television tuloa Suomeen omatekoisilla laitteillaan. Radioinsinööriseura perusti Televisioseuran, joka järjesti vuonna 1955 ensimmäisen kaapelittoman televisiolähetyksen Helsingin alueelle. Vuotta aikaisemmin oli jo nähty kaapelitelevision kautta tapahtuneita tuote-esittelyjä. Kaapelittomaan televisiolähetykseen oli hankittu tuon ajan viihteen ja teatterin kärkinimiä. Ohjelmaa seurasi julkinen innostus. Sen seurauksena muun muassa mainostoimistot ottivat yhteyttä. Samaan aikaan yleisradio aloitti koeluontoiset televisiolähetykset. Ensin ne olivat satunnaisia. Vuoden 1958 alusta lähtien ne tulivat aikaisempaa säännöllisemmiksi. Suomessa televisiokulttuuri lähti siis käyntiin toisaalta mainontaan perustuvan toiminnan kautta, ja toisaalta lupamaksuihin sidotun järjestelmän myötä.⁴⁸

3.1.2 Televisio yhteiskunnan arjessa

Toisen maailmasodan jälkeen Amerikassa oli niin kutsuttu baby-buumi. Sen seurauksena amerikkalaiseksi perhemalliksi muotoutui lastensa kanssa kotona puuhasteleva äiti. Tähän malliin mukautui sekä television asema että ohjelmiston sisältö. Aamut oli varattu lastenohjelmia varten. Iltapäivän ohjelmat oli sen sijaan valittu kouluikäisiä ajatellen. Päivisin äiti katsoi televisiota kotiaskareiden lomassa. Illat taas olivat koko perheen yhteistä katseluaikaa, *prime timea*. Loppuilta oli puolestaan suunnattu marginaaliryhmille ja "arveluttaville" ohjelmille. Eri ohjelmat sijoitettiin ohjelmapaikoille siis sen mukaan, keiden milloinkin ajateltiin kuuluvan ohjelman mahdolliseen kohdeyleisöön. Tämä 1950-luvulta peräisin oleva amerikkalainen malli siirtyi koko länsimaiseen televisiokulttuuriin, ja se on edelleen pohjana ohjelmapaikkasuunnittelussa.⁴⁹ Päivärytmin lisäksi televisio noudattelee yleistä vuosirytmää. Esimerkiksi kesäisin ohjelmat vähentyvät, koska ihmisten oletetaan elävän kaikin puolin vapaammin ja viettävän vähemmän aikaa

⁴⁸ Hietala 1996, 28–29; Salmi 1997, 265–266.

⁴⁹ Hietala 1996, 21, 34.

televisiovastaanottimien ääressä. Televisio elää siis kirjaimellisesti ajateltuna ihmisten kanssa ja heidän mukaan.⁵⁰

Television ohjelmistolle on luonteenomaista *sarjoittuminen*. Sarjat jaetaan usein kahteen päätyyppiin, *seriel* ja *serial*, eikä niille ole olemassa käyviä suomalaisia vastineita. *Serial* kuvaa juonellisesti jatkuvaa sarjaa. Yhden jakson tapahtumien ymmärtäminen vaatii sarjan tiivistä seuraamista.⁵¹ Tyypillistä on, että yksittäinen jakso päätetään hyvin jännittävään kohtaan, cliffhangeriin.⁵² Tällöin katsojalle muodostuu pakottava tarve katsoa jaksoa seuraava osa.⁵³ Tällaisia sarjoja ovat esimerkiksi saippuaopperat, kuten *Kauniit ja Rohkeat*.⁵⁴ *Series* viittaa puolestaan episodimalliseen ohjelmatyyppiin.⁵⁵ Siinä käsitellään samaa päähenkilöä juonellisesti itsenäisissä jaksoissa. Jokainen jakso sisältää juonen, joka ratkeaa ainakin jollain tavoin jakson loppuun mennessä. Tämänkaltaisiin sarjoihin kuuluu sekä fakta- että fiktiosarjoja. Uutiset ovat esimerkki faktapohjaisista sarjoista. Esimerkiksi *Simpsonit*-sarja kuvaa puolestaan hyvin *series*-tyypin fiktiolähtöistä sarjaa. Ohjelma päättyy ainakin näennäiseen sulkeumaan eli tilanteen nolllaamiseen. Jakson aikana ollut epäkohta on selvitetty ja rauha on palautunut jälleen perheen keskelle. Alun järkkyyneen tasapainon palauttaminen jakson loppuun mennessä on tyypillinen *series*-tyyppiseen sarjaan kuuluva ilmiö.⁵⁶

Televisiota katsellaan pääasiassa kotona. Sen katselu tapahtuu siis yksityisyydessä. Toiminta ei siitä huolimatta ole antisosiaalista. Television seuraaminen on arkipäiväistä. Siihen ei liity "juhlan" tai "ulosmenon" tunnetta samoin kuin esimerkiksi elokuvan katsomisessa.⁵⁷ Toisin kuin elokuva, televisio pyrkii muodostamaan katsojan kanssa yhteisen todellisuuden. Tällä halutaan korostaa median ja katsojan välistä tasa-arvoa. Television koko on suurta valkokangasta pienempi. Lisäksi televisiossa käytetään paljon lähi- ja puolilähikuvia. Ne korostavat arkisuuden ja tasa-arvon tuntua. Televisio elää *ikuisessa nykyhetkessä*. Elokuva puolestaan kuvaa selvästi menneitä tapahtumia.⁵⁸

Jo 1990-luvulta lähtenyt trendi televisiokulttuurissa on spontaanisuuden, välittömyyden ja reaaliaikaisuuden painottaminen. Suoran lähetyksen vaikutelmaan

⁵⁰ Hietala 1996, 34.

⁵¹ Hietala 1996, 37–38; Buonanno 2008, 121.

⁵² Hietala 1993, 124.

⁵³ Hiltunen 1999, 133.

⁵⁴ Hietala 1996, 38.

⁵⁵ Hiltunen 1999, 134.

⁵⁶ Hietala 1996, 38–39.

⁵⁷ Virta 1994, 32, 63.

⁵⁸ Hietala 1996, 39.

pyritään nauhoitettuihinkin viihdeohjelmissa esimerkiksi taitavaa leikkaustyötä käyttämällä. Välittömyyttä ja realismia löytyi erityisesti esimerkiksi 1990-luvun suosikkisarjasta Metsolat. Sarja sai parhaimmillaan katsojia lähes 1.7 miljoonaa. Näin ollen kolmannes Suomen kansasta seurasi säännöllisesti fiktiivisen Hoikan kylän tapahtumia ja Metsolan suvun jopa hämmentävän tavallista elämää.⁵⁹ Reaaliaikaisuuden korostus näkyy 2000-luvulla esimerkiksi Big Brother -sarjassa. Ohjelmassa tietty määrä ihmisiä suljetaan muutamaksi kuukaudeksi asumaan ulkopuolisilta suljettuun taloon, joka on täynnä televisiokameroita.⁶⁰ Metsoloiden lisäksi kotimaisista sarjoista esimerkiksi vuodesta 1995 lähtien esitetty Kotikatu on osoitus reaalisuuteen pyrkivästä viihdesarjasta.⁶¹

Tärkeää television katselussa on sen tuottama mielihyvä. Hyvät katselukokemukset liittyvät siihen, miten ohjelma on onnistunut irrottamaan katsojan pois tavallisesta arjesta ja arjen huolista. Televisio-ohjelmien keinot tähän ovat esimerkiksi selkeä esitys ja intensiivisen jännityksen ylläpitäminen. Loppuun kuuluu vielä jännityksen vapauttaminen riemun ja oivalluksen kautta.⁶² Toiseksi televisiolla on psykologinen vaikutus. Esimerkiksi yksinäisillä, eronneilla ja työttömillä televisio saattaa täyttää elämän tyhjät kohdat. Kolmanneksi televisio tuo turvaa ja stabiilisuutta. Vaikka ympäröivä maailma olisi täydessä kaaoksessa, televisio viestittää, että on olemassa jotain pysyvää. Televisio tarjoaa rikkaan fantasiamaailman ja antaa katsojalle tunteen siitä, että tämä kuuluu johonkin. Erityisesti urheilukilpailujen televisointi yhdistää ihmiset kotikatsomoissa. Televisio toimii lisäksi informaation lähteenä ja omalta osaltaan auttaa pysymään ajan tasalla asioista.⁶³ Esimerkiksi uusin muoti ja erilaiset trendit löytyvät televisio-ohjelmia katsomalla.⁶⁴

Television haitoista alettiin keskustella pian sen yleistymisen jälkeen. Tuon ajan huolenaiheet ovat säilyneet samoina vuosikymmenestä toiseen. Erityisesti pohdittiin television katselun mahdollisia haittavaikutuksia lapsiin ja nuoriin. Televisioriippuvuuden nähtiin vievän aikaa koulutehtävien tekemiseltä ja hyviltä harrastuksilta. Lisäksi ohjelmiston ajateltiin tarjoavan väkivaltaisia käyttäytymismalleja. Television on jopa pelätty riistävän vanhemmilta kasvattajan

⁵⁹ Hietala 1996, 39–41, 49.

⁶⁰ Hakola 2006, 117.

⁶¹ Hietala 1996, 49.

⁶² Hiltunen 1999, 147, 151–152.

⁶³ Fore 1987, 19–20.

⁶⁴ Hoover 2006, 267–268.

roolin.⁶⁵ Useat kriitikot pitivät television katselua passiivisena ja passivoivana toimintana. Tämän seurauksena nuorten psyykkisen terveyden pelättiin vaarantuvan. Passiivisuuden pelättiin alentavan vastustuskykyä huonoille vaikutteille. Television passivoiva vaikutus johti 1950-luvulla keskusteluihin myös isän roolista erityisesti amerikkalaisessa yhteiskunnassa. Isän katsottiin menettäneen televisiolla asemansa perheen päänä. Erityisesti kevyesti irvailevia sitcomeja pidettiin asiaan syyppinä.⁶⁶

Koko olemassaolonsa ajan televisiota on pidetty varsinkin nuorten henkistä kehitystä lamaannuttavana ja lukemiskulttuuria tuhoavana. Visuaalinen viestintä on helposti saatavilla. Sen seurauksena ajatellaan, etteivät lapset ehdi tai viitsi lukea painettua kirjallisuutta. Tästä huolimatta Suomessa 1960-luvulla tehty tutkimus osoitti, että suomalaisten lukutaito oli television tulosta huolimatta pikemminkin parantunut. Osittain tulos laitettiin televisiotekstitysten "ansioksi".⁶⁷

3.2 Sitcom television lajityypinä

Ensimmäiset television säännölliset päivälähetykset olivat lajityypiltään radiosta tutut talk showt, quiz showt eli tietovisat ja saippuaoopperat. Neljäs radiosta lainattu ohjelmatyyppi oli tilannekomedia eli sitcom (situation comedy). Television myötä lajityyppi kehittyi, ja kehityksen myötä syntyivät perhesitcomit. Nykyisen muotonsa lajityyppi sai alan pioneerisarjan *I Love Lucy* myötä. Sitä esitettiin vuosien 1951–1957 aikana ja myöhemmin toistuvasti uusintoina. Lucy kuvattiin jonkinasteisena anarkistina. Muilta osin perhesitcom keskittyi 1950-luvulla pääsääntöisesti kuvaamaan ydinperheen elämää, jonka eheyttä pidettiin yllä lähinnä isän auktoriteetin avulla. Perhesitcomit korostivat perheen statusta yhteiskunnan perussoluna. Erityisesti *I Love Lucy* -sarjan menestyksen seurauksena tilannekomedian suosio on säilynyt lajityypin kehittymisestä lähtien.⁶⁸

Sitcomien muuttumaton maailma tarjosi otollisen turvapaikan 1960-luvun huolestuneelle aikuisikäluokalle ristiriitaisten ideologioiden ja lisääntyvän radikalismien keskellä. Perherakenne oli muuttumassa. Vanhemmat ja pari lasta eivät enää välttämättä olleet tyypillisin amerikkalaisperhe. Sitcom reagoi kehitykseen 1970-luvulle tultaessa. Syntyi toisaalta radikaali tilannekomedia, jota edustaa

⁶⁵ Morgan 2007, 153–154.

⁶⁶ Hietala 1996, 22.

⁶⁷ Hietala 1996, 31.

⁶⁸ Hietala 1996, 23–24, 97.

esimerkiksi sarja *Perhe on pahin*. Sarjassa konservatiivit ja liberaalit normit olivat vastakkain. Sarja osoitti, että amerikkalaisen perheharmonian sisälle oli syntynyt ideologinen ja sukupolvien välinen repeämä.⁶⁹ Toisaalta 1970-luvulla syntyi nostalgia-aalto. Sen symboliksi nousi sitcom-sarja *Onnen päivät*.⁷⁰ Ydinperheideologian menetetty uskottavuus korvattiin kuvauksella ajasta, jolloin kaikki oli vielä hyvin. Tällä vedottiin erityisesti vanhemman polven nostalgiseen uskoon tiettyjen perusarvojen pysyvyydestä. Samalla tarjottiin nuorille kenties hieman koomisiakin puhdashenkisiä samastuskohteita ensimmäiseen rock-sukupolveen.⁷¹

Huolimatta ydinperheideologian murentumisesta 1900-luvun viimeisinä vuosikymmeninä, perinteinen nykyaikaan sijoittuva perhetilannekomedia on säilyttänyt suosionsa vuosikymmenestä toiseen. Perheyhteyden tärkeyttä korosti esimerkiksi 1980-luvun suosikkisarja *Cosby Show*. Sarjassa sangen vähäpätöiset ongelmat ratkottiin viisaiden vanhempien opastuksella, eikä esimerkiksi huumeita tai väkivaltaa kuvattu millään muotoa. Sarja palasi omalla tavallaan 1950-luvun perhesitcomien aikaan. Vuosikymmenten takaisista edeltäjistä *Cosby Show* erosi ainoastaan näyttelijöiden ihonvärin vuoksi. Toisenlainen perhesitcom 1980-luvulla kuvasi jo ydinperhemallista poikkeavia perheitä. Esimerkiksi sarjassa *Tyttökullat* "perhe" ei koostunut enää rakkauden tai avioliiton kautta yhteen asettuneista ihmisistä.⁷²

Kuvaavaa vuosituhatosen vaihteen sitcomeissa on maskuliinisuuden kriisi. Esimerkiksi suosikkisarjoissa *Frasier*, *Koti Kuntoon* ja *Pulmuset*, joka tosin alkoi jo 1980-luvun lopulla, on nähtävissä miessukupuolen arvon heikkeneminen. Erityisesti Pulmusissa perheen isä näyttäytyy lähinnä perheen raha-automaattina, jonka yli vaimo jatkuvasti kävelee. Lapset kuvataan epäonnistuneina nuorina, eikä perheen tilanteeseen esitetä juurikaan konkreettisia positiivisia vaihtoehtoja. Satiirisen liioittelun takana on todennäköisesti ajatus keski-ikäisen miehen todellisista ahdingoista ja peloista muuttuvien roolimallien edessä.⁷³

Perinteisesti perhesitcomeiden keskiössä on fiktiivisen perheen olohuone. Luonnehdinta televisiosta katsojan peilinä ja olohuoneen jatkeena osuu perhesitcomeissa kohdalleen lähes kirjaimellisesti. Todellinen ja fiktiivinen perhe istuvat käytännössä vastakkain. Katsojan olohuone näyttää jatkuvan suoraan

⁶⁹ Hietala 1996, 98.

⁷⁰ Hietala 1990, 63.

⁷¹ Hietala 1992, 84–85.

⁷² Hietala 1996, 98–100.

⁷³ Hietala 1996, 191–102.

televisiomaailmaan. Ohjelmatyyppin pitkäikäisyydestä johtuen perhesitcomin kehitys heijastelee television lajityypeistä selvimmin ydinperheen aseman ja ongelmien muuttumista niin amerikkalaisessa kuin muussakin länsimaisessa yhteiskunnassa.⁷⁴ Nopeita muutoksia ei sitcomeissa tästä huolimatta näe. Toisin kuin prime time -saippuaoperoissa, henkilögalleria ja keskinäiset suhteet säilyvät samoina jaksosta toiseen.⁷⁵ Sitcomien muuttuminen yhteiskunnassa ilmenevien muutosten seurauksena tapahtuu siis uusien sitcom-sarjojen tullessa ohjelmistoon, ei niinkään olemassa olevien sarjojen muuttumisen kautta.

Yksittäinen jakso noudattelee perhesitcomeissa rakennetta, jossa ensin ollaan tasapainossa. Tasapainotilaa seuraa häiriö, joka eliminoidaan nopeasti. Jakson lopussa ollaan jälleen tasapainossa. Häiriö syntyy usein jostakin perheen ulkopuolisesta uhasta, joka kohdistuu perheen ykseyteen ja henkilösuhteiden tasapainoon. Perheen yhteiset ponnistukset johtavat siihen, että vaara torjutaan ja mahdollisesti hairahtanut perheenjäsen tulee järkiinsä. Tematiikka pyörii vahvasti sisäpuoli/ulkopuoli-ajatuksen ympärillä. Perhe ja koti edustavat tässä hyvää sisäpuolta. Klassinen sitcom päättyy aina lyhyeen selvitykseen. Siinä perheenjäsenet kommentoivat ohitettua uhkaa ja vakuuttavat näin katsojalle tasapainon palautuneen. Sitcom-sarjojen rakenne ei ole muuttunut oleellisesti olemassaolonsa aikana. Sen sijaan rakennetta tulkitaan uudelleen 1960-luvulla murtuneen perheidylli-käsitteen seurauksena.⁷⁶

Television suosikkisitcom-sarjoihin kuuluu jo 1990-luvun alusta asti esitetty *Simpsonit*. Sarjan jokaisessa jaksossa keskitytään tavalliseen elämään, jota perhe ja pikkukaupunki Springfieldin muut hahmot elävät.⁷⁷ Sarjaa voidaan pitää jonkinasteisena postmodernina tilannekomedian huolimatta siitä, että kyseessä on piirrossarja. Se tähtää suhteellisen vakavien asioiden pohdiskeluun huumorin keinoin. Logiikkana *Simpsonit-sarjassa* on *Cosby Shown* kaltainen strategia, jossa katsojaa vieraannuttava elementti on ihonvärin sijaan piirrostekniikka. Samastumisen kohteena on kohtalaisen tyypillinen ydinperhe. Ongelmia tarkastellaan vuoron perään kunkin perheen näkökulman kautta. Vaikka sarja mukailee perinteistä tasapaino-häiriö-tasapainon palautus -kaavaa, täydellisesti 1950-lukulaista harmoniaa ei sarjassa jäljitellä. Ongelmat *Simpsonit-sarjassa* ovat usein perinteisen ydinperheen melko todenmukaisia jokapäiväisiä uhkakuvia. Huolia aiheuttaa esimerkiksi

⁷⁴ Hietala 1990, 61–62.

⁷⁵ Hietala 1992, 83.

⁷⁶ Hietala 1992, 83–84.

⁷⁷ Lynch 2005, 149.

murrosikäisen Bartin yritykset päteä kavereiden silmissä tai Marge-äidin lankeaminen lipevän naistennaurattajan pauloihin.⁷⁸

Loppuratkaisuissaan ja rooliasetelmissaan *Simpsonit-sarja* korostaa perinteisiä arvoja. Tämän huomaa, jos sijoittaa henkilöiden tilalle fyysiset, "oikeat" näyttelijähahmot. Vaikutus muuttuu epäuskottavan idylliseksi. Homer-isä suhtautuu ymmärtäväisesti vaimonsa ongelmiin ja Bartin tempauksiin. Marge-äiti sen sijaan pitää yllä kodin järjestystä ja patistaa perheen sunnuntaisin kirkkoon. Perheen lapset ovat pohjimmiltaan kunnollisia huolimatta Bartin lipsahteluista. Lisa on suorastaan perheen pikkuvanha älykkö. Erityisesti jaksossa, jossa Bart varastaa Springfieldin perustajan patsaan pään, vanhempien arvomaailman kunnioituksen tärkeys korostuu. Tapauksen seurauksena depressio valtaa koko Springfieldin kaupungin. Samalla selviää, että jopa kaupungin pelottavin jengijoukko pitää Springfieldin myyttistä perustajaa arvossa. Kaupunki palaa jälleen ideologiseen harmoniaan Bartin palautettua pään takaisin paikoilleen.⁷⁹

Tyypillistä tilannekomedioille on sopeutuminen vallitsevaan moraalikulttuuriin. Sitcomeista puuttuu lisäksi lähes täysin esimerkiksi kaikkalainen väkivalta ja seksuaalisuuden kuvaaminen.⁸⁰ *Simpsonit-sarjan* näennäistä konservatiivisuutta ja moraalikäyttäytymistä murtavat yksittäiset ironiset piikit. Esimerkiksi Bartin paljastuttua Springfieldin perustajasta tehdyn patsaan pään varastajaksi hurjistunut väkijoukko purkaa kiukkuaan huutamalla raivokkaasti "tappakaa poika!"⁸¹. Huutojen myötä suvaitsevaisuuden harmonia katoaa. Samassa esimerkijaksossa Homer käyttäytyy sopimattomasti kirkossa. Hän kuuntelee baseball-ottelua korvalappustereoiden avulla samalla kun pappi saarnaa baseball-epäjumalan kumartamista vastaan⁸². Suosikkijoukkueensa menestyessä Homer kiljuu riemusta muun kirkkokansan rukouksen aikana⁸³. Perinteisestä pehesitcomin kaavasta irrottaudutaan esimerkiksi näin. Lisäksi toisin kuin perinteisessä sitcomissa, *Simpsonit-sarjassa* jaksojen kohtauspaikat eivät rajoitu pääasiallisesti perheen olohuoneen sohvalle, vaan jaksot voivat sijoittua minne vain. Bart on esimerkiksi vierailut vaihto-oppilana Ranskassa⁸⁴ ja Homer astronauttina avaruudessa⁸⁵.

⁷⁸ Hietala 1992, 89.

⁷⁹ Hietala 1992, 89–90.

⁸⁰ Steinbock 1988, 100.

⁸¹ The Telltale Head, 19:40.

⁸² The Telltale Head, 5:37.

⁸³ Hietala 1992, 90.

⁸⁴ The Crepes of Wrath.

⁸⁵ Deep Space Homer.

3.3 Uskonto populaarikulttuurin osana

3.3.1 Populaarikulttuurin määritelmä

Populaarikulttuurin määritelmä muuttuu aina yhteiskunnan perusluonteen muuttuessa. Tämän vuoksi ei voida yksiselitteisesti määritellä populaarikulttuurikäsitettä. Ensimmäisessä merkityksessä sana tarkoittaa kansankulttuuria. Sivistysporvaristo löysi kansasta viisauden ja alkuperäisyyden lähteen 1800-luvun taitteen molemmin puolin. Kansankulttuuri sopi nousevaan nationalismiin. Talonpojat taistelivat yhdessä älymystön kanssa kansallisen vapautuksen puolesta. Toinen merkitys muodostui työväenkulttuurin myötä. Modernin yhteiskunnan rakennemuutos vei pohjan kansankulttuurilta 1800-luvun puolivälistä eteenpäin. Tilalle tuli työväestön elämäntavat. Yhteiskuntaluokat eriytyivät voimakkaasti, ja se korosti osaltaan työväenkulttuurin itsenäisyyttä. Työväestö pyrki luomaan eräänlaisen rinnakkaiskulttuurin porvarillisen korkeakulttuurin vierelle. Sen kautta tuotiin esiin työväestön omat taidepyrkimykset.⁸⁶

Sana populaari tulee edellisen kappaleen määrittelyissä latinan kielen sanasta *populus*. Sillä tarkoitetaan kansaa tai joukkoa. Populaarikulttuurilla tarkoitetaan siten kulttuuria, joka on saavuttanut laajan yleisön tai suosion erotuksena pienen yleisön korkeakulttuurista tai taiteesta. Taiteen ja populaarin erottaminen toisistaan on synnyttänyt näkemyksen, jonka mukaan populaarikulttuuri nähdään korkeakulttuuria huonompana tai alempiarvoisena. Kriitikot ovat tuominneet populaarikulttuurin pahimmillaan roskakulttuuriksi. Sen on nähty edustavan rahvaanomaisuutta ja vulgaaria makua. Erityisesti näkemys oli yleinen 1920–1970-luvuilla. Tuolloin massakulttuuria kritisoitiin muutenkin. Sen nähtiin liittyvän pelkästään kaupalliseen voitontavoitteluun.⁸⁷ Populaarikulttuuria ei kuitenkaan voi pitää yhtenä massakulttuurimuotona. Sen sijaan se on eräänlainen vastarintaliike hallitsevaa massakulttuuria kohtaan.⁸⁸

Rahvaanomaisuuteen liittyy populaarikulttuurin kolmas määritelmä: mediakulttuuri. Etuliite ”populaari” ei viittaa enää kansaan ja tavallisiin ihmisiin, vaan suosittuun ja monien pitämään, ”popular”. Moderni populaarikulttuuri lähti

⁸⁶ Malmberg 2001, 461–462.

⁸⁷ Herkman 2007, 23.

⁸⁸ Lynch 2005, 3.

liikkeelle niistä taiteen, tiedonvälityksen ja viihteen muodoista, jotka 1800-luvun puolivälistä alkaen vetosivat kaikkiin yhteiskuntaluokkiin. Varsinainen ”mediakulttuuri” muotoutui elokuvan, radion, television ja videon kautta 1900-luvun puolella. Tuolloin kaikkien saatavilla oleva uusi tekniikka muodosti omalta osaltaan eri yhteiskuntaryhmien yhteisen populaarikulttuurin.⁸⁹

Populaarikulttuuria pidetään toisaalta arvokkaana kansankulttuurina, joka tulee esiin kansan omista makutottumuksissa ja tarpeissa. Vastakohtana sille on korkeakulttuuri, jota pidetään eliitin ylhäältäpäin määrittelemänä instituutiona.⁹⁰ Vastapainoksi käsitteille kansan- tai massakulttuuri käytetään populaarikulttuurista toisinaan kuitenkin nimitystä korkeakulttuuri. Populaarikulttuurilla on siis keskenään ristiriitaisia merkityksiä, joka tekee sen määrittelystä monimutkaisen.⁹¹ Lisäksi populaarikulttuuria on kritisoitu siitä, ettei se tarjoa todellista representaatiota maailmasta, vaan sen sijaan polkuja päästä siitä kauemmas.⁹² Toisaalta populaarikulttuuri voidaan nähdä kunkin aikakauden ongelmien peilinä. Mitä suosituimpi populaarituote on, sitä vahvemmin ja laaja-alaisemmin se toimii vastauksena joihinkin kulttuurissa koettuihin puutteisiin. Kunkin aikakauden populaarikulttuurista löytyy täten kenties vastaus aikakauden alitajuisiin toiveisiin ja pelkoihin. Hietala on esittänyt esimerkiksi Uno Turhapuron suosion johtuvan suomalaisten miesten kriisistä, joka alkoi miessukupolven vähättelystä seksuaalisen vallankumouksen seurauksena.⁹³ Populaarikulttuuri onkin jatkuvassa liikkeessä.⁹⁴ Sen merkityksiä ei kykene yksiselitteisesti määrittelemään, vaan jokainen populaarikulttuurin käyttäjä näkee ja kokee merkitykset eri tavoin.⁹⁵

Tutkielmassa käsitetään populaarikulttuuri media- ja massakulttuurina. Sen ei ajatella olevan ainoastaan marginaaliryhmää koskettavaa korkeakulttuuria. On huomioitava, että massakulttuuri voi olla monimerkityksistä. Siitä voidaan luoda monenlaisia tulkintoja. Tällöin olisi virheellistä käsittää tulkinnallisuus ainoastaan pienten kulttuuriryhmien etuoikeudeksi. Esimerkiksi televisio on massakulttuurin yksi ilmenemismuoto⁹⁶, ja sen ominaispiirre on juuri monimerkityksisyys⁹⁷.

⁸⁹ Malmberg 2001, 463.

⁹⁰ Herkman 2007, 23.

⁹¹ Shiach 1989, 14–15.

⁹² Fiske 1987, 317.

⁹³ Hietala 1996, 121.

⁹⁴ Fiske 1989a, 43.

⁹⁵ Fiske 1989b, 3.

⁹⁶ Shiach 1989, 173.

⁹⁷ Fiske 1987, 15–16.

3.3.2 Uskonnon ja populaarikulttuurin yhteensulautuminen

Uskonto voi luoda uutta ja säädellä jo olemassa olevaa populaarikulttuuria. Toisaalta populaarikulttuuri voi muotoilla uskontoa ja sen sisältöä toimimalla inspiraation lähteenä. Uskonlahkot ja erilaiset ryhmät voivat esimerkiksi ottaa uskonnon harjoittamiseen mukaan uusia massamediasta poimittuja vinkkejä sen sijaan, että noudattaisivat traditionaalisia uskonnollisia perinteitä. Mediasta saatetaan etsiä omalle uskolle sopivia piirteitä niiden lähteistä huolimatta. Esimerkiksi *Star Trek* ja *Star Wars* voidaan nähdä uskonnollissävyytteisinä mediaesityksinä, joista on mahdollista ottaa osia omaan uskonnonharjoittamiseen. Postmodernin ajan ihmiset eivät enää automaattisesti siirrä itseensä vanhemmilta perittyjä elämisen malleja. Sen sijaan jokainen luo itse oman elämäkertansa. Populaarikulttuuri on elämäkerrassa mukana monien muiden sosiokulttuuristen tekijöiden ohessa tarjoamalla rakennuspalikoita myös uskonnolliseen elämään.⁹⁸

Yksiselitteisesti uskonto ilmenee populaarikulttuurissa esimerkiksi television kautta kirkkojen omissa televisiokanavissa, "elektronisissa kirkoissa". Tämänäyttypiset kanavat keskittyvät voimakkaaseen evankeliumin levittämiseen esimerkiksi Billy Grahamin kaltaisten johtohahmojen avulla.⁹⁹ Uskonnollisia televisiokanavia lukuun ottamatta uskonnolliset teemat eivät pääsääntöisesti ole kuuluneet televisioiden ohjelmatarjontaan ennen 1990-lukua. Merkittävä käänne tapahtui vuonna 1994, kun viikkodraama *Enkelin kosketus* alkoi pyöriä televisiossa. Sarja pääsi 10 katsotuimman ohjelman listalle Amerikassa ja säilyi listalla lähes koko sarjan eliniän 2000 luvun alkuun asti. Sarja oli ensimmäinen selkeästi uskonnollinen ohjelma. Samalla se vältti lokeroinnin kristillisiin ohjelmiin. Sarjaa seurasi esimerkiksi suosittu perhedraama *Seitsemäs taivas*. Sarja kuvasi protestanttipapin perhe-elämää. Myös *Simpsonit-sarjassa* käsitellään uskonnollisia teemoja. Uskonnollisuuden esiintyminen on kuitenkin jakanut sarjan osalta mielipiteitä. Osa katsojista näkee sarjan ironisena sekä metaforisena ja suhtautuu siihen suvaitsevasti. Toiset katsojat pitävät *Simpsonit-sarjaa* realistisena kuvauksena ja näkevät sarjan kielteisesti.¹⁰⁰ Sarjassa käsitellään merkittäviä hengellisiä ja moraalisia aiheita.¹⁰¹

⁹⁸ Possamai 2005, 20–21, 59.

⁹⁹ Fore 1987, 81.

¹⁰⁰ Hoover 2006, 49, 278–279.

¹⁰¹ Lynch 2005, 35.

Teemojen käsittelytavan vuoksi esimerkiksi fundamentalistikristittyinä itseään pitävät ihmiset paheksuvat usein sarjaa. Lisäksi esimerkiksi Bartin kiroilu ja huono käyttäytyminen eivät heidän mielestään sovi lasten katsottavaksi, tai muutenkaan television ohjelmistoon.¹⁰²

Uskonto tuli osaksi populaarimusiikkia vuonna 1989 Madonnan kappaleen "Like a Prayer" myötä. Seuraavan vuosikymmen puolivälissä (1995) Joan Osborn levytti puolestaan hitiksi nousseen kappaleen "One of Us". Kappale kuvaa Jumalan tarkoitusta nykyajan maailmassa. Sen musiikkivideo oli täynnä uskonnollisia symboleja.¹⁰³ Populaarikulttuurista on lisäksi löydettävissä paljon uskonnollisia viitteitä, jotka selviävät vasta asiaan hieman perehtymällä. Niiden tulkinnaalle ei ole muita rajoituksia kuin mediakäyttäjän oma mielikuvitus. Esimerkiksi *Harry Potter* -elokuvista voidaan eritellä uskonnon pimeään puoleen kuuluvia asioita, kuten okkultismia ja noituutta. Kyber-trilleri-elokuvassa *Matrix* pääosan esittäjä kuvataan puolestaan kauan odotettuna Messiaana. Juonen mukaan odotettu Messias tulee pelastamaan koko ihmiskunnan koneiden ylivallalta.¹⁰⁴

Populaarikulttuuriin keskeisesti kuuluvien elokuvien määrittelemisen uskonnolliseksi on usein vaikeaa. Elokuvasta ei tule uskonnollista vielä aiheen myötä. Uskonnollisuus ei myöskään seuraa siitä, miten konkreettisesti elokuvassa kuvataan uskontoa, uskonnollista kulttia tai käyttäytymistä. Koska uskonnollisuudessa on perimmältään kysymys jostain henkisestä, elokuva muodostuu uskonnolliseksi perusasennoitumisensa myötä. Uskonnon konkreettinen ja henkinen puoli eivät kuitenkaan sulje toisiaan pois, vaan ne voivat kulkea käsi kädessä.¹⁰⁵

Määritelmä uskonnollinen elokuva on usein yksittäisten katsojien päätettävissä ja heidän kokemuksistaan lähtevä. Ratkaisevaa ovat katsojan aiemmat kokemukset, hänen elämäntilanteensa, vakaumuksensa ja muuta tietä saamansa tiedot. Asiaan perehtynyt katsoja havaitsee uskonnollisia tai uskonnollisperäisiä myyttejä sellaisistakin elokuvista, joista satunnainen katsoja ei niitä osaa edes etsiä. Uskonnolliseksi voidaan kokea se, mitä on aikaisemminkin totuttu kokemaan uskonnollisena. Esimerkiksi Steven Spielbergin elokuvasta E.T. katsojat löysivät paljon Kristus-symboliikkaa, mistä uskonnoltaan juutalainen ohjaaja oli

¹⁰² Seiter 1999, 104–105.

¹⁰³ Hoover 2006, 50.

¹⁰⁴ Possamai 2005, 106, 135.

¹⁰⁵ Paloheimo 1979, 12.

ihmeissään.¹⁰⁶ Lisäksi on muistettava, että elokuvat ovat oman aikakautensa tuotteita. Niiden tarkoitus on usein olla kaupallisia ja viihdyttäviä. Tästä johtuen historiallisten tosiasioiden määrä ja paikkansapitävyys vaihtelevat elokuvakohtaisesti.¹⁰⁷ Huolimatta uskonnollisen elokuvan määrittelyn vaikeudesta, selvästi uskonnollisia elokuvia on olemassa. Esimerkiksi Mel Gibsonin tähdittämä ja ohjaama elokuva *The Passion Of the Christ* vuodelta 2004 on teemaltaan selvästi uskonnollinen.¹⁰⁸

Määrittely on vaikeaa uskonnollisten elokuvien lisäksi uskonnollisaiheisen elokuvan kohdalla. Määrittelyssä täytyy ottaa huomioon taiteilijan, eli usein elokuvan ohjaajan intentio. Toisaalta on huomioitava tämän intension pohjalta syntynyt lopputulos, eli valmis elokuva. Tarkastelua vaatii lisäksi valmiin elokuvan vaikutus. Ohjaajan intentio voi olla uskonnonvastainen, mutta ohjaustyön lopputulos voi olla ainakin joidenkin katsojien kohdalla uskonnollista perusasentoitumista tukeva.¹⁰⁹ Koska elokuva on kuvallinen ilmaisukeino, se voi ilmaisuvälineensä kautta tahtomattaan heijastaa katsojille uskonnollista ajattelua, mihin pelkät sanat eivät riittäisi¹¹⁰. Ikuisuuskyseminen on, tulisiko tulkintojen kuitenkin jollain tavoin vastata esimerkiksi elokuvan tekijän tai käsikirjoittajan käsityksiä.¹¹¹

Populaarikulttuuriin kuuluu elokuva- ja televisiomaailman ohella kirjallisuus. Erityisesti uskonnollisella kirjallisuudella on ollut suuret ja näkyvät edustajat keskiajan ja uuden ajan vaihteesta lähtien. Esimerkiksi koko eurooppalainen kirjallisuus on ollut 1800-luvulle asti "uskonnollista", mutta ei välttämättä selväpiirteisesti "kristillistä". Kristillinen kirjallisuus on uskonnollisen kirjallisuuden alalaji, mutta niiden välille on vaikea vetää selvää rajaa. Esimerkiksi Shakespearen näytelmien perustana on luja kristillinen järjestys. Tästä huolimatta Shakespeare itse ei ollut kristillinen runoilija. Sen sijaan 1900-luvulta lähtien tilanne on kirjallisuuden maallistumisen myötä muuttunut. Vain harvoja uusia varteenotettavia uskonnollisia kirjailijoita on tullut esille, ja kirjat kuvaavat pääsääntöisesti epäuskoa ja uskon menetystä.¹¹²

Uskonnollisen kirjallisuuden pitkästä historiasta huolimatta usko ja kirjallisuus ovat aika ajoin asetettu toisiaan vastaan. Ne on tulkittu täysin toisensa poissulkeviksi ilmiöiksi. Näin on tapahtunut sekä ei-kristillisistä että teologisista

¹⁰⁶ Paloheimo 1979, 12; Seppälä & Latvanen 1996, 26–27, 97–98.

¹⁰⁷ Seppälä & Latvanen 1996, 8.

¹⁰⁸ Hoover 2006, 65.

¹⁰⁹ Paloheimo 1979, 12.

¹¹⁰ Seppälä & Latvanen 1996, 15.

¹¹¹ Suoranta 2007, 262.

¹¹² Rekola 1982 12–13, 116.

lähtökohdista käsin. On ajateltu, ettei usko tai uskonto kuulu yhteen arvokkaan kirjallisuuden kanssa, mikä kuvaa maailmaa realistisesti ja positiivisesti. Kristinuskon, uskon ja kirjallisuuden välisestä jännityksestä kertoo esimerkiksi se, että muutamat kirjailijat ovat uskonnollisen herätyksen saatuaan jättäneet kirjallisen uransa. Näin kävi esimerkiksi suomalaiselle Lauri Stenbäckille. Saatuaan 1800-luvulla herätyksen ja liittyttyään herännäisyyteen hän jätti runoilijan uransa. Lisäksi hän ryhtyi ankarin sanoin arvostelemaan maallista kirjallisuutta.¹¹³

Uskonnollisen kirjallisuuden määrittely on yhtä haastavaa kuin uskonnollisen elokuvan määrittely. Suuri merkitys on sillä, miten teos koetaan. Sama teos voidaan lukea uskonnollisesti tai ilman minkäänlaista uskonnollista tulkintaa. Ratkaisevaa ovat lukijan kokemukset. Lukeminen ei ole ainoastaan mekaaninen toimenpide. Esimerkiksi lukijan henkinen tila vaikuttaa siihen, miten hän käsittää luetun tekstin. Kaikkea olemassa olevaa kirjallisuutta ei voi tästä huolimatta pitää automaattisesti uskonnollisena. Sen sijaan uskonnollinen substanssi vaihtelee eri teoksissa. Kirjailijan pyrkimys ja käsittelytapa vaikuttavat kirjasta tehtäviin tulkintoihin, minkä vuoksi kaikki lukutavat eivät ole yhtä oikeita. Uskonnollisen kirjallisuuden on tästä johtuen ajateltu syntyvän nimenomaan kirjan teeman ja käsittelytavan kautta.¹¹⁴

¹¹³ Rekola 1982, 15–16, 19.

¹¹⁴ Rekola 1982, 107–108.

4 RUKOUS

4.1 Rukous käsitteenä

Rukouksen määrittely on haastavaa. Esimerkiksi huudahdus ”Hyvä Jumala” voidaan käsittää kiroiluksi, kiroamiseksi tai rukoukseksi. Äänenpainolla ja kontekstilla on tulkinnassa suuri merkitys. Rukousta voidaan kuvata esimerkiksi hartaaksi ja nöyräksi pyynnöksi. Kristillisessä perinteessä rukous on luokiteltu esimerkiksi aktiivisiin ja passiivisiin sekä hiljaisiin, objektiivisiin ja subjektiivisiin, sekä spontaaneihin ja huudahduksenomaisiin. Rukoukset voivat lisäksi olla päivittäisiä tai vuosittain kiertäviä.¹¹⁵ Seppo A. Teinonen määrittelee teologisessa sanakirjassaan rukouksen muodoltaan moninaiseksi toiminnaksi. Se voi olla omakohtainen rukous, tai esirukous. Rukous voi olla myös pyyntö-, kiitos- tai ylistysrukous ja toisaalta hymni. Rukous voi olla lisäksi valitus, synnintunnustus tai siunaus. Muodoltaan se voi olla vapaamuotoinen tai kaavamainen, ja se voidaan lausua tai laulaa. Se voi myös olla sanatonta huokausta.¹¹⁶ Rukous ei siis ole ainoastaan hiljaista mietiskelyä, ja toisaalta hiljainen mietiskely ei ole välttämättä rukousta. Tämän vuoksi on mahdotonta sanoa, milloin ihminen rukoilee, tai ainoastaan esimerkiksi istuu hiljaa ja mietiskelee, meditoi, tai vain on.¹¹⁷

Ei-kristilliset traditiot voivat korostaa tuttujen rukousmallien lisäksi kristilliselle traditiolle tuntemattomia rukouksen muotoja. Tällöin rukouksen tunnistaminen tuntematta traditioita tarkemmin voi olla hankalaa. Kaikkia uskonnollisia traditioita yhdistävää rukouksen psykologiaa on tästä johtuen mahdotonta muodostaa.¹¹⁸ Yleistäen voi ilmaista, että rukous on meditaation tavoin esimerkki spirituaalisesta kokemuksesta uskontojen kontekstissa¹¹⁹, ja se on jossain muodossa esillä kaikissa uskonnoissa¹²⁰. Rukous on uskontoa käytännössä, ja kuuluu tämän vuoksi uskonnon harjoittamiseen yhtä oleellisesti kuin uhraaminen ja synnintunnustus. Uskontopsykologi William Jamesin mukaan rukous laajasti ymmärrettynä on uskonnon sielu ja olemus. Tällöin James ottaa mukaan tulkintaan

¹¹⁵ Brown 1994, 3.

¹¹⁶ Teinonen 2003, 242–243.

¹¹⁷ Brown 1994, 3.

¹¹⁸ Brown 1994, 6.

¹¹⁹ Hay 2000, 72.

¹²⁰ Alhonsaari 1973, 13; Tamm 2002, 62.

kaiken yhteyden ja keskustelun jumalallisen voiman kanssa.¹²¹ Rukouksella on keskeinen merkitys uskonnollisessa elämässä. Tästä huolimatta ei ole toista uskonnollisen käyttäytymisen muotoa, joka olisi yhtä salainen ja vaikeasti kuvattava ja tutkittava kuin rukous.¹²²

Rukousasento voi vaihdella. Se voi olla seisova, polvistunut, maahan heittäytyvä tai vapaa. Kädet voivat olla esimerkiksi vastakkain painettuina, ylös kohotettuina tai ristissä. Lisäksi ristinmerkki esiintyy yleisesti rukouksen yhteydessä.¹²³ Rukous itsessään on yksinkertainen toimintamuoto. Siinä ovat mukana fyysisen rukousasennon lisäksi rukoilijan henkilökohtainen, sosiaalinen ja uskonnollinen tausta. Jokaisella rukoilijalla on omat odotukset ja toiveet siitä, mitä rukouksella on mahdollista saavuttaa. Yhtäläistä syytä rukoilemiseen ei tämän vuoksi ole olemassa. Usein rukouksen ajatellaan sisältävän puhetta Jumalalle. Sen tarkoitus on esimerkiksi vahvistaa jo aiottua tekemistä ja tehdä siitä merkityksenkäs.¹²⁴ Rukoileminen ilman uskoa Jumalan olemassaoloon on psykologisesti ajateltuna mahdotonta. Rukoilijalla on oltava vähintään usko asioiden mahdolliseen muuttumiseen rukouksen seurauksena. Rukouksen harjoittaminen vaatii siis oletuksen Jumalan *mahdollisesta* olemassaolosta. Tämän seurauksena rukous on mahdollista kohdistaa jollekin.¹²⁵

Luonteeltaan ja muodoiltaan rukous on niin rikas ilmiö, ettei sitä voida varsinaisesti määritellä.¹²⁶ Siitä huolimatta rukouksesta on olemassa lukuisia eri aikakausilla tehtyjä määritelmiä. Esimerkiksi Johannes Damaskolainen muotoili 1700-luvulla käsityksen rukouksen tehtävästä kohottaa sielu ylös Jumalan luo. Koska kaikki rukouksesta tehdyt määritelmäyritykset eivät mahtuisi samaan lauseeseen, käsitystä rukouksen perimmäisestä olemuksesta ei tämän vuoksi ole mahdollista muodostaa.¹²⁷ Rukouksen määrittelyn vaikeudesta huolimatta se tunnustetaan tyypilliseksi uskonnolliseksi käyttäytymiseksi. Rukous on mukana lisäksi sekulaarissa maailmassa esimerkiksi amerikkalaisen oikeudenkäyntijärjestelmän yhteydessä.¹²⁸

¹²¹ James 1977, 442, 444.

¹²² Tamm 2002, 62.

¹²³ Teinonen 2003, 243.

¹²⁴ Brown 1994, 5, 13.

¹²⁵ Alhonsaari 1973, 62.

¹²⁶ Teinonen 2003, 243.

¹²⁷ Wierzbicka 1994, 26, 29.

¹²⁸ Brown 1994, 144.

4.2 Lasten rukoileminen ja rukouksen eri muodot

4.2.1 Lasten erilaiset rukoustyypit

Usein ensimmäinen kosketus uskontoon tulee vanhemmilta tai isovanhemmilta opitun iltarukouksen myötä. Lapsena opitusta rukouksesta muodostuu tätä kautta lapsen uskonnollisen elämän keskus. Tästä johtuen lasten puhuessa rukouksesta, he tarkoittavat sillä usein juuri iltarukousta. Lasten muina ajankohtina rukoileminen on vähemmän tavanomaista. Iltarukouksesta tulee usein tapa, joka säilyy läpi nuoruuden aina aikuisikään asti.¹²⁹ Nuoruusikä on kuitenkin käännekohta rukoilemisessa. Usein murrosiän aikana nuorten rukoilemisen määrä vähenee entisestä. Se ei välttämättä ole enää niin säännöllistä, tai se loppuu kokonaan.¹³⁰ Lisäksi sukupuolten välillä on eroja rukoilemisessa. Tytöt rukoilevat poikia ahkerammin, ja tekevät sen usein yksin. Pojat sen sijaan rukoilevat tyttöjä useammin esimerkiksi vanhempien kanssa.¹³¹

Ronald Goldman on tutkinut kouluikäisten lasten rukoilemista haastattelumenetelmän avulla. Haastattelun tueksi käytettiin kuvaa, jossa tutkittavien kanssa samaa sukupuolta oleva ja suunnilleen samanikäinen lapsi rukoili sängyn laidalla. Kuvan apuna olivat aiheeseen liittyvät kysymykset, kuten "kenelle poika/tyttö osoittaa rukouksen" ja "mitä sekä miksi luulet pojan/tytön rukoilevan". Tulosten mukaan 75 % lapsista kohdisti rukouksen Jumalalle, 15 % Jumalalle ja/tai Jeesukselle ja ainoastaan noin 7 % vain Jeesukselle. Yksittäistapauksissa rukous osoitettiin Jumalalle, Jeesukselle ja Pyhälle Hengelle. Jeesukselle kohdistettuja rukouksia oli eniten 7–8 -vuotiaiden ja keskimääräistä älykkäämpien keskuudessa, sen sijaan sukupuolieroja ei löytynyt.¹³²

Lasten käsityksiin rukouksesta ja rukouksen eri muodoista vaikuttivat paljon esimerkiksi kirkossa ja pyhäkouluissa tutuiksi tulleet mallit.¹³³ Goldman jakoi lasten vastaukset neljään eri kategoriaan: *Pyyteettömät rukoukset*, *Rukoukset itselle*, *Rukoukset sairaudessa ja fyysisessä hädässä* ja *Valmiit rukoukset*. *Pyyteettömiin rukouksiin* sisältyivät kaikki rukoukset perheen ja laajemman sosiaalisen verkoston

¹²⁹ Tamminen 1991, 210, 217.

¹³⁰ Goldman 1968, 178; Tamminen 1991, 217.

¹³¹ Tamminen 1996, 167–168.

¹³² Goldman 1968, 177–178, 251–252.

¹³³ Goldman 1968, 178; Tamminen 1991, 216; Brown 1994, 189.

puolesta. Myös eläimet kuuluivat tähän ryhmään, sillä monet lapset kokivat, että ne täytyy ottaa huomioon rukouksissa. Yleisintä eläinten puolesta rukoileminen oli 10–12 -vuotiaiden kohdalla. Vanhempien ja sukulaisten puolesta rukoileminen lisääntyi 10 ikävuoden jälkeen. Sen sijaan yleisesti muiden puolesta rukoileminen säilyi melko samanlaisena läpi lapsuusiän. Ystävät esiintyivät useimmin 12 ja 15 -vuotiaiden rukouksissa, eli samaan aikaan, kun syviä ystävyys-suhteita aletaan muodostaa.¹³⁴

Rukoukset itselle muodostivat toisen käsiteluokan. Tähän kategoriaan kuuluivat kiitosrukoukset, anteeksipyyntöt sekä synnintunnustukset ja rukoukset paremman käyttäytymisen, koulun ja työn puolesta. Kategoriaan kuului lisäksi rukoukset materiaalistien lahjojen saamisesta.¹³⁵ Toiveet erilaisista lahjoista kuuluvat pyyntörukouksiin, jotka ovat alkuperäisin ja yleisinhimillisin rukousmuoto. Se on yleisin muoto erityisesti lasten rukouksissa. Heidän kohdalla pyyntörukoukset ovat usein aineellista laatua. Lapsi voi toivoa esimerkiksi leluja ja joululahjoja, tai paranemista vilustumisesta. Pyyntörukoukset nousevat rukoilijan tarpeista, toiveita ja vaatimuksista.¹³⁶ Keskeistä *rukoukset itselle* -käsiteluokalle oli, että kaikki siihen kuuluvat rukoukset osoitettiin jollain tavoin itselle. Tästä huolimatta rukoukset eivät olleet muodoltaan ainoastaan itsekkäitä pyyntörukouksia. Itselle kohdistettuihin rukouksiin kuului esimerkiksi kiitosrukoukset. Niissä kiitettiin siitä, mitä kaikkea oli jo saatu. Kiitosrukouksia oli eniten 9-10 -vuotiaiden kohdalla. Anteeksianto- ja synnintunnustusrukoukset lisääntyivät 12 ikävuodesta eteenpäin, mikä on yhteydessä murrosiän alkamiseen ja oman itsehavainnoinnin kehittymiseen. Paremman käyttäytymisen puolesta rukoileminen lisääntyi 9 ikävuoden jälkeen. Se selittyy sekä vanhempien että oman vertaisryhmän kautta tulevilla kasvavilla moraalivaatimuksilla. Koulun ja työn puolesta rukoileminen lisääntyi hieman 8. ikävuotena ja pysyi sen jälkeen melko tasaisena. Sen sijaan rukoukset jonkin materiaallisen hyvän saamiseksi vähenivät rajusti 8 ikävuodesta alkaen.¹³⁷

Kolmas kategoria oli *Rukoukset sairaudessa ja fyysisessä hädässä*. Ne ovat omassa käsiteluokassa niiden runsaslukuisuuden vuoksi. Ainoastaan rukoukset oman perheen puolesta olivat yleisempiä. Käsiteluokkaan kuuluivat toiveet sekä omasta että muiden parantumisesta sairauksista. Lisäksi kategoriaan kuuluvissa rukouksissa pyydettiin itselle ja muille suojelusta erilaisista vaaroista. Rukoukset toipumisen puolesta lisääntyivät 14 ikävuoteen asti. Fyysisiltä vaaroilta suojautumisen puolesta

¹³⁴ Goldman 1968, 178–180.

¹³⁵ Goldman 1968, 181.

¹³⁶ Tamm 2002, 77.

¹³⁷ Goldman 1968, 181–182.

rukoileminen lisääntyi pieniä laskuja lukuun ottamatta 11 ikävuoteen asti. Tämän jälkeen määrä väheni ensin jonkin verran ja 14 ikävuodesta eteenpäin huomattavasti. Syynä tähän voivat olla sairauksiin ja fyysiseen hätään liittyvien rukousten luokittelu taikuudeksi ja siitä johtuva torjuva asenne rukouksia kohtaan. *Valmiit rukoukset* muodostivat neljännen kategorian. Tähän ryhmään kuuluvat rukoukset olivat ulkoa opeteltuja tai opittuja rukouksia, kuten uskontunnustus ja Isä Meidän. Valmiiden rukousten käyttö lisääntyi 11 ikävuoteen asti, jonka jälkeen niiden käyttö väheni hiukan.¹³⁸

Goldmanin tutkimus julkaistiin ensimmäisen kerran vuonna 1964 ja sen tutkimusjoukkona oli keski- ja etelä-englantilaisista kouluikäisistä lapsista koottu joukko. Tutkimuksen toteuttaminen Englannissa näkyy esimerkiksi siinä, että tutkitut lapset ja nuoret kertoivat osaavansa ulkoa muun muassa kouluissa luettavan rukouksen Ignatius Loyolan puolesta¹³⁹. Tutkimusta luettaessa on hyvä muistaa sen vanha ikä ja keskittyminen vain yhteen maahan. Tästä huolimatta se on tietyin osin yleistettävissä edelleen ja toimii varsin kattavana esityksenä lasten ja nuorten rukouksikäsitteistä.

4.2.2 Lasten rukoukset hädässä

Antti Räsänen on tarkentanut Goldmanin rukousmuodoista tehtyä jaottelua ja tutkinut 12-vuotiaiden lasten rukouksia erityisesti hädän hetkellä. Tutkimusaineistona oli 49 kuudesluokkalaista itähelsinkiläistä varhaisnuorta. Tutkimuksessa käytettiin Uskonnollisen arvioinnin testiä (UAT). Se muodostuu kolmesta osasta: ärsyketestistä, kirjoitelman pohjana käytettävistä avoimista kysymyksistä ja 17 väittämästä. Tutkimuksen yhtenä osana oli selvittää lasten rukouksikäsitteitä. Se pyrki vastaamaan kysymykseen, mitä lasten rukous on hädän hetkellä ja millaisia asioita se sisältää. Tutkimuksen kautta saatiin lisäksi selville miten lapset uskovat rukouksen vaikuttavan ja mitä Jumalalta pyydettiin vaikean ongelman ratkaisemiseksi.¹⁴⁰

Tuloksista muodostettiin neljä kategoriaa. Niiden avulla luokiteltiin tutkimuksessa ilmenneet lasten käsitykset rukouksesta hädässä. Kategoriat olivat *Pyyntö*, *Luottamus*, *Itsetutkiskelu* ja *Positiivisuus*. Ensimmäisessä käsiteluo-
kassa

¹³⁸ Goldman 1968, 182–183.

¹³⁹ Goldman 1968, xi, 183.

¹⁴⁰ Räsänen 2003, 27, 32.

rukoukseen sisältyi Jumalalle kohdistettu pyyntö tai toive. Luokka sisälsi kolme alakategoriaa: *Yksilöimätön avunpyyntö*, *Anteeksipyyntö* ja *Yksilöidyt pyynnöt*. Erilaisia pyyntörukouksia esiintyi vastauksista eniten. Tutkimusmenetelmä suuntasi lasten ajattelua jonkin verran. Tästä huolimatta pyyntörukousten määrästä voidaan päätellä, että 12-vuotiaat luottavat Jumalan apuun. He kokevat voivansa kääntyä tämän puoleen vaikeassakin tilanteessa.¹⁴¹

Jumalaan luottamista kuvaavat lausumat muodostivat käsitteluokan *Luottamus*. Kategorialla oli kaksi alakategoriaa, joita erotti Jumalaan luottamisen voimakkuus. Syvää luottamusta edustava käsitys kuului alakategoriaan *Usko Jumalan apuun*. Toinen alakategoria, *Toivo Jumalan avusta*, kuvaa sen sijaan varovaista toiveikkuutta vankkumattoman luottamuksen sijaan. Kolmas kategoria oli nimeltään *Itsetutkiskelu*. Käsitteellisesti kantavina ajatuksina olivat oma tulevaisuus, oman jumalasuhteen puntarointi, teon seuraukset ja omantunnon kysymykset. Alakategorioita oli tässäkin kaksi: *Katumus* ja *Jumalasuhteen kriisi*. *Positiivisuus* oli neljäs kategoria ja *Hyvät ajatukset* sen alakategoria. Käsitteellisesti piti sisällään ajatuksen, ettei tapahdu mitään pahaakaan, kun vain ajatellaan hyvää. Kategoriaan kuuluvissa vastauksissa Jumalakin toivoo, etteivät ajatukset olisi ikäviä.¹⁴²

Erot sukupuolten välillä eivät olleet merkittäviä lukuun ottamatta suoria avunpyyntöjä, ja Jumalaan luottamista kuvaavia rukouksia. Suoria avunpyyntöjä ei yleisesti esiintynyt paljon, mutta pojilla tyttöjä huomattavasti enemmän. Yksi selitys tälle on sukupuolten välinen erilainen kehitysrytmi. Poikien rukouksikäytöksissä oli vielä havaittavissa lapsuusvaiheen ajattelulle tyypillisiä piirteitä. Pojat toivoivat konkreettista apua. Tytöt eivät sen sijaan niinkään pyrkineet ratkaisukeskeisyyteen. Poikien toiveissa heijastui vielä aineelliset pyyntörukoukset, jotka vähentyvät huomattavasti nuoruusiän kynnyksellä¹⁴³. Tilastollisesti merkittäviä olivat lisäksi erot Jumalaan luottamista ilmaisevien rukousten kohdalla. Varhaisnuorten tyttöjen ja poikien uskonnollisuus ei ole samanlaista. Tyttöjen jumalakuvassa on selkeämmin mukana luottamus ja läheisyyden elementit. Pojat ovat sen sijaan skeptisempiä. Tytöt ylipäätään uskovat enemmän Jumalan olemassaoloon, mikä oli nähtävissä tässäkin tutkimuksessa.¹⁴⁴

¹⁴¹ Räsänen 2003, 32–33.

¹⁴² Räsänen 2003, 33–35.

¹⁴³ vrt. Goldman, 1968, 181–182.

¹⁴⁴ Räsänen 2003, 39–40.

Goldman luokitteli tutkimuksissaan rukoukset sairaudessa ja fyysisessä hädässä yhdeksi kategoriaksi¹⁴⁵. Räsänen tutki sen sijaan 12-vuotiaiden lasten rukouksia erityisesti hädässä ja muodosti siitä neljä käsitelokkaa¹⁴⁶. Räsänen tutkimusjoukko käsitti ainoastaan itähelsinkiläisten koulujen oppilaita. Tutkimusta voidaan tästä huolimatta pitää luotettavana selvityksenä ja Goldmanin kategorisointia tarkempuna esityksenä siitä, miten varhaisnuori rukoilee hädän hetkellä.

4.2.3 Kuvaus lapsen rukouskäsitteksen kehityksestä

Goldman on kuvannut lasten rukouskäsitteksen kehittymistä kolmen vaiheen avulla. Näiden jälkeen päästään Goldmanin mukaan vielä kolmatta vaihetta hiukan kehittyneemmälle tasolle. Tällöin ajattelu on jo selvästi abstraktimpaa.¹⁴⁷ Rukouskäsitteksen kehityksellä tarkoitetaan, miten lapsi uskoo rukouksen vaikuttavan ja toteutuvan.¹⁴⁸

Ensimmäisessä, maagisessa vaiheessa lapsi uskoo rukouksen toteutuvan välittömästi. Vaihe kestää noin yhdeksään ikävuoteen asti. Lapsi olettaa tässä vaiheessa Jumalan vastaavan rukouksiin jopa konkreettisesti korvaan kuiskaten. Rukouksilla uskotaan olevan todellisia seurauksia kuten näkyviä tuloksia. Ajattelun keskiössä on usko siihen, että rukoukset todellakin toteutuvat odotetunlaisesti, koska niin on rukoiltu. Kehityksen ensimmäiseen tasoon kuuluu, ettei uskota minkään muun tekijän vaikuttavan rukouksen toteutumiseen. Rukouksen ajatellaan lisäksi toteutuvan todennäköisemmin, jos on esimerkiksi käyttäytynyt kiltisti. Mikäli rukous ei toteudu, se selitetään esimerkiksi rukoilijan huonolla käytöksellä. Vaihtoehtona voi olla myös, että rukoilija on rukoillut liian hiljaa, jolloin Jumala ei kuullut.¹⁴⁹

Ensimmäisessä vaiheessa erilaiset rukousrituaalit saavat suuren merkityksen. Lapsi voi esimerkiksi määrätä, että rukous täytyy suorittaa polvillaan ja rukous on päätettävä sanan "amen". Ilman näitä rituaaleja rukous saatetaan mieltää täysin arvottomaksi, hengellisen sisältönsä menettäneeksi "hukkaan heitetyksi" puheeksi.¹⁵⁰ Kalevi Tamminen on tutkinut laajasti lasten ja nuorten uskonnollisuuden kehittymistä ja tutkimuksen yhtenä osana on ollut selvittää käsitteitä rukouksesta.

¹⁴⁵ Goldman 1968, 182.

¹⁴⁶ Räsänen 2003, 27.

¹⁴⁷ Goldman 1968, 184.

¹⁴⁸ Räsänen 2003, 43.

¹⁴⁹ Goldman 1968, 184–185, 188.

¹⁵⁰ Tamm 2002, 74.

Tutkimustulosten mukaan maagisessa vaiheessa olevat lapset mieltävät rukouksen vielä ensisijaisesti jonkin asian pyytämisenä Jumalalta. Lapset uskovat lisäksi nuoria useammin, että Jumala todella kuulee ja vastaa rukouksiin.¹⁵¹

Toisessa rukouskehityksen tasossa esiintyy edelleen maagiselle vaiheelle ominaisia elementtejä. Vaihe on tyypillisesti 9-12 –vuotiailla, ja se on nimeltään semi-maaginen vaihe. Toisessa vaiheessa on tyypillistä, että lapset alkavat ymmärtää muiden tekijöiden merkityksen tapahtumien kulussa. Rukouksen ei enää ajatella olevan ainut syy asian tapahtumiseen. Tässä vaiheessa on kuitenkin vielä vaikea ymmärtää syy-seuraussuhteita. Pohdiskelua ja epäröintiä aiheuttaa esimerkiksi seuraavan tilannekuvauksen kuvaaminen ja erityisesti sen jälkeen esitettävä aiheeseen liittyvä kysymys. *Lapsi rukoilee sairaan ystävän puolesta. Sairas ystävä on lääkärihoidossa ja parantuu. Olisiko Jumala auttanut lääkäriä pelastamaan lasta, mikäli hänen puolestaan ei olisi rukoiltu?* Tässä vaiheessa olevat lapset eivät vielä osaa hämmentymättä vastata kysymykseen, vaan jäävät epäröimään vastaustaan.¹⁵²

Varmuus tuloksista on edelleen kuvaavaa semi-maagisessa vaiheessa, mutta syitä niihin ei kyetä enää yksiselitteisesti avaamaan. Mikäli rukous ei toteudu, syinä arvellaan olevan esimerkiksi toiveiden mahdottomuus. Jumala ei voi toteuttaa kaikkia toiveita, ettei rukoilijasta tulisi itsekäs.¹⁵³ Tässä vaiheessa lapsen rukouselämää hallitsevat vielä pyyntörukoukset. Rukouksien taustalla ovat erilaiset konkreettiset tarpeet, joiden toteutumista toivotaan. Leimaava piirre rukouksille on lisäksi eettis-moraaliset aspektit. Lapsi voi esimerkiksi rukoilla olevansa parempi lapsi tai toveri. Itsetunnon kasvamisen ja moraalisen tietämyksen lisääntymisen myötä lapselle saattaa tulla tarve tunnustaa moraaliset heikkoutensa. Hän saattaa pyytää virheitään anteeksi ja toisaalta apua moraalisien hyveiden saavuttamiseksi. Toisessa kehitysvaiheessa lapselle on edelleen tärkeää erilaiset riitit rukouksen yhteydessä. Maaginen piirre lapsen rukouselämässä vähenee asteittain. Tästä huolimatta joitain piirteitä siitä säilyy aikuisuuteen asti.¹⁵⁴

Maagiset käsitykset vähenevät 12 ikävuodesta eteenpäin, ja alkaa käsitteellisuuskonollinen vaihe. Varhaisnuori alkaa epäillä, onko rukouksella vaikutusta lainkaan. Rukoilemisen tuloksen nähdään olevan seurausta rukoilijan ponnistelujen suuruudesta tulosten eteen, sekä uskon määrästä. Toivotun lopputuloksen ei ajatella

¹⁵¹ Tamminen 1991, 221–224.

¹⁵² Goldman 1968, 186.

¹⁵³ Goldman 1968, 186, 189.

¹⁵⁴ Tamm 2002, 74–75.

enää olevan automaattinen jatkumo rukoukselle. Jumala ymmärretään kaiken kontrolloijana, jolla on valta päättää rukoilevien ihmisten kohtalo, myös rukousvastausten osalta. Jumalan ajatellaan tietävän ihmistä paremmin, mitä tämä tarvitsee ja toteuttavan rukoukset sen mukaan. Esimerkiksi tilanteessa, jossa lapsi tai nuori läpäisee kokeen rukoiltuaan sen puolesta, läpipääsyn syynä ei enää käsitteellisyksikköön vaiheessa pidetä ainoastaan rukouksia asian puolesta. Jumala on sen sijaan pikemmin auttanut oppilasta työskentelemään kovasti, jonka seurauksena tämä pääsee kokeesta läpi. Mikäli rukoukset eivät toteudu, niiden ajatellaan toteutuvan ehkä myöhemmin jossain toisessa muodossa, mikäli Jumala näkee sen hyvänä.¹⁵⁵ Toisaalta kolmannessa vaiheessa Jumalasta alkaa muodostua sisäinen uskottu. Lapsi ja nuori voi ilman erityistä tarvetta puhua Jumalalle, ja jakaa hänen kanssaan kaikki huolet, toiveet ja ilonaiheet.¹⁵⁶ Myös Tammisen tutkimustuloksista selviää Goldmanin tulosten tavoin, että nuoret mieltävät rukouksen ensisijaisesti keskusteluna Jumalan kanssa. Tästä huolimatta iso osa nuorista ajattelee vielä lasten tavoin rukouksen olevan muodoltaan lisäksi pyytämistä.¹⁵⁷

Viimeisessä vaiheessa korostuu ajatus, jonka mukaan kukaan ei voi tietää varmasti, mitä tulevaisuus tuo eteen, vaan kyse on loppujen lopuksi uskosta. Esimerkiksi sairaudesta parantumisen syynä ei pidetä enää ainoastaan rukouksia, tai toisaalta pelkästään lääkärin ammattitaitoa. Tässä vaiheessa on läsnä spirituaalisuuden kokeminen. Jumala ei anna välttämättä suoraa vastausta, mutta on läsnä jollain tavoin.¹⁵⁸

¹⁵⁵ Goldman 1968, 187.

¹⁵⁶ Tamm 2002, 76.

¹⁵⁷ Tamminen 1991, 221–223.

¹⁵⁸ Goldman 1968, 188.

5 TUTKIMUKSEN SUORITTAMINEN

5.1 Tutkimuskysymys ja keskeiset käsitteet

Tutkimustehtävänä on selvittää, millä tavoin rukous esiintyy Simpsonit-sarjassa. Tutkimuskysymyksiä on kaksi. Ensimmäinen niistä liittyy eri rukousmuotoihin ja on seuraavanlainen: *Millaisia rukouksen muotoja Simpsonit-sarjassa esiintyy?* Toinen tutkimuskysymys koskee sarjassa esitettyjen hahmojen rukouksia, ja kysymyksenä on *Millainen rukouselämä sarjan yksittäisillä hahmoilla on?* Hahmojen rukouselämää analysoimalla pystyy lisäksi muodostamaan eräänlaisen näkemyksen siitä, millaista on sarjan teologia, ja luomaan kuvan sarjaan kuuluvien keskeisten hahmojen luonteenpiirteistä. Erityisesti sarjan teologian kattava selvittäminen vaatisi kokonaisvaltaisen perehtymisen sarjassa esiintyviin uskonnollisiin viittauksiin. Lähes jokaisesta jaksosta on löydettävissä uskonnollisia viittauksia, mikäli mukaan otetaan esimerkiksi papin puvussa olevan pastorin kuvaaminen ihmisjoukon keskellä. Selvempiäkin uskonnollisia viittauksia on paljon, kuten kuvauksia jumalanpalveluksista. Uskonnollisten viittausten suuren määrän vuoksi on perusteltua rajata aihe tarkemmin. Tästä syystä tutkimustehtävänä ovat kysymykset sarjassa esiintyvistä rukousviittauksista, joita löytyy riittävästi pro gradu -työn aineistoon. Rukouskohtauksien kautta muodostettu käsitys sarjan teologiasta muodostuisi tarkemmaksi, mikäli lähtökohdaksi otettaisiin kaikki uskonnolliset ilmaukset pelkkien rukousten sijaan.

Taulukko 1. Rukousta sisältävien jaksojen ja rukousten lukumäärä tuotantokausittain (f).

	Jaksojen lkm	Rukousten lkm
1 TTK	1	1
2 TTK	6	8
3 TTK	3	5
4 TTK	2	5
5 TTK	2	5
6 TTK	3	3
7 TTK	2	3
8 TTK	4	5
9 TTK	5	5
10 TTK	8	9
	Yht. 36	Yht. 49

Tutkielman keskeiset käsitteet on määritelty teoriataustassa niissä kohdin, joissa käsite on esillä muutenkin. Tämän vuoksi ne eritellään tässä yhteydessä ainoastaan lyhyesti. Simpsonit-sarja on populaarikulttuurin tuote, ja tämän vuoksi yksi keskeisistä käsitteistä on populaarikulttuuri. Sanaa ei ole mahdollista määritellä tyhjentävästi, mutta nykyisen merkityksen voidaan ajatella tarkoittavan esimerkiksi suosittua mediakulttuuria, joka on muotoutunut elokuvan, television, radion ja videoiden kautta¹⁵⁹. Tutkimustehtävästä johtuen toinen tärkeä käsite on rukous. Se on populaarikulttuurin tavoin vaikeasti määriteltävä termi. Yleistäen voisi sanoa, että rukous on mukana jossain muodossa kaikissa uskonnoissa¹⁶⁰. Se on tietynlaista puhetta Jumalalle¹⁶¹ ja voi olla muodoltaan hyvin moninaista¹⁶².

Vaikeasti määriteltävissä oleva sana on populaarikulttuurin ja rukouksen ohella uskonnollisuus, joka tulee analyysiosassa esille useasti. Vaikeutta lisää käsitteen liittäminen populaariin maailmaan. Käsitettä ei ole tämän vuoksi mahdollista määritellä aukottomasti. Uskonnollisuudessa on kyse jostain henkisestä. Tästä johtuen uskonnollisuus muodostuu sen kautta, miten tarkasteltavissa oleva mediakulttuurin tuote asennoituu siihen. Tästä huolimatta uskonnollisaiheinen mediakulttuurin tuote ei välttämättä tarkoita vielä uskonnollista tuotetta. Määrittelyssä täytyy ottaa huomioon tuotteen tekijän intentio ja intention pohjalta syntynyt lopputulos. Lisäksi on huomioita valmiin tuotteen vaikutus. Valmis tuotos voi olla uskonnollista perusasennoitumista tukeva, vaikka se ei olisikaan ollut alkuperäinen tarkoitus.¹⁶³

5.2 Aineiston analyysimenetelmät

Tutkimusaineiston väljä teoreettinen analyysikehys on sisällönanalyysi. Se on perusanalyysimenetelmä, jota voidaan soveltaen käyttää kaikissa laadullisen tutkimuksen perinteissä. Sisällönanalyysi toimii yksittäisenä metodina. Se voi olla lisäksi laeva kehys, joka on liitettävissä erilaisiin analyysikokonaisuuksiin. Menetelmä sopii hyvin täysin strukturoimattoman aineiston analyysiin.¹⁶⁴ Aineisto voi olla muodoltaan kirjoitettua tai suullista kommunikaatiota. Analyysin avulla on

¹⁵⁹Malmberg 2001, 463.

¹⁶⁰Tamm 2002, 62.

¹⁶¹Brown 1994, 5, 13.

¹⁶²Teinonen 2003, 242–243.

¹⁶³Paloheimo 1979, 12.

¹⁶⁴Tuomi & Sarajärvi 2009, 91, 103.

mahdollista tarkastella asioiden ja tapahtumien merkityksiä ja yhteyksiä.¹⁶⁵ Sillä pyritään saamaan lisäksi tutkittavasta ilmiöstä kuvaus tiivistetyssä ja yleisessä muodossa¹⁶⁶.

Analyysin tarkoituksena on järjestää aineisto selkeään ja tiiviiseen muotoon ilman aineiston sisältämän informaation kadottamista. Sen sijaan informaatioarvoa pyritään lisäämään luomalla mielekäs, selkeä ja yhtenäinen kuva hajanaisesta aineistosta. Perustana on aineiston hajottaminen ensin osiin, sen käsitteellistäminen ja koodaaminen lopuksi uudelleen loogiseksi kokonaisuudeksi.¹⁶⁷ Simpsonit-sarja koostuu täysin itsenäisistä jaksoista, jolloin peräkkäiset jaksot eivät yksittäisiä poikkeuksia lukuun ottamatta liity toisiinsa. Jaksojen teemat ovat vaihtuvia. Myös sarjassa esiintyvät lukuisat uskonnolliset viittaukset ovat sattumanvaraisia. Sisällönanalyysin avulla oli mahdollista jäsentää sarjassa esiintyneet rukoukset ja järjestää ne mielekkäiksi kokonaisuuksiksi.

Simpsonit-sarjassa esiintyvät rukoukset jaoteltiin omiin luokkiin teoriasidonnaisen menetelmän avulla. Tämänkaltainen teoriaohjaava¹⁶⁸ menetelmä on yksi laadullisen aineiston sisällönanalyysikeino yhdessä aineisto- ja teorialähtöisen analyysimenetelmän kanssa.¹⁶⁹ Teoriasidonnaisessa analyysissä on mukana teoreettisia kytkentöjä. Analyysi ei tästä huolimatta nouse suoraan teoriasta tai pohjautu yksinomaan siihen. Analyysimenetelmään kuuluu, että tutkija tutustuu ensin teoriaan, joka ohjaa aineistohankintaa. Myös aineiston läpikäynnissä käytetään hyväksi olemassa oleva teoriaa. Samalla on varottava, ettei aineistoa ylitulkitse teorian valossa.¹⁷⁰ Analyysissä on siis tunnistettavissa aikaisemman tiedon vaikutus. Sen merkitys ei ole teoriaa testaava, vaan pikemmin uusia ajatusuria aukova.¹⁷¹ Ronald Goldman on tutkinut kouluikäisten lasten rukoilemista ja muodostanut tutkimuksen perusteella kattavan selvityksen lasten käsityksistä rukouksesta ja rukouksen eri muodoista. Antti Räsänen on puolestaan tarkentanut Goldmanin muodostamaa jaottelua ja tutkinut erityisesti rukouksia hädän hetkellä. Nämä tutkimukset toimivat pro gradu -työn teoreettisena pohjana.

Teoriasidonnaisessa menetelmässä aineiston analyysin alkuvaiheissa edetään usein aineistolähtöisesti. Analyysiä voidaan kuvata kolmivaiheisena prosessina,

¹⁶⁵ Latvala & Vanhanen-Nuutinen 2001, 21.

¹⁶⁶ Kyngäs & Vanhanen 1999, 3.

¹⁶⁷ Strauss & Corbin 1998, 103,105, 113.

¹⁶⁸ Eskola käyttää nimitystä teoriasidonnainen analyysi. Tuomi & Sarajärvi puhuvat teoriaohjaavasta analyysistä. Nimet viittaavat samantyyppiseen analyysimuotoon, ja niitä voi käyttää analogisesti.

¹⁶⁹ Tuomi & Sarajärvi 2009, 108.

¹⁷⁰ Eskola 2007, 162, 166.

¹⁷¹ Tuomi & Sarajärvi 2009, 97.

joista ensimmäinen on aineiston redusointi eli pelkistäminen. Tässä vaiheessa analysoitavasta informaatiosta karsitaan pois kaikki tutkimuksen kannalta epäolennainen tieto. Pelkistämistä ohjaa tutkimustehtävä. Sen mukaan aineistoa pelkistetään esimerkiksi litteroimalla tai koodaamalla tutkimustehtävälle olennaiset ilmaukset.¹⁷² Analyysin tarkoituksena on tiivistää aineisto niin, ettei mitään olennaista jää pois. Informaatioarvo pikemmin kasvaa aineiston jäsentämisen myötä.¹⁷³ Pro gradu -työssä ensimmäinen vaihe käsitti tutkimusaineistoon kuuluvien 226 Simpson-jakson tarkastelun. Muistiin merkittiin jokainen jakso, ja niissä mahdollisesti esiintyvät uskonnolliset viittaukset. Viittausten runsaslukuisuuden vuoksi keskityttiin tämän jälkeen ainoastaan rukouksen esillä oloon. Tutkimuksen ulkopuolelle rajattiin siis kaikki muu uskontoihin tai uskonnollisuuteen viittaava. Lisäksi tilanteet, joissa rukousta käytettiin anelun tavoin ja kohteena oli esimerkiksi äiti, jätettiin huomioimatta. Tutkimuksen kannalta epäolennaiset jaksot karsittiin pois. Sellaisia olivat jaksot, joissa kukaan ei rukoillut. Jäljelle jääneet 36 jaksoa litteroitiin, ja niistä poimittiin kohtaukset, joissa rukousta esiintyi.

Analyysin toista vaihetta kutsutaan klusteroinniksi, eli ryhmittelyksi. Tässä vaiheessa aineistosta koodatut alkuperäisilmaukset käydään läpi tarkasti. Aineistosta etsitään samankaltaisuuksia ja toisaalta eroavaisuuksia kuvaavia käsitteitä. Samankaltaiset käsitteet ryhmitellään ja yhdistetään luokaksi. Tämän jälkeen luokka nimetään sen sisältöä kuvaavalla käsitteellä.¹⁷⁴ Ryhmittelyvaiheessa rukouksista muodostettiin 16 alaluokkaa. Osa rukouksista sijoitettiin kahteen eri luokkaan. Useat rukoukset esiintyivät ruoka- tai iltarukouksen muodossa. Nämä päivän kiertoon liittyvät rukoukset haluttiin huomioida omina luokkinaan. Lisäksi päivän ajankohtaan kuuluvat rukoukset luokiteltiin niiden aiheiden perusteella.

Analyysin kolmas vaihe on nimeltään aineiston abstrahointi. Tällöin valikoidun tiedon pohjalta muodostetaan teoreettisia käsitteitä. Teoriaohjaavan analyysin ero aineistolähtöiseen analyysiin tulee esille tässä vaiheessa. Se on huomattavissa siinä, miten empiirinen aineisto liitetään teoreettisiin käsitteisiin. Teoriaohjaavassa analyysissä teoreettiset käsitteet tuodaan esille valmiina, ilmiöstä ”jo tiedettyinä”.¹⁷⁵ Aineiston abstrahointivaiheessa palattiin jälleen teoriasidonnaiseen menetelmään. Goldman on tutkimuksissaan luokitellut lasten rukouksia. Nämä luokat toimivat tutkimuksen teoreettisena viitekehyksenä. Simpsonit-sarjan

¹⁷² Tuomi & Sarajärvi 2009, 108–109.

¹⁷³ Eskola 2007, 172–173.

¹⁷⁴ Tuomi & Sarajärvi 2009, 110.

¹⁷⁵ Tuomi & Sarajärvi 2009, 111, 117.

rukouksia läpikäytäessä ja niistä luokkia muodostaessa huomattiin, että sarjassa esitetyt rukoukset voidaan loogisesti kategorisoida samansuuntaisesti Goldmanin tutkimuksen kanssa. Sarjassa esiintyneet rukoukset eivät poikenneet yleisesti tunnetuista rukousmuodoista. Tällöin niiden luokittelussa oli mahdollista käyttää myös erilaisille rukoustyypeille jo olemassa olevia nimityksiä.

Simpsonit-sarjan yksittäisten hahmojen rukouselämää analysoitiin tyypittelyn avulla. Tämänkaltaisessa analyysimenetelmässä aineistosta konstruoidaan yleisimpiä tyyppejä, jotka kuvaavat vastauksia laajasti. Tyypittelyssä on täten kysymys aineiston ryhmittelystä tyypeiksi, jotka ovat selviä ryhmiä samankaltaisia tarinoita.¹⁷⁶ Analyysin tyypittelykriteereinä käytettiin tilanteita, joissa hahmot turvautuivat rukoukseen. Tarkastelussa olivat rukousten sisällöt ja niiden muodot. Lisäksi otettiin huomioon, mitä rukousten perusteella voidaan päätellä hahmon uskonnollisuudesta, suhtautumisesta Jumalaan ja yleisesti luonteenpiirteistä. Jokaisella hahmolla oli omanlainen tyyli rukoilla. Tämän vuoksi rukouksista oli helppo päätellä rukoilija kuulematta edes sen esittäjää. Yksittäisten hahmojen rukouksista pystyttiin niiden samankaltaisuuden vuoksi luomaan lisäksi kuvaa hahmon luonteenpiirteistä ja uskonnollisuudesta. Tärkein analyysituloksia oli kuitenkin selvittää, millaisia rukouksia yksittäiset hahmot rukoilivat, ja miten hahmot ymmärsivät rukouksen. Tämä ei olisi onnistunut, mikäli sarjassa esitetyt rukoukset olisi ainoastaan luokiteltu eri kategorioihin. Tyypittely analyysikeinona mahdollisti hahmojen rukouselämän tarkastelun yksityiskohtaisemmin.

5.3 Tutkimuksen luotettavuus

Laadullisessa tutkimuksessa luotettavuuden ongelmana korostuu aineiston keruuseen liittyvä vaihtelu. Tämä johtuu siitä, että tutkijan näkemys ja tulkinta kehittyvät tutkimusprosessin edetessä.¹⁷⁷ Tässä tutkielmassa tämänkaltaista ongelmaa ei ole, tai se on huomattavan pieni. Aineistosta merkittiin ylös systemaattisesti kaikki uskonnolliset viittaukset ja poimittiin niistä kaikki rukousta sisältävät kohtaukset. Ulkopuolelle ei jätetty ainuttakaan uskonnollista viittausta. Pikemmin merkittiin ylös sellaisetkin kohtaukset, jotka myöhemmin poistettiin listaan kuulumattomina. Lisäksi käytössä oli Simpsonit-sarjan kansainvälisillä informaationsivustoilla oleva lista

¹⁷⁶ Eskola & Suoranta 2005, 181.

¹⁷⁷ Kiviniemi 2007, 81.

kaikista sarjassa esiintyvistä uskonnollisista viittauksista. Lista on sarjaa innokkaasti seuraavien fanien vapaaehtoisesti ylläpitämä. Tämän vuoksi se ei ole täydellinen. Sitä ei täten voitu käyttää ainoana tietona sarjan uskonnollisista viittauksista. Se toimi kuitenkin hyvänä pohjana. Listan avulla saatiin ennakkokäsitys siitä, sisältääkö tarkastelun alla oleva jakso uskonnollisia viitteitä.

Luotettavuustarkastelussa on tärkeää miettiä tutkimuksen puolueettomuutta. Tämä nousee esille siinä, ottaako tutkija vastaan tutkittavan tiedon itsensä vai suodattuuko aineisto tutkijan oman kehysten läpi. Tällöin tutkimusprosessiin vaikuttaa esimerkiksi tutkijan sukupuoli, ikä, uskonto tai poliittinen asenne.¹⁷⁸ Tutkielman analyysin tulokset ovat seurausta arviolta 200 työtunnista, jotka vietettiin Simpson-sarjan jaksoja katselemalla. Litteroidut jaksot luettiin läpi useaan kertaan. Lisäksi tutustuttiin laajasti lähde- ja kirjallisuusluettelon ulkopuolelta löytyviin Simpsonit-sarjaa käsitteleviin ei-tieteellisiin dokumentteihin ja internet-sivustoihin. Aineistoon tutustuttiin siis perusteellisesti. Tutkimuksen tekijän suhtautuminen Simpsonit-sarjaan on positiivinen, mutta ei vannoutunut. Tutkijan intentiot eivät tästä syystä ohjanneet tutkimuksen kulkua tai suunnanneet sitä jo valmiiksi tiettyyn suuntaan. Näiden syiden vuoksi analyysistä seuraavia johtopäätöksiä voidaan pitää luotettavina tuloksina.

Tuloksia tarkasteltaessa on syytä ottaa huomioon, että analysoitavat jaksot ovat ainoastaan 10 ensimmäiseltä tuotantokaudelta. Oletettavaa on, etteivät esimerkiksi sarjan hahmojen rukouskäsitteet oleellisesti muutu tutkimusaineiston jälkeisissäkään tuotantokausissa, sillä samalla muuttuisi ainakin joiltain osin myös hahmoille ominaiset luonteenpiirteet. Tutkimustiedon puuttuessa analyysin tuloksia ei kuitenkaan voi luotettavasti yleistää koskemaan koko sarjaa, vaan on pitäydyttävä puhumaan ensimmäisestä 10 tuotantokaudesta.

¹⁷⁸ Tuomi & Sarajärvi 2009, 135–136.

6 SIMPSONIT-SARJASSA ESIINTYVÄT RUKOUSTYYPIT

6.1 Pyyntörukous

6.1.1 Altruistinen pyyntö

Kaikista rukoustyypeistä pyyntörukouksia esiintyy sarjassa ensimmäisen kymmenen tuotantokauden aikana eniten. Mikäli pyyntörukouksiin lasketaan rukoukset hädässä, on pyyntörukousten määrä kaikista rukouksista selvästi suurin. Koska hädässä lausuttujen rukousten luonne poikkeaa muista pyyntörukouksista merkittävästi, ne on kuitenkin jaoteltu omaan käsiteluokkaan. Pyyntörukoukset voidaan luokitella kahteen alakategoriaan. Ensimmäisen alakategorian nimi on **Altruistinen pyyntö**, eli rukous toisen puolesta. Pyyntörukouksia on yhteensä 20 kappaletta. Niistä 7 on **Altruistisia pyyntöjä**.

Taulukko 2. Pyyntörukoukset luokiteltuna (f).

Pyyntö	
Altruistinen pyyntö	Itsekäs pyyntö
Jumalan varjelus (4)	Maalliset asiat (5)
Jumalan teot (3)	Onnellinen perhe-elämä (5)
	Onnistuminen haasteissa (3)
Yhteensä 7	Yhteensä 13

Altruistisiin pyyntöihin kuuluvat rukoukset voidaan jakaa edelleen kahteen alaluokkaan. Ensimmäinen alaluokka on nimeltään *Jumalan varjelus*. Alaluokkaan kuuluvia rukouksia yhdistää toive siitä, että Jumala suojelee rukouksessa mainittuja henkilöitä heidän erilaisissa elämäntilanteissaan ja tulevissa tapahtumissa. Ensimmäisen kerran näin rukoilee Simpsonit-perheen naapuri Ned Flanders yhdessä perheensä kanssa. Bart ja Flandersien poika Todd kilpailevat toisiaan vastaan minigolfturnauksessa. Ennen peliä Flandersien perhe kokoontuu yhteiseen rukoukseen. Ned pyytää Jumalalta, ettei kukaan loukkaantuisi.

Ned+family: Lord, we beseech thee...

Homer: Hey Flanders, it's no use praying. I already did the same thing, and we can't both win.

*Ned: Actually, Simpson. We were praying that no one gets hurt.*¹⁷⁹

Jumalalta pyydetään suojelusta myös, kun koko Springfieldin kaupunki luulee pienen Timmy O'Toolen pudonneen kaivoon. Oikeasti kyseessä on Bartin huijaus, mutta tässä vaiheessa kukaan ei vielä tiennyt sitä. Margen johdolla koko Simpsonsien perhe kumartaa päänsä Timmin hätää koskevaan ruokarukoukseen. Rukouksessa Marge pyytää, että Jumala pitäisi huolta kaivoon loukkuun jääneestä pojasta.

*Marge+family: Dear Lord, before we peel the foil back from your bounty we ask you to watch over little Timmy O'Toole trapped in that well.*¹⁸⁰

Kolmannessa tilanteessa Homer on huonon ruokavalionsa seurauksena aiheuttanut itselleen vakavan sydänvian. Säilyäkseen hengissä Homerille on tehtävä avosydänleikkaus. Leikkausta edeltävänä yönä Homer rukoilee sairaalassa peloissaan. Hän pyytää, että Jumala huolehtisi Margesta ja lapsista, mikäli leikkaus ei onnistuisi.

*Homer: Dear Lord. I'm really scared about this operation tomorrow. If something happens, please look after Marge and make sure my kids grow up right.*¹⁸¹

Viimeinen *Jumalan varjelus* -luokkaan kuuluva kohta on tilanteessa, jossa Homer ja hänen ystävänsä lähtevät Super Bowl -otteluun. Perillä Ned harmittelee, ettei ole päässyt kirkkoon, vaikka on sunnuntai. Matkanjohtaja Wally pelastaa tilanteen osoittamalla huolestuneelle Nedille siirrettävää kappelia. Se on pystytetty areenan vieressä olevalle parkkipaikalle. Kappelissa on juuri meneillään rukous Oakland Raiders -joukkueen puolesta.

Ned: I don't wanna be a panicky Pete, but it's Sunday, and I haven't been to church yet.

Wally: No problem, the NFL's got you covered.

Grier: ..and that the wandering Oakland Raiders may someday find at home, Lord hear our prayer. Can I get an amen to that?

*Congregation: Amen!*¹⁸²

Toinen **Altruistisiin pyyntöihin** kuuluva alaluokka on nimeltään *Jumalan teot*. Tähän alaluokkaan kuuluvissa rukouksissa pyynnöt voi toteuttaa ainoastaan Jumala. Toiveiden toteutuminen jätetäänkin rukouksissa Jumalan tehtäväksi. Ensimmäisessä

¹⁷⁹ Dead Putting Society, 17:15.

¹⁸⁰ Radio Bart, 11:19.

¹⁸¹ Homer's Triple Bypass, 14:15.

¹⁸² Sunday, Cruddy Sunday, 10:19.

tilanteessa Flandersin pojat Rod ja Todd luulevat Jumalan olevan radiossa. Oikeasti kyseessä on tälläkin kertaa Bartin huijaus, mutta pojat eivät huomaa sitä. Rod kuitenkin ihmettelee, kuinka Jumala on päässyt radioon. Tähän "Jumala" vastaa luoneensa koko maailmankaikkeuden. Rod ja Todd polvistuvat välittömästi radion eteen, ja Todd pyytää Jumalalta anteeksiantoa.

Rod: How did you get on the radio?

Bart: Whaddya mean, how did I get on the radio? I created the universe! Stupid kids.

Todd+Rod: [fall to their knees and clasp their hands]

Todd: Forgive my brother. We believe you.¹⁸³

Toisessa tilanteessa Simpsonit-perheen äiti Marge rukoilee miehensä Homerin puolesta. Eräänä sunnuntaiamuna Homer jää kotiin muun perheen lähtiessä kirkkoon. Muun perheen ollessa kirkossa Homer viettää omasta mielestään elämänsä parasta päivää. Tämän seurauksena Homer päättää luopua uskosta kokonaan. Illan tultua Marge rukoilee polvillaan sängyn vieressä. Hän pyytää, että Jumala osoittaisi Homerille jälleen oikean tien, sillä Homer ei ole tarkoituksella paha ihminen. Hän haluaa ainoastaan nukkua sunnuntaisin.

Marge: Lord, my husband is by no means perfect, but he is kind decent man. Please show him the error of his ways.. He doesn't mean to be sacrilegious Lord, he just likes to sleep in on Sundays.. Lord, he's not a bad person. Lord really, he just sometimes... he doesn't mean any harm.¹⁸⁴

Viimeisessä *Jumalan teot* -alaluokkaan kuuluvassa kohtauksessa rukoilijana on Ned. Flandersien pupu on kuollut, ja Ned hautaa sen poikiensa Rodin ja Toddin kanssa. Hautaamisen jälkeen Ned pyytää, että Jumala ottaisi Mr. Bunnyn taivaaseen: "*Dear Lord, please take mr. Bunny up to heaven.*"¹⁸⁵ Tilanne on herkkä, ja toinen Nedin pojista, Rod, joutuu pyyhkimään jopa kyynelensä pois silmäkulmastaan.

6.1.2 Itsekäs pyyntö

Pyyntörukouksien toinen alakategoria on nimeltään **Itsekäs pyyntö**. Itsekkäitä pyyntörukouksia on yhteensä 13 kappaletta. Alakategoria voidaan jakaa edelleen kolmeen alaluokkaan. Niistä ensimmäinen on *Maalliset asiat*. Alaluokkaan

¹⁸³ Radio Bart, 08:35.

¹⁸⁴ Homer the Heretic, 08:11.

¹⁸⁵ Trash of the Titans, 19:00.

kuuluviissa rukouksissa Jumalalta pyydetään materiaalisia asioita, tai maallista hyvää, joka voi olla muutakin kuin konkreettinen tavara tai esine. Toisessa tuotantokaudessa on jakso, jossa Homer kuulee hiuksia kasvattavasta ihmelääkkeestä. Homer innostuu asiasta, ja saa itselleen kalliin lääkkeen vakuutushuijauksen kautta. Samana iltana Homer tekee tarvittavat toimenpiteet päänahalle. Tämän jälkeen hän polvistuu sängyn laidalle ja rukoilee, että Jumala antaisi hänelle mahdollisuuden saada hiukset takaisin.

*Homer: Dear God, give a bald guy a break. Amen.*¹⁸⁶

Alaluokkaan kuuluu myös Homerin pyyntö saada liput tärkeään jalkapallo-otteluun, jossa pelaavat vastakkain kaupungin oma joukkue Springfield Atoms ja naapurikaupungin Shelbyville Sharks. Homer ei onnistu saamaan lippuja itse, joten hän päätyy rukoilemaan niitä Jumalalta. Rukouksessa on mukana todellista epätoivoa. Homer lausuu pyynnön seisaaltaan keskellä olohuonetta ja kohottaa välillä käsiään ylöspäin: *"God, if you really are God, You'll get me tickets to that game!"*¹⁸⁷ Samankaltainen pyyntö konkreettisesta asiasta tulee Bartilta. On jouluaattoilta. Bart on polvistunut sängyn viereen iltarukoukseen ja pyytää Jumalalta paljon tavaraa. Bart tosin osoittaa rukouksen joulupukille, mutta rukousasento ja lopun aamen paljastavat pyynnön rukoukseksi. Bart lupaa vielä lopuksi olla kunnolla heräämiseensä asti, mikäli toive toteutuu.

*Bart: Dear Santa, if you bring me lots of good stuff, I promise not to do anything bad between now and when I wake up. Amen.*¹⁸⁸

Pyyntöjä, joissa ei toivota mitään materiaalista asiaa, on kaksi. Toisessa Ned on ravintolassa perheensä kanssa. Hän rukoilee ruokarukouksen, jossa koko perhe on mukana kädet ristissä ja päät hieman alaspäin kumartuneena. Rukouksessa Ned pyytää, että illan esitys olisi parempi kuin Peter Marshallin tähdittämä Othello: *"Dear Lord, please make tonight's production better than "Othello" with Peter Marshall."*¹⁸⁹ Toisen pyynnön esittää Nedin poika Todd. Simpson-perheen tytär Lisa on hoitamassa naapurin poikia Rodia ja Toddia. Ennen nukkumaanmenoa pojat ovat polvistuneet sängyn viereen. Todd pyytää rukouksessaan, että Lisa kertoisi heille iltasadun.

¹⁸⁶ Simpson and Delilah, 04:31.

¹⁸⁷ Homer Loves Flanders, 04:06.

¹⁸⁸ Miracle on Evergreen Terrace, 03:38.

¹⁸⁹ Mayored to the Mob, 16:45.

*Todd: Please make Lisa tell us a bedtime story about robots named Rod and Todd.*¹⁹⁰

Toinen alaluokka on nimeltään *Onnellinen perhe-elämä*. Tähän alaluokkaan kuuluvia rukouksia yhdistää niiden keskittyminen toiveisiin, jotka säilyttäisivät tasapainon ja onnen perheessä. Kaikki tähän luokkaan kuuluvat rukoukset koskevat Simpsonien perhettä. Mukana on myös Homerin olleen lemmikkiapinan pyyntö, että hänen puolestaan rukoiltaisiin. Hieman ilkeään sävyyn Lisa pyytää erään kerran saada rukoilla ruokarukouksen, kun perhe on ravintolassa. Lisa tietää, että aikaisemmin Bart on myynyt sielunsa ystävälleen Millhouselle, koska ei uskonut sielun olemassaoloon.

Lisa: I would like to say grace. Lord, have mercy on My Soul, and Mom's Soul, and Dad's Soul, and Maggie's Soul, and let every Soul in Christendom...

*Bart: I can't take this anymore. I want my soul, and I want it now!*¹⁹¹

Toisessa esimerkissä kuvataan Margen ja Homerin menneisyyttä ja aikaa, jolloin heillä ei ollut vielä Maggie-vauvaa. Kohtauksessa Homer kiittää iltarukouksessa Jumalaa kaikesta hyvästä, mitä on saanut. Elämä on paremmin kuin koskaan aikaisemmin. Homer pyytääkin Jumalalta, että kaikki säilyisi samanlaisena. Vastapalveluksena Homer lupaa olla pyytämättä mitään muuta. Homer ei kuitenkaan tiedä, että heille on pian syntymässä kolmas lapsi.

Marge: Homey, I.

Homer: Can't talk, praying. Dear Lord, the gods have been good to me and I am thankful. For the first time in my life, everything is absolutely perfect just the way it is.

Marge: Mmm.

*Homer: So here is the deal: you freeze everything as it is, and I won't ask for anything more. If that is OK, please give me absolutely no sign. [brief pause] OK, deal. In gratitude, I present you this offering of cookies and milk. If you want me to eat them for you, give me no sign. [brief pause] Thy will be done!*¹⁹²

Myös kaksi Bartin rukousta voidaan luokitella kuuluvaksi tähän alaluokkaan. Homer on aikaisemmin nolannut Bartin ystäviensä edessä soittamalla nuorten mielestä kamalaa musiikkia ajomatkalla kouluun. Seuraavalla kerralla Bart rukoilee auton takapenkillä. Hän pyytää, ettei Homer nolaisi häntä ja Lisaa uudelleen.

¹⁹⁰ My Sister, My Sitter, 04:20.

¹⁹¹ Bart Sells His Soul, 13:37.

¹⁹² And Maggie Makes Three, 10:44.

Vastapalvelukseksi Bart lupaa rakentaa useita kirkkoja Jumalan kunniaksi: *"Dear Lord, if you keep Homer from embarrassing us today, we promise to build several churches in your honour."*¹⁹³ Toisella kerralla Bartin perivihollinen Sideshow Bob on vapautunut vankilasta. Iltarukouksessa Bart pyytää Jumalaa siunaamaan perheenjäseniään ja tappamaan Sideshow Bobin.

Bart: ..and God bless Mom and dad and Lisa and Maggie. And please, God, kill Sidesow Bob.

Marge: Bart, no!

Bart: It's him or me, O Lord.

[Marge struggles to unclasp Bart's hands]

Marge: You can't ask God to kill someone.

*Homer: Yeah. You do your own dirty work.*¹⁹⁴

Marge ja Homer kuulevat Bartin iltarukouksen ja juoksevat irrottamaan sängyn reunalle polvistuneen Bartin käsiä toisistaan. Bart pyristelee vastaan ja jatkaa, että kuolemaan tulee joko Sideshow Bob tai Bart.

Itsekäs pyyntö -alakategorian kolmanteen alaluokkaan kuuluvat rukoukset, joissa pyydetään onnistumista, neuvoja ja selviytymistä tulevissa haasteissa. Alaluokan nimi on *Onnistuminen haasteissa*. Normaalisti Homer ei pidä naapuristaan Nedistä. Ned onnistuu kuitenkin saamaan liput jalkapallo-otteluun, johon Homer ei rukouksista huolimatta saanut lippuja. Ned pyytää Homeria kaverikseen otteluun. Tämän seurauksena Homer alkaa pitää Nediä ylimpänä ystävänä ja lähes ahdistelee häntä ehdottamalla koko ajan uusia yhdessä tekemisen muotoja. Ned hermostuu tästä, ja perheiden yhteisellä kaottisella piknikillä tapahtuneen ruokasodan jälkeen polvistuu parkkipaikalla rukoukseen. Hän pyytää Jumalalta voimia kestää Homerin ystävyyttä.

Homer: Whatcha doin'?

Ned: We're heading back. Todd's got Zesty Italian in his eye.

Homer: Oh, OK. But at least let me take the boat out for one last spin?

Ned: Oh, I don't know..

Homer: Too late!

Ned: [groans] O Lord, please give me the strength to endure Homer Simpson's friendship.

[Homer jumps the boat high out of the water right onto Ned's car]

*Homer: Your car. Boy, what are the odds, huh?*¹⁹⁵

¹⁹³ Homerpalooza, 06:29.

¹⁹⁴ The Brother from Another Series, 06:12.

¹⁹⁵ Homer Loves Flanders, 14:40.

Toisessa tilanteessa Homer on alkanut myydä kierrätykseen elintarvikerasvaa ja suunnittelee tienäävänsä sillä omaisuuden. Suuria rasvamääriä on kuitenkin vaikea saada käsiin. Homer suunnittelee tämän vuoksi varastavansa rasvaa Bartin ja Lisan koulusta. Ennen Bartin kanssa suoritettavaa varastamisoperaatiota Homer rukoilee, että Jumala auttaisi heitä rasvan varastamisessa. Mikäli rukous toteutuu, Homer lupaa lahjoittaa puolet voitosta hyväntekeväisyyteen. Bart on asian suhteen epäileväinen. Hän toteaa, ettei Jumala mikään tyhmä ole.

Homer: All right, son. We're about to embark on our most difficult mission. Let's bow our heads in prayer. Dear Lord, I know you're busy, seeing as how you can watch women changing clothes and all that. But if you help us steal this grease tonight, I promise we'll donate half the profits to charity.
Bart: Dad, He's not stupid.
*Homer: All right, screw it, let's roll!*¹⁹⁶

Onnistuminen haasteissa -kategoriaan kuuluu lisäksi tilanne, jossa Ned pyytää Jumalalta neuvoa kasinolla.

Homer:..Flanders, what's your birthday?
Ned: Aw, leave me out of this, Homer. Games of chance are strictly forbidden by Deuteronomy 7.
Homer: Seven eh?
[Homer places his chips on seven; the ball lands in the seven slot]
Homer: Way to go Flanders! The Bible's finally pulling its weight. Got any more numbers?
*Ned: Oh, I got a bunch, Homer, but I just don't feel right. O Lord, what should I do?*¹⁹⁷

Tilannetta on edeltänyt Nedin pohdinta siitä, kuinka tylsä ihminen hän kenties kaikessa tunnollisuudessaan on. Tämän seurauksena Ned pyytää Homeria näyttämään, miten pidetään hauskaa. Homer vie Nedin Las Vegasiin kasinolle ja kehottaa tätä sanomaan syntymäpäivänsä ruletin pelinumeroksi. Ned pyytää kuitenkin Homeria jättämään hänet ulkopuolelle, sillä rahapelit on tiukasti kielletty Raamatussa. Epävarma ja hieman hätääntyneen oloinen Ned nostaa katseensa kohti kattoa kääntyäkseen Jumalan puoleen. Hän laittaa lisäksi kädet yhteen, mikä osoittaa teon rukoukseksi.

¹⁹⁶ Lard of the Dance, 14:10.

¹⁹⁷ Viva Ned Flanders, 12:51.

6.2. Kiitosrukous

6.2.1. Koti- ja työasiat

Kiitosrukouksia on yhteensä 14, ja ne voidaan jakaa edelleen kahteen alakategoriaan. Niistä ensimmäinen on nimeltään **Koti- ja työasiat**. Tähän alakategoriaan kuuluvat kiittäminen ruoasta sekä työ- ja perheasioista. Yhtä lukuun ottamatta alakategoriaan kuuluvat rukoukset lausutaan ruokapöydässä, ja ne ovat näin ollen usein ruokarukouksia.

Taulukko 3. Kiitosrukousten kategorisointi (f).

Kiitos
Koti- ja työasiat (7)
Elämän pienet ilot (7)
Yhteensä 14

Simpsonit-sarjassa esiintyvä ensimmäinen rukous on aiheeltaan kiitosaiheinen ruokarukous. Ruokarukouksessa on mukana Homerin pohdintaa siitä, ettei perhe oikeastaan ansaitsisi pian syötävää mikroruokaa, sillä perheen lapset käyttäytyvät välillä kuin villi-ihmiset. Homer miettii ääneen, minkä vuoksi Jumala rankaisee häntä sellaisella perheellä. Hän on myös hetkittäin sitä mieltä, että heidän perheensä on kaupungin kamalin perhe.

Homer: We are going to say grace first!

Bart: Okey, Rub-a-dub-dub, thanks for the grub.

Homer: No! Ignore the boy, Lord. Okey, now can the chatter and bow your heads. Dear Lord, thank you for this microwave bounty, even though we don't deserve it. I mean, our kids are uncontrollable hellions! Pardon my French, but they act like savages! Did you see them at the picnic? Oh, of course you did, you're everywhere, you're omnivorous. Oh Lord! Why did you spite me with this family?

Marge+kids: Amen!

Homer: No, I'm not done yet.

Marge: But how long are we supposed to sit here and listen to your badmouth us to the man upstairs.

Homer: I'm sorry Marge, but sometimes I think we're the worst family in town.

Marge: Maybe we should move to a larger community.¹⁹⁸

¹⁹⁸ There's No Disgrace Like Home, 09:08.

Ruoasta kiittävät lisäksi Ned ja Apu omissa rukouksissaan. Flandersien perhe on asettunut ruokapöydän ympärille, ja perheenjäsenet ovat kumartaneet päänsä ruokarukoukseen. Ned kiittää elintarvikekauppiasta erinomaisesta ruoasta, ruoan hinnoittelijoista ja syötävänä olevan kanan teurastajista: *"Bless the grocer for this wonderful meat, the middlemen who jacked up the price, and let's not forget the humane but determined boys over at the slaughterhouse."*¹⁹⁹ Apun kiitorukous lausutaan tilanteessa, jossa Marge ja Homer ovat illastamassa Apun ja hänen vaimonsa Manjulan luona. Pariskunnat asettuvat ruokapöydän ääreen, ja Apu lausuu ruokarukouksen. Rukouksessa hän kiittää riisistä, currystä ja Gandhista: *"Good rice, good curry, good Gandhi, let's hurry."*²⁰⁰ Rukous on nopeatempoinen, eikä se pääty edes sanaan aamen. Kaikki kuitenkin kumartavat päänsä, ja Homeria lukuun ottamatta kaikki ruokailijat ristivät kätensä. Ulkoiset merkit osoittavat siis Apun pikaisen riittelyn rukoukseksi.

Rukouksen sisältönä ovat kahdesti työasiat, ja molemmilla kerroilla Homer on rukoilija. Rukoukset toimivat ruokarukouksena. Ensimmäisellä kerralla on kyseessä kiitospäivä. Ennen ruokailua Bart ja Lisa riitelevät. Sen seurauksena kumpikaan lapsista ei osallistu kiitospäivän aterialle. Ydinvoimalassa työskentelevä Homer lausuu kiitosrukouksen, jossa kiittää ensin erityisesti puhtaimmasta ja turvallisimmasta energialähteestä: ydinvoimasta. Homer jatkaa rukoustaan kiittämällä myös satunnaisista rauhan hetkistä perheessä. Rukous päättyy kuitenkin Homerin epätoivoiseen kysymykseen, onko häneen perheensä universumin sääliittävin perhe.

Homer: Lord, we are especially thankful for nuclear power, the cleanest, safest energy source there is. Except for solar, which is just a pipe dream. Anyway, we'd like to thank you for the occasional moments of peace and love our family has experienced. Well, not today, but... You saw what happened! Oh, Lord, be honest! Are we the most pathetic family in the universe or what!
*Everybody: Amen!*²⁰¹

Toisessa työasioita koskevassa rukouksessa Homer rukoilee jälleen ydinvoimalan puolesta. Koko perhe on koolla ruokapöydän ääressä. Kädet ristissä ja päät hieman kumartuneena he ovat osallisina Homerin lausumassa ruokarukouksessa.

¹⁹⁹ Homer Loves Flanders, 10:38.

²⁰⁰ I'm With Cupid, 05:25.

²⁰¹ Bart vs. Thanksgiving, 09:31.

Rukouksessa Homer kiittää ydinvoimasta, joka ei hänen mukaansa ole vielä aiheuttanut yhtäkään todistettua kuolemantapausta, ainakaan heidän maassaan.

*Homer: Thank you most of all for nuclear power, which is yet to cause a single proven fatality. At least in this country. Amen.*²⁰²

Jo edellä mainittu huonosti alkanut kiitospäivä jatkuu Bartin katoamisella. Illan tultua Bart kuitenkin saapuu kotiin. Tämän seurauksena onnellinen perhe ruokailee yöllä uudelleen kiitospäivän aterian. Siinä vain perheenjäsenet ovat koolla. Tällä kertaa lautasella ei olekaan kalkkunaa vaan pikaruokaa. Ennen ruokailua perhe yhtyy rukoukseen, jossa Homer kiittää yhteishengestä, jonka he ovat sinä iltana saaneet: "*O Lord, on this blessed day, we thank thee for giving our family one more crack at togetherness.*"²⁰³

Toinen kiitosrukous perheasioiden puolesta tulee Bartilta. On nukkumaanmenon aika, ja sängyn viereen polvistunut Bart lausuu iltarukouksen.

Bart: Thank you, God, for the bad things adults do, which distracts attention from stuff I'm doing. Amen.

Marge: He's also thankful for your bounty, Lord.

*Bart: Good save mom. Good night.*²⁰⁴

Bart kiittää kaikista aikuisten tekemistä pahoista asioista, jotka kiinnittävät huomion pois kaikista hänen tekemistään asioista. Bartin takana oleva Marge huokaa vielä Bartin olan yli, että Bart on lisäksi kiitollinen Jumalan avokätisyydestä.

6.2.2 Elämän pienet ilot

Kiitosrukouksiin kuuluva toinen alakategoria on nimeltään *Elämän pienet ilot*. Alakategoriaan kuuluvissa rukouksissa kiitetään erilaisista vastaantulevista pienistä ilonaiheista. Tähän kategoriaan kuuluu ainut jumalanpalveluksen kulkuun liittyvä rukous. Pastori Lovejoy pyytää seurakuntalaisia kumartamaan päänsä hiljaiseen kiitospäivän kiitosrukoukseen. Tämän jälkeen Homerin kovaäänistä hengitystä lukuun ottamatta kirkkosali hiljenee hetkeksi rukoukseen. Alakategoriaan voidaan luokitella kuuluvaksi lisäksi rukous, jos Bart kiittää tyhjystä. Ydinvoimalan johtaja Mr. Burns pyrkii kuvernööriksi, ja Homer pyytää hänet kotiinsa syömään. Illallisen

²⁰² Oh Brother, Where Art Thou?, 02:22.

²⁰³ Bart vs. Thanksgiving, 20:59.

²⁰⁴ I'm with Cupid, 01:45.

aikana paikalla on myös paljon mediaa. Ennen ruokailua Homer pyytää Bartia lausumaan ruokarukouksen. Bart ristii kätensä ja kumartaa päänsä rukoukseen. Rukouksessa hän kuitenkin ilmoittaa, että koska perhe on joutunut maksaan kaiken itse, Jumalalle kuuluu kiitos tyhjästä: *"Dear God, we paid for all this stuff ourselves, so thanks for nothing."*²⁰⁵

Elämän pienet ilonaiheet ovat ensimmäistä kertaa esillä rukouksissa, kun Ned kiittää pienistä elämää piristävistä asioista, kuten ankanpoikasista: *"Dear God, thank you for Ziggy comics, little baby ducks and Sweating to the Oldies volumes one, two and four."*²⁰⁶ Ned on joutunut sairaalaan munuaisen ja keuhkon poistoleikkaukseen. Kiitokset ovat esillä sairaalavuoteessa lausutussa iltarukouksessa. Toisen kerran Ned lausuu kiitosrukouksen toimiessaan hetken ajan Springfieldin koulun rehtorina. Ned kiittää keskusradion kautta Jumalaa kauniista koulupäivästä. Rehtorin esimies Chalmers kuulee tämän ja erottaa Nedin työstään, sillä julkisessa koulussa rukoileminen on kiellettyä.

Ned: Well, cockily-doodily-doo, little buddies. Let's thank the Lord for another beautiful school day.

*Chalmers: Thank the Lor.. Thank the Lord? That sounded like a prayer. A prayer. A prayer in a public school! God has no place within these walls, just like facts have no place within organized religion. Simpson, you get your wish, Flanders is history!*²⁰⁷

Nedin poika Rod lausuu kiitosaiheisen iltarukouksen yhdessä veljensä Toddin kanssa. Aikaisemmin pojat ovat säikähtäneet sisällä lentänyttä yöperhosta. Veljesten hoitaja Lisa on pelastanut tilanteen hätistelemällä perhosen ikkunasta ulos. Hetkeä myöhemmin pojat polvistuvat sängyn laidalle. Rod kiittää Jumalaa, että tämä lähetti Lisan suojelemaan häntä ja Toddia ötökältä: *"Thank you for sending Lisa to protect us from the bug you sent."*²⁰⁸ Elämän pienistä iloista kiittää lisäksi Bart. Hän on alkanut viettää aikaa poliisipäällikkö Wiggumin pojan Ralphin kanssa. Ralphin kotoa Bart löytää kaapin, jossa poliisipäällikkö säilyttää kaikenlaista ammattiinsa liittyvää tavaraa. Kaapin ovet avattuaan Bart polvistuu rukoukseen: *"O Lord, I thank you for this bounty I'm about to receive!"*²⁰⁹ Rukouksessa hän kiittää palkkiosta, jonka tulee pian saamaan. Palkkiolla Bart tarkoittaa kaapin mielenkiintoista ja salaista sisältöä.

²⁰⁵ Two Cars in Every Garage, Three Eyes on Every Fish, 17:20.

²⁰⁶ Homer's Triple Bypass, 14:06.

²⁰⁷ Sweet Seymour Skinner's Baadasssss song, 20:00.

²⁰⁸ My sister, My Sitter, 4:20.

²⁰⁹ This Little Wiggy, 10:24.

6.3 Rukoukset hädässä

6.3.1 Häätä itsestä

Hädässä turvaututaan rukoukseen 14 kertaa. Kaikki rukoukset ovat avunpyyntöjä, joten ne voisivat olla myös Pyyntörukouksien yksi alakategoria. Hädässä lausutuilla rukouksilla on kuitenkin oma erityisluonne. Tämän vuoksi ne on luokiteltu omaksi kategoriaksi.

Taulukko 4. Hädässä lausutut rukoukset (f).

Rukoukset hädässä	
Hätä itsestä	Hätä toisista
Onnettomuudet ja Luonnonkatastrofit (6)	Huoli läheisistä (3)
Itseaiheutettu hätä (3)	
Yksittäiset tilanteet (2)	
Yhteensä 11	Yhteensä 3

Rukoukset hädässä -kategoria voidaan luokitella kahteen alakategoriaan. Suurempi niistä on **Hätä itsestä**. Tässä alakategoriassa on edelleen kolme pienempää luokkaa. Ensimmäinen alaluokka on nimeltään *Onnettomuudet ja luonnonkatastrofit*. Luokkaan kuuluu esimerkiksi tilanne, jossa Springfieldin kaupunkiin on osumassa komeetta. Hetken ajan vaikuttaa, ettei mitään ole tehtävissä ja koko kaupunki olisi tuhon oma. Pastori Lovejoy juoksee kadulla huutaen, ettei ole enää rukouksia, kaikki on ohi: *"It's all over, people! We don't have a prayer, argh..."*²¹⁰ Muiden katastrofien osuessa kohdalle joukossa on aina joku, joka rukoilee apua tilanteeseen. Esimerkiksi ydinvoimalaonnettomuuden sattuessa kuvataan yleistä sekasortoa. Kuvassa näkyy hätääntyneen ihmisvilinän keskellä työntekijäjoukko, joka on kokoontunut rukoilemaan yhdessä pelastusta.

Yksilöidympiä avunpyyntöjä lausuvat Marge ja Homer. Eräässä jaksossa kaupunkiin on iskenyt paha hurrikaani. Simpsonsien perhe on piiloutunut kotitalonsa kellariin. Marge polvistuu pahvilaatikon eteen rukoilemaan apua. Hän pyytää, että Jumala pitäisi huolta heidän perheestään hurrikaanin keskellä. Mikäli

²¹⁰ Bart's Comet, 12:28.

niin kävisi, Marge lupaa koko perheen puolesta olla ikuisesti kiitollinen, ja suositella Jumalaa kaikille ystäville.

Marge: Dear God, this is Marge Simpson. If you stop this hurricane and save our family, we will be forever grateful, and recommend you to all our friends! So, if you could find it in your infinite wisdom to...

Lisa: Wait! Listen everybody. The hurricane's over.

*Homer: He fell for t! Way to go, Marge!*²¹¹

Ensimmäisen kerran Homer joutuu keskelle luonnonkatastrofia työpaikan virkistymisretkellä. Tarkoituksena on päästä mahdollisimman nopeasti vuorella sijaitsevaan retkeilymajaan. Homer ja Mr. Burns saapuvat paikalle ensimmäisinä. Maja peittyi yllättäen lumivyöryyn, ja hieman myöhemmin mökin kyljessä ollut propaanikaasusäiliö syttyy tuleen. Sen voimasta koko mökki sinkoaa raketin lailla rinnettä alas. Hurjan alastulon aikana Homer ristii kätensä ja pyytää, että Jumala suojelisi heitä alastulossa: *"O Lord, protect this rocket house and all who dwell within the rocket house."*²¹²

Toisella kerralla Homer etsii kadonnutta Lisaa. Hän pääsee kadulla olevan työmaa-auton perään kuuluvalla nostolavalle ja nostaa itsensä yläilmoihin. Auto lähtee kuitenkin itsestään liikkeelle. Homer ja auto päätyvät mereen, jossa matka jatkuu edelleen. Hädissään Homer ristii kätensä ja suuntaa katseensa ylös taivaaseen. Homer selvittää aluksi, ettei normaalisti ole rukoileva mies. Tästä huolimatta hän pyytää, että hänet pelastettaisiin. Rukouksen Homer tosin osoittaa supermiehelle: *"I'm not normally a praying man, but if you're up there, please save me, superman."*²¹³ Homer turvautuu rukoukseen myös tilanteessa, jossa hän on joutunut vihaisen virtahevon piirittämäksi. Homer on lasten kanssa eläintarhassa, ja hänen huolimattoman käytöksen seurauksena virtahepolauma pääsee karkuun. Yksi niistä lähtee seuraamaan Homeria, ja kaksikko päätyy kaupungin rakennustyömaalle. Homer pääsee piiloon bajamajaan. Siellä hän lausuu ensin kiitoksen turvapaikasta. Virtahepo alkaa yllättäen hajottaa bajamajaa, jonka jälkeen Homer ristii kätensä ja rukoilee apua sekä Jumalalta, Allahilta että Buddhalta.

*Homer: Thank you God, and thank you Porta-John. You really saved my... Aah... Who's out there? Ooh... I'm gonna die! Jesus, Allah, Buddha, I Love you all!*²¹⁴

²¹¹ Hurricane Neddy, 05:22.

²¹² Mountain of Madness, 19:36.

²¹³ Lost Our Lisa, 15:35.

²¹⁴ Marge Simpson in: Screaming Yellow Honkers, 19:19.

Toisessa **Hätä itsestä** -alakategoriaan kuuluvassa luokassa rukouksissa ilmenevä hätä on itseaiheutettua, ja alaluokan nimi onkin *Itseaiheutettu hätä*. Bart lausuu kahdesti tähän alakategoriaan kuuluvan rukouksen. Ensimmäisellä kerralla Bart on menossa kokeeseen. Mikäli Bart ei pääse koetta läpi, hän jäisi luokalle. Bart ei kuitenkaan saa luettua kokeeseen riittävästi. Viimeisenä yönä hän turvautuu rukoukseen. Sängyn laidalle polvistunut Bart myöntää rukouksessa, ettei ole aina ollut kiltti lapsi. Tästä huolimatta hän pyytää seuraavalle päivälle ihmettä, että saisi vielä yhden päivän lisäaikaa. Bartille kävisi mikä vain, kuten opettajien lakko, sähkökatko tai lumivyöry. Kunhan hän vain saisi aikaa lukea kokeeseen vielä vähän enemmän. Bart lisää loppuun, että ymmärtää pyytävänsä paljon, mutta uskoo kuitenkin, että juuri Jumala voisi pelastaa hänet tilanteesta. Lisa kuulee rukouksen ja pitää sitä ainoastaan roiston viimeisenä suojana.

Bart: Well, old timer, I guess this is the end of the road. I know I haven't always been a good kid, but if I have to go to school tomorrow, I'll fail the test and be held back. I just need one more day to study, Lord. I need your help!

Lisa: [watching] Prayer... the last refuge of a scoundrel.

Bart: A teachers strike, a power failure, a blizzard...Anything that'll cancel school tomorrow. I know it's asking a lot, but if anyone can do it, you can! Thanking you in advance, your pal, Bart Simpson.²¹⁵

Toisen kerran Bart on itseaiheutetussa hädässä myytyään sielunsa ystävälleen Millhouselle. Bart ei usko sielun olemassaoloon. Hän kirjoittaakin paperille tekstin "Bart Simpsonin sielu" (Bart Simpson's soul) ja myy sen pois 5 dollarilla. Bart huomaa kuitenkin nopeasti, että sielu olisi sittenkin olemassa. Hän tuntee sen, että on todellakin menettänyt omansa. Bart etsii hädissään sieluaan, jonka Millhouse on jo ehtinyt myydä eteenpäin. Sitä ei etsinnöistä huolimatta löydy. Kotona Bart polvistuu sängyn viereen ja rukoilee Jumalalta apua. Bart myöntää, ettei ole esimerkillinen kirkossa kävijä, mutta tarvitsee nyt apua. Hän pelkää, että sielulle tehdään jotain kamalaa ja pyytää, että saisi sen takaisin. Lisa kuulee tälläkin kertaa Bartin rukouksen. Bartin nyyhkyttäessä Lisa heittää ilmaan ostamansa sielun, ja se leijailee Bartin päälle.

*Bart: Are you there, God? It's me, Bart Simpson. I know I never paid too much attention in church, but I could really use some of that stuff now. I'm afraid. I'm afraid some weirdo's got my soul and I don't know what they're doing to it! I just want it back. Please? I hope you can hear this.
[Bart's soul floats down from above]*

²¹⁵ Bart Gets an F, 15:04.

Bart: Lisa, you bought this?
Lisa: With the change in my piggy bank.

--

Bart: Oh, Lis, thank you. [kisses her]
*Lisa: Happy to do it. But you know, Bart, some philosophers believe that nobody is born with a soul, that you have to earn one through suffering and thought and prayer, like you did last night. [Bart eats the soul paper]*²¹⁶

Myös Lisa turvautuu kerran rukoukseen aiheutettuaan itselleen samankaltaisen hädän kuin Bart aiempana. Lisa on tavallisesti ahkera ja tunnollinen koululainen. Erään kerran hänen on nuhan takia jäätävä kotiin sairastamaan. Aluksi Lisa protestoi asiaa. Pian hän kuitenkin oivaltaa, mitä kaikkea hauskaa sairauslomalla voi tehdä. Lisa uppoutuu täysin tietokonepelien maailmaan eikä muista lukea pian koittavaan kokeeseen. Koepäivänä Lisa on jälleen koulussa ja kauhukseen tajuaa unohtaneensa kokeen täysin. Koetilanteessa Lisa saa luvan käydä juomassa vettä luokan ulkopuolella olevasta vesiautomaatista. Käytävällä Lisa miettii hädissään tarvitsevansa ihmeen. Hän nostaa katseen ylöspäin ja laittaa kädet ristiin: "*Come on, you own me...*"²¹⁷

Hätä itsestä -alakategoriaan kuuluu lisäksi kaksi yksittäistä tilannetta. Ensimmäisessä tilanteessa kirkon ovet ovat jäätyneet jumalanpalveluksen aikana kiinni kylmyyden vuoksi. Lisa aloittaa hiljaisen rukouksen, jonka Bart välittömästi keskeyttää vetoamalla siihen, ettei nyt ole oikea aika eikä paikka sellaiseen: "*Lisa, this is neither the time nor the place.*"²¹⁸ Toisessa kohtauksessa Homer on ryhtynyt hipiksi. Kahden kaverinsa kanssa hän vaeltelee koulun pihalla samaan aikaan, kun lapsilla on ruokatunti. Bart ja Lisa huomaavat pihalla kulkevan Homerin. Bart rukoilee, etteivät he tulisi sisään kouluun: "*O, please God, don't let them come in here.*"²¹⁹ Pyyntö ei toteudu, sillä Homer ystävineen saapuu hetkeä myöhemmin koulun ruokasaliin.

6.3.2 Hätä toisista

Rukoukset hädässä -käsiteluokan toinen alakategoria on nimeltään **Hätä toisista**. Alakategorian rukouksissa teemana on *Huoli läheisistä*. Tähän alakategoriaan kuuluvia rukouksia on selvästi vähemmän kuin edellisessä alakategoriassa **Hätä**

²¹⁶ Bart Sells His Soul, 19:43.

²¹⁷ Lisa Gets an "A", 08:41.

²¹⁸ Homer the Heretic, 4:45.

²¹⁹ D' Oh-in' in the Wind, 13:58.

itsestä. Ensimmäisessä toisen pelastumisen puolesta esitetystä rukouksesta on samalla hätä omasta pelastumisesta. Ydinvoimalassa on tapahtunut onnettomuus. Voimala uhkaa sulaa, ja sen mukana koko kaupunki on vaarassa tuhoutua. Marge kuulee asian uutisista ja polvistuu olohuoneen lattialle rukoukseen. Hän pyytää, että Jumala säästäisi kaupungin tuholta. Vastapalvelukseksi Marge lupaa olla parempi kristitty ja lahjoittaa köyhille sellaista ruokaa, josta he oikeasti pitävät limanpapujen ja kurpitsasekoituksen sijaan.

*Marge: Dear Lord. If you spare this town from becoming a smoking hole in the ground, I'll try to be a better Christian. I don't know what I can do...
Mm.. Oh, the next time there's a canned food drive, I'll give the poor something they'd actually like, instead of old lima beans and pumpkin mix.²²⁰*

Nedin rukouksissa hätä toisista on aiheena kahdesti. Ensimmäisellä kerralla Homer on nukahtanut sohvalle. Hänen suussaan ollut sikari tipahtaa Playdude-lehtikasan päälle ja aiheuttaa tulipalon. Ned huomaa ikkunasta liekkien keskelle tuupertuneen Homerin. Hän juoksee sisälle ja heittää Homerin ulos ikkunasta kohti pihalle heittämäänsä patjaa. Samalla hän katsahtaa ylös ja pyytää, että Jumalan rakastavat kädet ohjaisivat Homerin kohti patjaa: *"Dear Lord. May your loving hand guide Homer to the mattress square and true."²²¹* Toisella kerralla Ned turvautuu rukoukseen, kun hänen poikansa Todd on vaarassa. Springfieldin kaupunki on päättänyt järjestää elokuvafestivaalit, joihin jokainen saa osallistua. Flandersin perhe tekee oman elokuvansa kuvaamalla Mooses-kertomuksen. Todd esittää pientä Moosesta. Hänen äitinsä on puolestaan Mooseksen äiti, joka laittaa korissa makaavan Toddin jokeen. Joen virtaus vie yllättäen Toddin mukanaan. Hädissään Ned ristii kätensä ja huutaa Jumalalta apua.

Ned: Flanders to God, Flanders to God, get off your cloud and save my Todd!²²²

Välittömästi Nedin rukouksen jälkeen taivas täyttyy tummista pilvistä. Iso salama iskee joen vieressä olevaan puuhun. Se kaatuu joen päälle muodostaen esteen, johon korissa makaava Todd pysähtyy. Flandersit riemuitsevat Toddin pelastumisesta ja kiittävät iloiten Jumalaa.

²²⁰ Homer Defined, 7:31.

²²¹ Homer the Heretic, 18:08.

²²² Star is Burns, 04:41.

6.4 Päivän kulkuun liittyvät rukoukset

Päivän kulkuun liittyviä rukouksia ovat **Ruoka- ja Iltarukoukset**. Näitä rukouksia on yhteensä 22, ja luvussa on mukana muihinkin kategorioihin kuuluvia rukouksia. Tarkemmin ne on esitelty 6.1- ja 6.2 -luvuissa.

Taulukko 5. Luokittelu päivän kulkuun liittyvistä rukouksista (f).

Rukoukset päivän edetessä	
Ruokarukous	Iltarukous
Kiitos (7)	Pyyntö (7)
Pyyntö (3)	Kiitos (3)
Siunaus (2)	
Yhteensä 12	Yhteensä 10

Ruokarukouksia on yhteensä 12 kappaletta. Yleisin aihe on *Kiitos*. Ruokapöydässä kiitetään esimerkiksi ydinvoimasta ja perheonnesta. Myös itse ruuasta kiitetään toisinaan. Ruokarukouksissa esiintyy lisäksi ajankohtaisia *Pyyntöjä*, kuten esimerkiksi Margen pyyntö suojella kaivon pudonnutta poikaa. Rukouksessa on mukana aina joko Simpsonien tai Flandersin perhe ja satunnaisesti ulkopuolisia vierailijoita, kuten sukulaisia. Kahdesti rukoilijana toimii joku muu kuin oman perheen jäsen. Tällöin ruokarukouksen sisältö on *Siunaus*. Ensimmäisellä kerralla rukoilijana toimii johtaja Burns. Hän pyrkii kuvernööriksi ja on mediatempuna illallisella Simpsonien kotona. Ensin Bart lausuu rukouksen, jossa kiittää tyhjästä. Burns yrittää kuitenkin kääntää asian hauskaksi tokaisemalla, että ainoastaan viattomat lapset voivat selvitä sen kaltaisesta jumalanpilkasta. Tämän jälkeen hän ristii kätensä ja pyytää, että Jumala siunaisi kaikkia lapsia: *"Only an innocent child could get away with such blasphemy. God bless them all, amen."*²²³ Kaikkien Springfieldin lasten suosikkiklovni Krusty on rukoilijana toisella kerralla. Bart on Krustyn suuri fani ja pelastanut kerran Krustyn joutumasta vankilaan. Bart kutsuu klovnin syömään. Monien peruutusten jälkeen Krusty lopulta suostuu. Ruokapöydässä hän saa kunnian lausua rukouksen. Rukous on hepreaa ja Homer luulee sitä hassuttelukieleksi. Lisa kuitenkin korjaa ja huomauttaa, että Krusty saattaa olla juutalainen.

²²³ Two Cars in Every Garage, Three Eyes on Every Fish, 17:26.

Krusty: Baruch atah adonai, eloheinu, melech ha'olam, hamotzi lechem min ha'aretz.

Homer: Hehee! He's talking funny-talk!

*Lisa: No dad, that's Hebrew! Krusty must be Jewish.*²²⁴

Iltarukoukset lausutaan aina yksin lukuun ottamatta Flandersin poikien Rodin ja Toddin vuorotellen lausumaa rukousta. Iltarukouksille on yhteistä paikka ja asento. Rukoukset lausutaan aina polvillaan sängyn vierelle kumartuneena. Kädet ovat ristissä sängyn päällä. Iltarukouksia on 10, ja ne ovat muodoltaan *Pyyntö-* ja *Kiitosrukouksia*. Iltarukouksissa pyydetään esimerkiksi konkreettisia asioita. Homer pyytää, että hänelle kasvaisi hiukset, ja Bart tahtoo paljon lahjoja. Rukousten sisältö voi olla lisäksi syvällinen. Esimerkiksi Bart rukoilee ihmettä, että selviäisi seuraavana päivänä koittavasta kokeesta. Marge puolestaan rukoilee, että Jumala näyttäisi oikean tien kirkon jättäneelle Homerille. Kiitosrukouksissa esimerkiksi Rod kiittää, että lastenhoitaja-Lisa pelasti hänet ja hänen veljensä ötökältä. Bart puolestaan kiittää vanhempien tekemistä pahoista asioista, jotka vievät huomion pois hänen tekemiltään pahuuksilta.

6.5 Johtopäätökset

Yleisin rukoustyyppi Simpsonit-sarjassa on pyyntörukous. Niitä on kaikista rukouksista yli kolmannes. Jos mukaan otetaan vielä avunpyyntörukoukset, eli rukoukset hädässä, on erilaisten pyyntörukousten määrä selvästi suurin. Tulos ei ole yllättävä, sillä pyynnöt rukouksissa ovat yleisiä todellisessakin maailmassa. Erityisesti pyyntörukousten sisällöt toimivat hyvin kunkin hahmon luonteen- ja muiden ominaispiirteiden kuvaamisessa. Mikäli pyyntörukouksiin lasketaan rukoukset hädässä, esimerkiksi Marge ja Lisa esittävät ainoastaan pyyntörukouksia. Usein ongelmiin joutuvat Homer ja Bart esittävät puolestaan pyyntörukousten lisäksi lähes puolet hädässä lausutuissa rukouksista. Heidän rukouksensa koskevat aina omaa selviytymistä, joten **Hätä toisista** -alacategoriassa Simpsonit-sarjan miehet eivät esiinny. Myös muilla sarjan hahmoilla pyyntörukousten määrä on suurempi verrattuna toiseen kategoriaan eli kiitosrukouksiin.

Kiitosrukoukset tapahtuvat pääsääntöisesti ruokapöydässä tai ennen nukkumaanmenoa. Sisällöltään ne ovat vaihtelevia, eli eivät esimerkiksi ruokailun yhteydessä liity aina ruuasta kiittämiseen. Päivän ajankohtiin liittyvät rukoukset

²²⁴ Like Father, Like Clown, 06:04.

tuovat sarjaa omalta osaltaan lähemmäs kuvaruudun toisella puolella olevaa todellisuutta. Esimerkiksi iltarukouksista muodostuu vaikutelma, että sekä Simpsonsien että Flandersien lapset rukoilisivat joka ilta, vaikka sitä ei aina näytetäkään. Mielikuva syntyy todentuntuudesta kuvauksesta, johon kuuluu käsien yhteen liittäminen, polviasento sängyn reunalla ja usein jo päälle puettu yöpuku: lapset ovat valmiita käymään nukkumaan, ja luonnollisesti sitä edeltää iltarukous. Samankaltainen vaikutelma tulee ruokarukouksista. Usein perheen isä Homer lausuu rukouksen, johon kaikki muut pään kumartamisella ja käsien yhteen liittämisellä yhtyvät. Erityisesti ruokarukoukset sisältävät tosin usein kiitokset mielenkiintoisista, mutta ei niin vakavasti otettavista asioista, kuten turvallisimmasta olemassa olevasta energiamuodosta, ydinvoimasta. Rukousten sisällöt ovat siis usein myös hauskoja kevennyksiä sarjan varsinaisessa juonessa.

Usein sarjassa kuvataan kohtauksia sunnuntaiaamujen jumalanpalveluksista. Sarjassa annetaan ymmärtää, että Simpsonsien perhe kävisi kirkossa säännöllisesti ja jumalanpalveluksiin osallistuisivat myös muut sarjassa esitetyt keskeiset hahmot. Lapset käyvät lisäksi pyhäkoulua, jota muutamissa jaksoissa näytetään. Tämän vuoksi on hieman yllättävää, että 10 ensimmäisen tuotantokauden aikana rukous on osa jumalanpalvelusta ainoastaan kerran. Silloinkin kyse on hiljaisesta kiitosrukouksesta. Pyhäkoulussa rukous ei ole mukana kertaakaan. Sen sijaan rukoukset ovat osa sarjan hahmojen normaalia arkea, ja niihin turvaututaan usein spontaanisti. Tämä voi olla kuitenkin tahallista. Sarjassa nähdyt spontaanit arkielämään kuuluvat rukoukset ovat intensiteetiltään tehokkaampia, kuin kirkossa esitetyt kaavamaiset rukoukset olisivat. Sarjan hahmoja ei voida Flandersin perhettä lukuun ottamatta luonnehtia kovin vakaumukselliseksi kristityiksi. Tämä aspekti antaa muille kuin Flandersin perheenjäsenten esittämille rukouksille voimakkuuden, jota Flandersin perheenjäsenten rukoukset eivät saavuta ja mitä kaavamaiset kirkon liturgiaan kuuluvat rukoukset eivät tavoittaisi. Rukouksia on paljon verrattuna televisio-ohjelmissa yleensä näytettyihin rukouskohtauksiin, mutta rukoukset eivät tee sarjasta vielä uskonnollista. Merkille laitettava asia on, että usein rukouksiin turvautuvat juuri sarjan vähiten uskonnolliset hahmot. Heidän rukouksissaan on spontaaniutta, joka tekee sarjassa esitetyistä rukouksista mielenkiintoisia.

Usein sarjassa kuvatut rukouskohtaukset eivät olisi välttämättömiä itse juonen kannalta. Tämä vuoksi ne toimivat jaksoissa lyhyinä hauskoina kohtauksina. Rukoukset antavat lisäksi kristinuskosta kuvan, että se kuuluu osaksi normaalia elämää, vaikka se ei koko elämää täyttäisikään. Hahmot turvautuvat rukouksiin

erikoisissakin tilanteissa, mutta toisaalta muistavat rukoukset niin ruokailuhetkissä kuin illalla ennen nukkumaanmenoakin. Nämä pienet yksityiskohdat inhimillistävät sarjaa ja tuovat sitä lähemmäksi todellisten ihmisten maailmaa. Samankaltainen vaikutus syntyy, kun joku sarjan hahmoista, usein Homer tai Bart, lausuu hätään jouduttuaan nopean rukouksen. Toisaalta rukousten sisällöt ovat usein niin vinoutuneita, kuten Homerin pyyntö Jumalalle auttaa häntä varastamisoperaatiossa, ettei niitä voi ottaa liian vakavasti. Tämä ei kuitenkaan vähennä rukousten vaikuttavuutta.

7 SIMPSONIT-SARJAN RUKOILIJAT

7.1 Lapsenomaisesti rukoileva Homer

Homer on sarjan ahkerin rukoilija. Se ei kuitenkaan tee hänestä vielä uskovaista tai uskonnollista hahmoa. Sarjan alkuaikoina Homer kuvataan usein vielä kelpo perheenisänä, joka on pahoillaan perheenjäsenten ainaisesta riitelystä ja lapsien nahistelusta. Esimerkiksi eräässä ensimmäisistä jaksoista Homer haluaa kerrankin olla kuten normaali perhe ja muun muassa rukoilla ruokarukouksen ennen ruokailua. Rukouksessa Homer kiittää mikroateriasta, jota he eivät ansaitsisi lasten huonon käytöksen vuoksi. Homer myös ihmettelee rukouksessa ääneen, ovatko he kaupungin surkein perhe. Tuotantokausien edetessä Homer saa yhä keskeisemmän roolin sarjassa. Lisäksi Homerin käytös muuttuu vähitellen. Hänet kuvataan aikaisempaa laiskempana, tyhmempanä ja lapsellisempänä henkilönä, jota uskontoon liittyvät asiat eivät juuri kiinnosta.

Eräänä sunnuntaiaamuna Homer kieltäytyy lähtemästä jumalanpalvelukseen. Kirkossa istumisen sijaan Homer viettää kotona omasta mielestään elämänsä parasta päivää. Se ei olisi hänen mielestään toteutunut, mikäli hänet olisi pakotettu lähtemään muun perheen mukana kirkkoon. Tämän seurauksena Homer päättää luopua uskosta kokonaan. Eräässä jaksossa Homer on puolestaan joutunut veden varaan ja toteaa, ettei normaalioloissa rukoilisi. Tästä huolimatta Homer ristii hädissään kätensä. Homer tosin osoittaa pyynnön Supermiehelle. Lisäksi Homer epäröi kenenkään kuulevan hänen pyyntöään ja esittää pyynnön epäilevässä muodossa: *"If you're up there, please save me, superman"*.²²⁵ Tilanteessa, jossa meteoriitti on törmäämässä Springfieldin kaupunkiin, Homer kuitenkin ilmoittaa toivovansa juuri sillä hetkellä olevansa uskonnollinen. On siis mielenkiintoista, että juuri Homer laittaa useimmin kädet yhteen, ja nostaa katseen ylös taivaaseen.

Homerin naiivius näkyy hyvin hänen tavassaan rukoilla. Homer muistaa rukouksen usein hädän hetkellä, tai kun hän haluaa jotain oikein paljon. Homerin rukousten sisällöt ovat usein samankaltaisia kuin pienten lasten. Ne ovat lapsenomaista puhetta Jumalalle, ja niissä toivotaan usein jotain konkreettista asiaa.

²²⁵ Lost Our Lisa, 15:35.

Eräissä iltarukouksessa toivomuksena ovat esimerkiksi hiukset, jotka Homer on halunnut takaisin siitä lähtien, kun ne ovat lähteneet pois: *"Dear God, give a bald guy a break. Amen."*²²⁶ Rukoukset alkavat lähes poikkeuksetta sanoilla *Dear Lord* tai *O Lord*. Samanaikaisesti Homer ristii kätensä yhteen, kumartaa päänsä ja sulkee silmänsä. Vaihtoehtoisesti Homer nostaa katseensa ylös ja pitää silmiä auki. Kädet saattavat lisäksi samalla olla kohotettuina ylöspäin. Alun jälkeen Homer aloittaa usein eräänlaisen Jumalan kanssa jutustelun. Esimerkiksi tilanteessa, jossa Homer pyytää Jumalalta apua tulevaan varastamisoperaatioon, hän toteaa ensin, että Jumalalla on varmasti muutenkin kiire. Homer on varma siitä, että Jumala kuluttaa aikaa katselemalla kuinka naiset vaihtavat vaatteita. Mikäli Jumala kuitenkin päättäisi auttaa Homeria, tämä lupaa lahjoittaa puolet varastamisesta saatavista tuloista hyväntekeväisyyteen.

*Homer: All right, son. We're about to embark on our most difficult mission. Let's bow our heads in prayer. Dear Lord, I know you're busy, seeing as how you can watch women changing clothes and all that. But if you help us steal this grease tonight, I promise we'll donate half the profits to charity.*²²⁷

Rukous on hyvä esimerkki myös Homerin satunnaisesta tavasta luvata rukouksessa tekensä jotain, mikäli Jumala toteuttaa hänen pyyntönsä. Toisessa esimerkissä Homer aloittaa jälleen rukouksen tuttavallisella jutustelulla. Homer kertoo, että jumalat ovat olleet hänelle hyviä, ja on siitä kiitollinen. Ensimmäistä kertaa kaikki on täydellistä. Homer toivookin nyt Jumalalta, että kaikki säilyisi juuri sellaisena. Mikäli Jumala pitää asiat entisellään, Homer lupaa olla pyytämättä mitään muuta.

Homer: Dear Lord, the gods have been good to me and I am thankful. For the first time in my life, everything is absolutely perfect just the way it is. So here's the deal: you freeze everything as it is, and I won't ask for anything more. If that is OK, please give me absolutely no sign. [brief pause] OK, deal.

*In gratitude, I present you his offering of cookies and milk. If you want me to eat them for you, give me no sign. [brief pause] Thy will be done!*²²⁸

Rukouksessa näkyy selvästi Homerin lapsenomainen ajatus siitä, mitä rukous ylipäätään on. Hän mieltää rukouksen kaupankäyntinä, jossa kummallakin osapuolella on mahdollisuus hyötyä jollain tavoin toisesta. Toisaalta Homer ajattelee Jumalan olevan eräänlainen toivomuspankki, ja rukous on avain siihen pankkiin. Edellinen rukous on osoitus kuitenkin myös siitä, että Homerin maailma on jossain

²²⁶ Simpson and Delilah, 04:31.

²²⁷ Lard of the Dance, 14:10.

²²⁸ And Maggie Makes Three, 10:44.

määrin polyteistinen eli monijumalainen. Homer tuskin itse ajattelee asiaa niin, mutta se välittyy muutamissa rukouksissa. Esimerkiksi edellisen rukouksen hän aloittaa toteamalla, että jumalat ovat olleet hänelle hyviä. Toisessa esimerkissä Homer on joutunut virtahevon piirittämäksi. Hän on päässyt turvaan bajamajaan ja kiittää siellä kaikkia suurien uskontojen jumalia: *"Thank you God, and thank you Porta-John. You really saved my... Aah... Who's out there? Ooh... I'm gonna die! Jesus, Allah, Buddha, I Love you all!"*²²⁹ Homer on lisäksi vakavissaan rukoillut esimerkiksi jo aiemmin mainitulta supermieheltä apua joutuessaan hätään. Homer ei siis vaikuta pitävän ensiarvoisen tärkeänä, kenelle rukouksen milloinkin kohdistaa, tärkeintä on sen toteutuminen.

Homerin jossain määrin omalaatuinen käsitys rukouksesta välittyy hyvin kohtauksessa, jossa Bart ja Todd kilpailevat minigolfkisassa. Ennen kisaa Flandersit ovat kokoontuneet yhteiseen rukoukseen. Homer huomaa sen. Hän huutaa näille, ettei rukous hyödytä, sillä he ovat jo tehneet saman, eivätkä molemmat voi voittaa. Homerin rukousmaailmassa on siis kaiken muun ohessa tietynlaista mekaanisuutta. Kun yksi aihe on ikään kuin rukoiltu päätökseen, muiden ei kannata ottaa enää samaa aihetta käsittelyyn. Rukouksen ensimmäinen esittäjä on jo voittanut toiveen itselleen. Rukous ei siis voi Homerin ajatusmallin mukaan toteutua edellisen kaltaisissa tilanteissa enää toisen toiveiden mukaisesti. Silloin se toteutuisi vastoin ensimmäisen esittäjän tahtoa. Homerin rukouskäsitteessä onkin selvästi jonkinasteista urheiluhenkeä, jolloin nopein rukouksen lausuja ikään kuin voittaa toiveen toteutuksen itselleen. Osaltaan tämäkin esimerkki viestii selkeästi Homerin lapsellisesta ajattelustrategiasta niin rukouksessa kuin muussakin elämässä. Samalla Homerin tokaisu kuvastaa hänen olematonta uskonnollisuuttaan. Homerin maailmassa ei vaikuta olevan tilaa pyyteettömälle lähimmäisenrakkaudelle tai kaikille samanarvoiselle Jumalalle.

Homer laittaa kädet ristiin usein pikemmin tavan vuoksi kuin päästäkseen todelliseen yhteyteen Jumalan kanssa. Tästä huolimatta Homer vaikuttaa olettavan vakavissaan, että Jumala vastaa rukouksiin aina. Hän saattaa pitää esimerkiksi rukouksen jälkeistä hiljaisuutta Jumalan antamana rukousvastauksena. Rukousvastaukset toimivat Homerille samalla vakuutuksina Jumalan olemassaolosta, vaikka hän ei vastauksia aina oivallakaan. Esimerkiksi eräässä jaksossa Homer toivoo pääsevänsä tärkeään jalkapallo-otteluun. Hän rukoilee Jumalalta lippuja ja asettaa Jumalalle vaatimuksen toteuttaa toive, mikäli hän todella on Jumala. Tästä

²²⁹ Marge Simpson in: Screaming Yellow Honkers, 19:19.

huolimatta Homer ei tajua ovelle ilmestyneen Nedin olevan vastaus Jumalalta, vaan luulee Jumalan ainoastaan tekevän hänestä pilaa. Rukous on jälleen hyvä esimerkki myös kaupankäynnistä, jota Homer toisinaan käy rukouksen avulla.

Homer: God, if you really are God, you'll get me tickets to that game. [doorbell rings]

Ned: Heideley-ho, neighbor. Wanna go to the game with me? I got two tick--

Homer: [slams the door] Why do you mock me, O Lord?²³⁰

Homerin vakavasti otettava aikuinen puoli näkyy rukouksissa vain harvoin. Tämänkaltaisista rukouksista välittyy kuitenkin hyvin, että kaikenlaisista aivottomista päähänpistoista huolimatta Homer on rakastava perheenisä ja aviomies. Erään kerran Bart katoaa kiitospäivänä. Hän tulee takaisin kotiin vasta myöhään illalla, kun perhe on jo ehtinyt hälyttää poliisit etsimään kadonnutta poikaa. Bart pelkää, että koko perhe olisi hänelle vihainen katoamisesta, mutta hänet otetaankin iloiten vastaan. Bartin tultua kotiin koko perhe kokoontuu vielä yhteiselle kiitospäivän roskaruoka-aterialle. Homer lausuu yhteisen ruokarukouksen. Hän kiittää, että perhe palasi jälleen yhteen: *"O Lord, on this blessed day, we thank thee for giving our family one more crack at togetherness"*.²³¹ Toisen kerran Homer on joutunut sairaalaan vakavan sydänvian vuoksi. Samassa huoneessa on sattumalta Ned, joka illan tultua laittaa kädet ristiin ja rukoilee kiitosaiheisen rukouksen. Homer katsoo Nedin rukousta ja laittaa itsekin kädet ristiin. Häntä pelottaa tuleva leikkaus, ja Homer pyytää tämän vuoksi Jumalaa huolehtimaan Margesta ja lapsista, mikäli jotain tapahtuu.

*Homer: Dear Lord. I'm really scared about this operation tomorrow. If something happens, please look after Marge. Make sure my kids grow up right.*²³²

Rukous poikkeaa Homerin tavanomaisista rukouksista, sillä se on hänen ainut altruistinen rukouksensa. Muutoin Homerin rukoukset ovat lähinnä pyyntörukouksia hädässä tai muuten. Lisäksi hän toimii usein perheen ruokarukousten lausujana. Tästä syystä rukoukset ovat usein myös kiitosaiheisia, kuten kiitokset ydinvoimasta, jonka parissa Homer työskentelee. Pääasiassa rukoukset eivät ole esimerkillisiä, mutta ne kuvaavat hyvin häntä itseään. Niissä näkyy samankaltaista lapsenomaisuutta, mikä näkyy hänen muussakin toiminnassaan. Homerin käsitys niin

²³⁰ Homer Loves Flanders, 04:06.

²³¹ Bart vs. Thanksgiving, 20:59.

²³² Homer's Triple Bypass, 14:15.

rukouksesta kuin monesta muusta arkielämään kuuluvasta asiasta on ainakin jollain tavoin vinoutunut. Toisaalta rukouksissa on välähdyksiä Homerin pehmeämmästä, rakastavasta puolesta, joka aina välillä nousee esille.

7.2 Jumalaan joka käänteessä turvautuva hurskas kristitty Ned

Simpsonien naapuri Ned Flanders on sarjan stereotyyppiesimerkki evankeliskaalikristitystä. Se on nähtävissä esimerkiksi hänen vahvasta vakaumuksestaan ja koko hänen elämäntyylistään. Lisäksi Nedin ulkonäkö vahvistaa kuvaa hurskaasta kristitystä. Hänen tuntomerkkejään ovat pyöreät lasit, vahvat viikset, vaaleanpunainen kauluspaita ja sen päällä vihreä neulepaita. Esimerkiksi normaalisti Nediin negatiivisesti suhtautuva Homer kuvaa häntä eräässä jaksossa täydellisen hyvänä ihmisenä: *"if everyone were like Ned Flanders, there'd be no need for heaven, we'd already be there."*²³³ Nedin sanotaankin olevan television tehokkain kristillisen elämäntyylin eteenpäin viejä²³⁴. Tästä huolimatta Nedin rukoukset eivät ole esillä yhtä usein kuin Homerin. Tämä johtuu oletettavasti ainoastaan siitä, että Ned on sarjassa Homeria pienemmässä roolissa, eikä häntä näytetä yhtä usein.

Nedille on ominaista turvautuminen Jumalaan joka käänteessä. Hän saattaa esimerkiksi soittaa pastori Lovejoylle jopa keskellä yötä, mikäli on tehnyt omasta mielestään jotain väärää. Pastorilta hän kysyy usein hädissään, mitä Raamattu asiasta sanoo, vaikka tietää asian todennäköisesti pastoria paremmin. Esimerkiksi kerran Nedin poika Todd sanoo ruokapöydässä kirosan, mikä saa Nedin ja hänen vaimonsa pois tolaltaan. Rangaistukseksi kirosanasta Ned ei aio lukea Raamatun kertomuksia pojille sinä iltana. Todd juoksee itkien pois ruokapöydästä ja Ned päätyy soittamaan pastorille kirosanasta, jonka oli juuri poikansa suusta kuullut. Toisessa esimerkissä Ned alkaa miettiä omaa tunnollista elämäänsä ja toteaa, ettei ole kokenut juuri mitään. Hän pyytää Homerilta neuvoa, miten pitää vähän hauskaa. Homer vie Nedin Las Vegasiin. Homer on innoissaan ruletista, mutta Ned ei tunne oloaan hyväksi uhkapelien keskellä. Hän päätyy kohottamaan katseen ylöspäin, laittamaan kädet yhteen ja pyytämään neuvoa Jumalalta: *"O Lord, what should I do?"*²³⁵ Ned pyytää Jumalaa ottamaan luokseen jopa perheen kuolleen pupun Mr.

²³³ Homer Loves Flanders, 19:34.

²³⁴ Pinsky 2007, 46.

²³⁵ Viva Ned Flanders, 13:11.

Bunnyn, jonka hän hautaa yhdessä poikiensa kanssa: *"Dear Lord, please take Mr. Bunny up to heaven."*²³⁶

Nedin ja Jumalan välistä luottamuksellista suhdetta kuvataan välillä jopa liioitellun läheiseksi. Eräässä jaksossa Simpsonseiden kodissa on tulipalo ja Ned huomaa ikkunasta sisälle tuupertuneen Homerin. Hän ryntää sisälle taloon, ja liekkien vuoksi kantaa Homerin yläkertaan. Ned heittää ikkunasta pihalle patjan. Tämän jälkeen hän katsahtaa ylös ja pyytää, että Jumala ohjaisi Homerin patjalle: *"Dear Lord. May your loving hand quide Homer to the mattress square and true."*²³⁷ Nopean rukouksen jälkeen Ned heittää Homerin ikkunasta. Toisessa esimerkissä Springfieldin kaupungissa järjestetään elokuvafestivaalit, joihin jokainen kaupungin asukas saa osallistua. Flandersit osallistuvat kuvaamalla Raamatun Mooseskertomuksen. Perheen äiti Maude on Mooseksen äiti ja Todd on Mooses. Maude asettaa Toddin kaislakoriin rannan tuntumaan, mutta virtaava joki viekin Toddin mukanaan. Ned huutaa Jumalalle hätäviestin, jossa pyytää pelastamaan Toddin. Välittömästi pyynnön jälkeen kirikkaalle taivaalle kerääntyy ukkospilviä. Iso salama iskee joen vieressä olevaan puuhun. Se katkeaa ja kaatuu joen päälle pysäyttäen kaislakorin etenemisen. Ned kiittää Jumalaa, johon tämä vastaa työntämällä suuren kätensä ulos pilvestä ja tekemällä sormilla OK-merkin.

Ned: Flanders to God, Flanders to God, get off your cloud and save my Todd!

[lightning fells a tree across the river, blocking Todd's path]

Everyone: Yay!

Ned: Thanks, God!

*God: [making the OK sign through the clouds] Okely Dokely!*²³⁸

Rukouksista välittyy hyvin usko siihen, että Jumala todella kuulee ne. Rukous on Nedille eräänlainen keino elää kuuliaista ja altruistista elämää todeksi. Hän tahtoo auttaa toisia ja tekee tämän mielellään Jumalan suojeluksen alla. Nedille onkin tyypillistä rukoileminen jonkun toisen puolesta. Itsekkäitä rukouksia on vain harvoin, ja silloinkin pyynnöt ovat realistisia abstrakteja toiveita toisin kuin Homerin konkreettiset ja lapsenomaiset pyynnöt. Esimerkiksi eräässä jaksossa Homer ja Ned ystäväystyvät Nedin pyydettyä Homeria mukaan tärkeään jalkapallo-otteluun, johon Homer ei yrityksistä huolimatta saanut lippuja. Peli-illan jälkeen Homer haluaisi viettää kaiken ajan uuden ystävänsä Nedin kanssa. Ned ei kuitenkaan kestä Homerin

²³⁶ Trash of the Titans, 19:00.

²³⁷ Homer the Heretic, 18:08.

²³⁸ A Star is Burns, 04:41.

jatkuvaa tungettelevaa käyttäytymistä, ja pyytää Jumalalta voimia kestää Homerin ystävyyttä: *"O Lord, please give me the strength to endure Homer Simpson's friendship"*²³⁹. Jumalan ainainen läsnäolo ja vaikutus Nedin maailmassa näkyy myös kiitosrukousten sisällöissä. Ned muistaa kiittää Jumalaa lähes kaikesta mahdollisesta. Esimerkiksi ruokarukouksessa hän ei kiitä ainoastaan ruuasta, vaan kiitosta saavat myös elintarvikekauppiaat, hintaa korottavat välikädet ja teurastamon työntekijät.

*Ned: Bless the grocer for this wonderful meat, the middlemen who jacked up the price, and let's not forget the humane but determined boys over at the slaughterhouse.*²⁴⁰

Eräissä jaksossa Ned toimii Springfieldin koulun rehtorina. Keskusradion kautta hän pyytää oppilaita kiittämään Jumalaa kauniista koulupäivästä: *"Well, cockily-doodily-doo, litte buddies. Let's thank the Lord for another beautiful school day."*²⁴¹ Rehtorin esimies kuulee tämän, ja tulkitsee sen rukoukseksi, jota julkisissa kouluissa ei suvaita. Tämän seurauksena Ned joutuu jättämään työnsä. Jumalalla ja uskolla on Nedin elämässä niin keskeinen rooli, ettei hän vaikuta kykenevän ymmärtämään, etteivät kaikki ole asiasta yhtä innostuneita. Tämä näkyy selvästi esimerkiksi jaksossa, jossa Homer luopuu uskosta kokonaan ja päätty kerettiläiseksi. Ned aloittaa perheensä kanssa voimakkaan käännytystyön palauttaakseen Homerin takaisin "oikeaan" uskoon. Flandersin perhe laulaa uskonnollista käännytyslaulua Homerille jopa puhelimen välityksellä Homerin ollessa töissä ja avoimen auton ikkunan kautta Homerin ajaessa tiellä.

Nedin usko joutuu koetukselle ainoastaan kerran jaksossa, jossa hurrikaani tuhoaa perheen koko talon. Ned pitää vakuutuksia uhkapelin yhtenä muotona, eikä perheellä tämän vuoksi ole edes kotivakuutusta turvaamassa menetystä. Ned ei voi ymmärtää, mitä hän on tehnyt ansaitakseen Jumalalta sellaisen rangaistuksen. Ned on omasta mielestään elänyt juuri niin kuin Raamattu sanoo ja turvautunut pyhään kirjaan joka käänteessä. Tätä tilannetta lukuun ottamatta Nedin usko ei sarjan ensimmäisen 10 tuotantokauden aikana horju, ja luja ystävyysuhde Jumalan kanssa näkyy niin Nedin rukouksissa kuin muussakin elämässä.

²³⁹ Homer Loves Flanders, 14:50.

²⁴⁰ Homer Loves Flanders, 10:38.

²⁴¹ Sweet Seymour Skinner's Baadasssss song, 20:00.

7.3 Pulassa ja ongelmien keskellä rukouksen muistava Bart

Bart esiintyy sarjan ensimmäisissä tuotantokausissa eräänlaisena päähahmona, mutta sarjan edetessä rooli siirtyy Homerille. Tästä huolimatta Bartilla on keskeinen osa sarjassa läpi tuotantokausien. Bart kuuluu sarjan ahkerimpiin rukoilijoihin, mutta ei Homerin kaltaisesti ole millään tavoin uskonnollinen hahmo. Bart muistaa rukoukset usein hädän hetkellä, tai kun hän haluaa jotain oikein paljon. Altruistisia rukouksia ei ole, ja kiitosrukousten sisällötkin ovat hieman arveluttavia. Koska Bart on vielä lapsi, rukousten sisällöt selittyvät osittain sillä. Hänelle on iän puolesta tavanomaista lausua rukouksia, joissa esiintyy vielä esimerkiksi jokin konkreettinen toive tai pyyntö. Bartin rukoukset eivät kuitenkaan usein ole lapsellisia, vaan oivaltavia ja toisaalta nokkelia. Rukouksista välittyä samalla Bartin rooli perheen ilkkurina pahantekijänä, joka ei niinkään innostu koulun käynnistä kuin erilaisten kepposten tekemisestä.

Useista rukouksista voi päätellä, ettei Bartilla ole oikeaa käsitystä siitä, mitä rukous on. Bart pitää rukousta eräänlaisena toiveiden vahvistuksena. Mikäli pyynnön lausuu ääneen rukouksen muodossa, se todennäköisemmin toteutuu. Bart rukoilee esimerkiksi koulun ruokalassa nopean rukouksen. Siinä hän pyytää, ettei hipiksi ryhtynyt koulun pihalla musisoiva Homer ystävineen tulisi sisälle kouluun, ja nolaisi Bartia: *"O please God, don't let them come in here."*²⁴² Toinen esimerkki on koulumatkalta. Bart pyytää, ettei kuskina toimiva Homer nolaisi häntä ja Lisaa enää toista kertaa musiikkimaullaan kuljettaessaan lapsia kouluun. Aikaisemmalla kerralla Homer oli soittanut omasta mielestään hyvää musiikkia, josta kukaan autossa istuva lapsi ei pitänyt. *"Dear Lord, if you keep Homer from embarrassing us today, we promise to build several churches in your honour."*²⁴³

Edellisen kappaleen esimerkit osoittavat, että Bart turvautuu rukoukseen yllättävälläkin hetkellä. Molemmilla kerroilla Bart liittää kätensä yhteen, ja autossa lausutussa rukouksessa on mukana jopa epätoivon ilmeitä. Bart pelkää tulevansa nolatuksi. Pyyntöjen toteutumista varmistaakseen hän käyttää tehokeinona niiden muuttamista rukoukseksi. Autossa esitetyssä rukouksessa on mukana lisäksi lupaus rakentaa Jumalan kunniaksi useita kirkkoja, mikäli pyyntö toteutuu. Tämänkaltaiset

²⁴² D' Oh-in' in the Wind, 13:58.

²⁴³ Homerpalooza, 06:29.

lupaukset eivät ole Bartille tyypillisiä, ja niitä esiintyykin vain kahdesti. Toisella kerralla on jouluku. Bart pyytää iltarukouksessa paljon lahjoja ja lupaa vastapalvelukseksi olla tekemättä mitään pahaa siitä hetkestä lähtien heräämiseensä asti. Rukouksen Bart tosin osoittaa joulupukille. Se on kuitenkin esimerkki siitä, ettei hän miellä rukousta ensisijaisesti puheeksi Jumalalle, vaan keinoksi saada toiveet toteutumaan. Tämän vuoksi Bartille ei ole tärkeää, kenelle rukous osoitetaan. Hän ei usein edes vaikuta ajattelevan, että rukouksella olisi joku tai jokin vastaanottaja. Lisäksi rukouksessa esitetty lupaus olla tekemättä mitään pahaa ennen aamua rikkoutuu välittömästi rukouksen jälkeen. Bart lyö kätensä yöpöytään ja alkaa vihoissaan painia yöpöydän kanssa. Tämä on oiva osoitus Bartin rukouksikäsitteestä. Hän osaa rukoilla, mutta ei juuri ajattele rukouksien sisältöä. Rukousten sanat ovat ikään kuin ulkoa päin annettuja.

Bartin nokkela ja oivaltava luonteenpiirre ilmenee muutamissa rukouksissa. Mr. Burns pyrkii kuvernööriksi ja vaalitemppuna illastaa Simpsonsien perheen luona. Homer pyytää Bartia rukoilemaan ruokarukouksen. Bart ristii kätensä, sulkee silmänsä ja kumartaa päänsä aloittaakseen rukouksen. Rukouksessa Bart kiittääkin tyhjästä, sillä perhe on itse joutunut maksamaan kaikesta: *"Dear God, we paid for all this stuff ourselves, so thanks for nothing."*²⁴⁴ Toisessa esimerkissä Bart rukoilee iltarukousta. Hän on polvillaan sängyn reunalla, kädet yhteen liitettynä ja pää hieman kumarassa ikään kuin valmiina perinteiseen iltarukoukseen. Rukouksessa Bart kuitenkin kiittää kaikista pahoista asioista, joita vanhemmat tekevät, sillä samalla vanhemmilta jää huomaamatta Bartin tekemät pahat teot.

*Bart: Thank you, God, for the bad things adults do, which distracts attention from stuff I'm doing. Amen.*²⁴⁵

Bartin nokkeluudet ja oivallukset rukouksissa kuvaavat samalla vinoutunutta käsitystä siitä, mitä kaikkea rukoukseen voi liittää ja mitä rukouksessa voi pyytää. Hyvä esimerkki tästä vinoutumasta on edellisen esimerkin lisäksi Bartin iltarukous, jossa hän ensin siunaa perheenjäseniään. Kaikki vaikuttaa aluksi olevan kuten rukouksessa kuuluukin olla. Bart on jälleen kädet ristissä ja polvillaan sängyn vieressä. Lisäksi perheenjäsenten siunaaminen on luonteva osa iltarukousta. Bart kuitenkin jatkaa rukousta pyytämällä tappamaan arkkivihollisensa Sideshow-Bobin, joka on juuri vapautunut vankilasta: *"..and God bless Mom and Dad and Lisa and*

²⁴⁴ Two Cars in Every Garage, Three Eyes on Every Fish, 17:20.

²⁴⁵ I'm with Cupid, 01:45.

*Maggie. And please God, kill Sideshow Bob.*²⁴⁶ Marge kuulee rukouksen, ja juoksee irrottamaan Bartin käsiä toisistaan, mutta Bart pyristelee vastaan. Käsien pitäminen tiukasti kiinni toisissaan, ja toisaalta Margen pyrkimys irrottaa kädet toisistaan kuvaavat hyvin ajatusta, jonka mukaan olennainen osa rukousta on käsien yhdessä pitäminen. Tämän vuoksi Bart ei tahdo irrottaa niitä toisistaan, se saattaisi katkaista yhteyden rukouksen toteuttajaan. Rukouksen sisältö on lisäksi oivallinen esimerkki Bartin vääristyneestä käsityksestä, mitä rukouksessa on sopivaa lausua.

Bartin rukoukset ovat vähintään kyseenalaisia eivätkä osoita häneltä erityistä uskonnollista vakaumusta. Sen sijaan rukousten pääasia on pyyntö, jota viedään eteenpäin rukouksen muodossa. Hieman yllättäen Bartilla on kuitenkin tutkimusaineiston koskettavimmat rukoukset. Ensimmäisessä esimerkissä Bart ei ole aloittanut kokeeseen valmistautumista tarpeeksi ajoissa ja kääntyy koetta edeltävänä iltana Jumalan puoleen. Hän on polvistunut sängyn vierelle ja tällä kertaa nostanut katseensa ylös ikään kuin katsoen Jumalaa suoraan silmiin. Rukouksessa Bart myöntää olevansa tien päässä ja tarvitsee apua, vaikka ei aina ole ollutkaan kovin esimerkillinen poika. Bart pyytää lisää aikaa lukemiseen ja esittää ratkaisuksi esimerkiksi opettajien lakkoa tai lumimyrskyä. Bart myöntää rukouksessa pyytävänsä paljon, mutta uskoo, että Jumala pystyy siihen.

*Bart: Well, old timer, I guess this is the end of the road. I know I haven't always been a good kid, but if I have to go to school tomorrow, I'll fail the test and be held back. I just need one more day to study, Lord. I need your help... A teachers strike, a power failure, a blizzard... Anything that'll cancel school tomorrow. I know it's asking a lot, but if anyone can do it, you can! Thanking you in advance, your pal, Bart Simpson.*²⁴⁷

Toisessa esimerkissä Bart on myynyt oman sielunsa Millhouselle, sillä hän ei usko sielujen olemassaoloon. Bartille alkaa kuitenkin tämän jälkeen tapahtua kummallisia asioita. Esimerkiksi kaupan automaattisesti avautuvat ovet eivät aukene Bartin pyrkimässä sisään, eikä Bartin puhaltaminen kylmälle lasille jätä mitään jälkeä toisin kuin muilla. Bart haluaakin sielunsa takaisin, mutta Millhouse on jo myynyt paperilapun eteenpäin. Surullisena ja pelokkaana Bart palaa kotiin ja polvistuu sängyn laidalle. Tälläkin kertaa Bart katsoo silmät suurina ylöspäin ja liittää kätensä yhteen. Bart pyytää apua, vaikka ei ole aina istunut tarkkaavaisena kirkossa. Hän pelkää, että sielulle on tehty jotain pahaa, ja hän haluaisi sen takaisin.

²⁴⁶ The Brother from Another Series, 06:12.

²⁴⁷ Bart Gets an F, 15:04.

*Bart: Are you there, God? It's me, Bart Simpson. I know I never paid too much attention in church, but I could really use some of that stuff now. I'm afraid some weirdo's got my soul and I don't know what they're doing to it! I just want it back. Please? I hope you can hear this.*²⁴⁸

Rukoukset lausutaan tilanteissa, joissa Bart on omasta mielestään todellisessa hädässä. Rukouksissa on mukana Bartille ominaista nokkeluutta, kun hän esimerkiksi luettelee mahdollisia keinoja pitää koulu seuraavana päivänä suljettuna. Rukoukset eivät kuitenkaan ole muiden rukousten tavoin humoristisia tai kuvaa Bartin pääasiassa vinoutunutta käsitystä rukoilemisesta. Sen sijaan ne antavat ymmärtää, että Bart todella tietäisi rukouksen merkityksen ja että juuri Jumala kuulisi ne. Rukoukset ovat Bartille tyypillisiä pyyntörukouksia, mutta niiden sisällöt poikkeavat hänen normaaleista pyynnöistään. Niissä rukous toimii vain eräänlaisena vahvistuskeinona. Näitä kahta rukousta voidaan kuitenkin ajatella poikkeuksina. Bartia ei voida vielä niiden perusteella pitää esimerkiksi uskonnollisena hahmona, sillä uskonnollisuus ei ilmene mitenkään muuten. Bartille rukoukset ovat ensisijaisesti totuttu tapa tuoda esiin omat toiveet ja keino varmistaa niiden toteutuminen.

7.4 Satunnaiset rukoilijat Marge ja Lisa

Simpsonien perheen naiset eivät turvaudu rukoukseen yhtä usein kuin Homer ja Bart. Margen näytetään rukoilevan neljästi ja Lisan ainoastaan kolme kertaa ensimmäisen 10 tuotantokauden aikana. Huolimatta rukousten vähäisyydestä Marge on perheen uskonnollisin hahmo. Hän pakottaa perheen aina sunnuntaisin kirkkoon ja elää kaikin puolin kunnollista elämää. Margea voidaan kuitenkin pitää tapakristittynä. Hänelle kirkossa käynti on ennemmin tapa ja keino estää naapureiden puheet kuin paikka harjoittaa todellista hartautta. Flandersin perheen kaltaista kristillisyyttä Margesta ei löydy. Marge asettaa miehensä ja lapsensa aina etusijalle. Hän on kokeillut monia eri ammatteja, mutta päätyy aina takaisin kotiäidiksi hoitamaan kotia ja perhettä. Marge kuvataan siis rakastavana äitinä, jolle perhe on tärkein asia maailmassa. Lisäksi hän elää muutenkin esimerkillistä elämää. Rukousten vähäinen määrä johtuu tämän vuoksi siitä, ettei Margea kuvata yhtä usein kuin perheen miehiä. Toisaalta Marge ei tee mitään, mitä hän esimerkiksi joutuisi

²⁴⁸ Bart Sells His Soul, 19:43.

rukouksissa myöhemmin katumaan. Hän ei myöskään käytä rukousta itsekkäisiin pyyntöihin.

Margen rukoukset eivät liity ikinä ainoastaan häneen itseensä, vaan niissä on aina mukana joku, jonka puolesta hän rukoilee. Erään kerran Marge rukoilee yksittäisen henkilön puolesta, kun luulee kuten muutkin kaupunkilaiset pienen Timmy O'Toolen pudonneen kaivoon. Koko perhe on kokoontunut yhteiselle aterialle. Marge pyytää ruokarukouksessa suojelusta pojalle: *"Dear Lord, before we peel the foil back from your bounty we ask you to watch over little Timmy O'Toole trapped in that well."*²⁴⁹ Kahdesti kaupunkia uhkaa katastrofi. Ensimmäisellä kerralla ydinvoimalassa on tapahtunut onnettomuus, ja koko kaupunki uhkaa tuhoutua. Marge kuulee uutisen televisiosta ja polvistuu olohuoneen lattialle rukoukseen. Hän on liittänyt kädet yhteen ja sulkenut silmänsä. Rukouksessa Marge pyytää, että Jumala säästäisi kaupungin tuholta. Vastineeksi hän lupaa olla parempi kristitty. Hän lisää vielä, että lupaa pyynnön toteutuessa lahjoittaa köyhille vaihteeksi jotain oikeasti hyvää ruokaa.

*Marge: Dear Lord. If you spare this town from becoming a smoking hole in the ground, I'll try to be a better Christian. I don't know what I can do... Mm.. Oh, the next time there's a canned food drive, I'll give the poor something they'd actually like, instead of old lima beans and pumpkin mix.*²⁵⁰

Marge käyttää jos-niin-muotoa myös toisessa hädän keskellä esittämässään rukouksessa. Kaupunkiin on iskemässä hurrikaani, ja perhe on paennut turvaan omaan kellariinsa. Marge polvistuu pahlilaatikon eteen, sulkee silmänsä ja liittää kädet yhteen. Hän pyytää, että Jumala pelastaisi heidän perheensä. Vastapalvelukseksi hän lupaa olla siitä kiitollinen ja suositella Jumalaa kaikille heidän ystävilleen: *"Dear God, this is Marge Simpson. If you stop this hurricane and save our family, we will be forever grateful, and recommend you to all our friends!"*²⁵¹ Rukouksissa välittyy Margen tapa rukoilla vasta, kun kyseessä on todellinen hätä. Marge käy Jumalan kanssa kauppaa, jossa lupaa asioita, jotka liitetään kristittynä olemiseen. Ne kertovat siitä, että Marge muistaa Jumalan aina erityisesti hädän hetkellä ja pyrkii juuri silloin paremmaksi kristityksi. Kun kaikki on hyvin, Margen tapakristillisyyden tulee esiin.

²⁴⁹ Radio Bart, 11:19.

²⁵⁰ Homer Defined, 7:31.

²⁵¹ Hurricane Neddy, 05:22.

Tapakristillisyydestä huolimatta uskonto on Margelle tärkeä asia. Tämä käy ilmi rukouksessa, jossa hän pyytää Jumalaa näyttämään Homerille oikean tien. Homer on eräänä sunnuntaiamuna luopunut uskosta kokonaan, ja tämä on Margelle selvästi kova paikka. Illan tultua hän polvistuu sängyn laidalle ja kädet yhteen liitettynä rukoilee apua tilanteeseen. Marge vakuuttaa rukouksessa, että Homer on kunnollinen mies eikä millään tavoin rienaava, vaikka haluaakin nukkua sunnuntaisin pitkään.

Marge: Lord, my husband is by no means perfect, but he is kind decent man. Please show him the error of his ways.. He doesn't mean to be sacrilegious, he just likes to sleep in on Sundays.. Lord he is not a bad person Lord really, he just sometimes.. he doesn't mean any harm.²⁵²

Marge näyttää uskovan selvästi, että on olemassa joku, joka kuulee rukoukset. Hän ei pidä rukouksia ainoastaan ilmoille heitettyinä toiveina, jotka toteutuvat varmemmin rukouksen myötä. Marge rukoilee silloin, kun rukousta todella tarvitaan, eikä turvaudu siihen joka käänteessä esimerkiksi omien toiveidensa tueksi. Marge ei myöskään esitä rukouksissa lapsenomaisia konkreettisia pyyntöjä. Sen sijaan rukouksilla on järkevä sisältö, ja niistä viestittyy ymmärrys siitä, mitä rukous todella on.

Lisa on täydellisyyteen pyrkivä tyttö, jolla on perheen korkein älykkyydosamäärä. Lisa on myös perheen skeptikko, joten hän suhtautuu kaikkeen uskontoon liittyvään hyvin epäilevästi. Tämä välittyy esimerkiksi jaksossa, jossa Lisan luokka tekee arkeologisia kaivauksia Springfieldin laitamilla. Lisa löytää kaivauksissa luurangon, jolla on siivet. Se vaikuttaa enkelin luurangolta, ja pian koko kaupunki uskoo Lisan löytäneen enkelin luurangon. Lisa on ainut joka ei usko enkeleiden olemassaoloon ja yrittää parhaansa mukaan selittää löytönsä tieteellisesti todistettavissa olevien tosiasioiden avulla. Lisan skeptisyys uskonnollisuutta kohtaan näkyy myös rukousten vähydessä. Toisaalta Margen tavoin Lisa elää kaikin puolin esimerkillistä elämää, eikä tämän vuoksi edes joudu Bartin ja Homerin lailla tilanteisiin, joissa perheen miehet usein muistavat rukouksen.

Yhden ainoan kerran Lisa unohtaa valmistautua kokeeseen. Hän on ollut kipeänä ja innostunut sairaana ollessaan tietokonepeleistä niin paljon, ettei muista tulevia kokeita. Koetilanteessa hermostunut Lisa käy juomassa koulun käytävän juoma-automaatilla ja takaisin luokkaan mennessä miettii tarvitsevansa ihmeen. Hän katsahtaa hädissään ylöspäin, liittää kädet yhteen ja jopa hieman vihaisen näköisenä

²⁵² Homer the Heretic, 08:11.

tokaisee, että hänelle ollaan se velkaa: "Come on, you own me..." Hieman narsistinen Lisa on aina tunnollinen niin koulu- kuin kotiasioissakin. Rukouksessa hän ei sen vuoksi ala puolustella unohdustaan tai keksi vastapalveluksia, mikäli toive selviytyä tentistä toteutuisi. Sen sijaan Lisa kääntää ovelasti pallon ilmoittamalla ainoastaan, että hänelle ollaan velkaa. Koska Lisa on normaalisti erittäin tunnollinen, hänelle täytyy hänen omasta mielestään hyvittää yksi erehdys.

Älykäs Lisa oletettavasti mieltää, että on olemassa joku, joka kuulee rukoukset. Muuten hän tuskin olisi lausunut edes edellisen esimerkin lyhyttä rukousta. Lisa ei kuitenkaan näytä varauksettomasti uskovan, että olisi olemassa jotain Jumalan kaltaista. Tämän vuoksi hän ei esimerkiksi turvaudu rukoukseen edes joutuessaan erilaisiin hätätilanteisiin yhtä tilannetta lukuun ottamatta. Kylmänä talviaamuna kirkon ovet jäätyvät, eikä kukaan pääse ulos jumalanpalveluksen päätyttyä. Lisa liittää kädet yhteen ja on aloittamassa rukousta, jonka Bart heti keskeyttää. Lisa on kuitenkin ollut pahemmissakin tilanteissa, kuten eksynyt yksin kaupungin laitaosiin. Tämänkaltaisissakaan hetkissä hän ei ole liittänyt käsiään yhteen.

Kolmannen kerran Lisa rukoilee perheen yhteisellä ravintolailallisella. Bart on aiemmin myynyt sielunsa Millhouselle. Ennen ruokailun aloittamista Lisa pyytää saada rukoilla ruokarukouksen. Rukouksessa hän pyytää siunausta jokaiselle olemassa olevalla sielulle ja jättää tahallaan Bartin nimen mainitsematta: "*Lord, have mercy on My Soul...and Mom's Soul...and Dad's Soul...and Maggie's Soul...and let every Soul in Christendom...*"²⁵³ Rukous on sävyltään ilkeä ja sen tarkoitus on enemmän kiusata Bartia kuin toimia varsinaisena ruokarukouksena. Lisa käyttää rukousta siis vain loukatakseen Bartia. Lisan älykkyys näkyy tässä tilanteessa ilkeilynä. Pääsääntöisesti Lisa on kuitenkin esimerkillinen tyttö, jonka skeptisyys uskontoa kohtaan lisääntyy vähitellen. Tutkimusaineiston eli ensimmäisen 10 tuotantokauden jälkeen Lisan epäilevä suhtautuminen uskontoon lisääntyy edelleen, ja 13. tuotantokaudessa on jakso, jossa hän lopulta kääntyy buddhalaiseksi.

7.5 Eri tilanteissa rukoilevat yksittäiset henkilöt

Sarjassa on paljon henkilöitä, joiden näytetään rukoilevan ainoastaan kerran tai kahdesti. Heistä suurin osa ei vaikuta erityisen uskonnollisilta, mutta joukossa on

²⁵³ Bart Sells His Soul, 13:37.

mukana esimerkiksi Flandersin pojat. Heille rukous on ilmiselvästi osa jokapäiväistä elämää, vaikka sitä ei näytetäkään useasti. Hieman yllättäen kaupungin kirkon, First Church of Springfieldin, pastori Lovejoyn ei näytetä rukoilevan kertaakaan, vaikka esimerkiksi jumalanpalvelusta kuvataan sarjassa silloin tällöin. Rukoukseen liittyen hän pyytää kerran jumalanpalveluksessa seurakuntalaisia hiljentymään kiitospäivän hiljaiseen kiitosrukoukseen. Toisen kerran kaupunkia uhkaa komeetta. Pastori juoksee hädissään kaupungin kaduilla huutaen, ettei ole enää rukouksia, vaan kaikki on ohi: *"It's all over, people! We don't have a prayer, argh..."*²⁵⁴ Huudahdus kuvaa hyvin pastorin heikon oloista uskonnollista vakaumusta, samoin kuin hänen kyllästynyt ilmeensä aina, kun Ned soittaa hänelle omista ongelmistaan, joihin pyytää apua. Saarnaamisesta Lovejoy tosin pitää. Kun hän pääsee siinä vauhtiin, ei hän seurakuntalaisten harmiksi lopettaisi ollenkaan. Erään kerran pastori vihkii kaupanpitäjä Apun avioliittoon hindulaisin menoin. Häntä voidaankin kuvailla osuvasti liberaaliksi papiksi. Hänelle kirkko on enemmän työpaikka muiden joukossa kuin varsinainen paikka toteuttaa todellista kutsumusta.

Flandersin pojat Rod ja Todd eivät kuulu sarjan päähenkilöihin. Tämä selittää osaltaan, miksi poikien ei näytetä rukoilevan kuin kahdesti. Uskonnolliselta vakaumukseltaan pojat ovat isänsä kaltaisia erittäin vakaumuksellisia kristittyjä. He esimerkiksi kuuntelevat mielellään Raamatun kertomuksia ennen nukkumaanmenoa, ja heillä on Laupias Samarialainen -lautapeli. Kun pojat hyppivät trampoliinilla, he toivovat näin pääsevänsä lähemmäksi Jumalaa. He myös katsovat televisiosta uskonnollisia piirrosohjelmia. Eräessä jaksossa Homer on varastanut Flandersien ilmastointilaitteen. Ned menee selvittämään asiaa, mutta Homer siteeraakin Raamattua laushtaen ”synnitön heittäköön ensimmäisen kiven”. Välittömästi lausahduksen jälkeen Homerin päähän iskeytyy Toddin heittäämä kivi. Pojat elävät ylikorostuneen kuuliaista elämää, eivätkä he tee minkäänlaista syntiä. Kiven heitto kuvaa sitä, että pojat itsekin tiedostavat oman synnittömän elämänsä. Poikien ainut paha teko on ruma sana, jonka Todd päästää kerran ruokapöydässä. Tilanne saa Nedin ja hänen vaimonsa ihan sekaisin, sillä ikinä aikaisemmin kumpikaan pojista ei ole tehnyt mitään vastaavaa. Todd ei kuitenkaan näytä edes tajuavan sanan merkitystä, hän on ainoastaan kuullut sen hetkeä aikaisemmin Homerin suusta. Pojat kuvataan siis hieman naiiveina lapsenuskoisina veljeksinä, joille Jumala ja usko ovat koko elämä.

²⁵⁴ Bart's Comet, 12:28.

Naiivius välittyy poikien lausumissa rukouksissa. Pojat kuuntelevat radiosta uskonnollista musiikkia. Yhtäkkiä radiosta alkaa kuulua ääni, joka sanoo olevansa Jumala. Oikeasti kyseessä on Bart, mutta pojat eivät huomaa sitä. Rod kuitenkin ihmettelee, miten Jumala on voinut päästä radioon. Bart vastaa luoneensa koko universumin, jolloin pojat polvistuvat välittömästi radion eteen. Todd pyytää anteeksi veljensä epäuskoa ja sanoo heidän nyt uskovan. Bart testaa poikien uskoa kehittämällä heitä kävelemään päin seinää, jonka hän lupaa poistaa heidän tieltään. Rod kävelee kohti seinää ja lopulta törmää siihen. Poikien usko ei tästä huolimatta horju. Lattialle polvistuneina ja kädet yhteen liitettynä he kuuntelevat "Jumalan" toisen kehotuksen viedä kaikki perheen keksit Simpsonien kuistille. Pyynnön jälkeen pojat juoksevat toteuttamaan toiveen.

Bart: Rod. Todd. This is God.

Rod: How did you get on the radio?

Bart: Whaddya mean, how did I get on the radio? I created the universe! Stupid kid.

Todd+Rod: [fall to their knees and clasp their hands]

Todd: Forgive my brother. We believe you.

Bart: Talk is cheap. Perhaps I'll test your faith. Walk through the wall! I will remove it for you..

Rod: [walks into the wall]

Bart:..later. Ha ha ha.

Todd+Rod: [return to their knees in prayer]

Todd: What do you want from us?

Bart: I got a job for you. Bring forth all the cookies from your kitchen and leave them on the Simpsons' porch.

Rod: But those cookies belong to our parents.

Bart: Ugh! Look, do you want a happy God or a vengeful God?

Todd: [quickly] Happy God.

Bart: Then quit flapping your lip and make with the cookies!

Todd+Rod: Yes, sir!²⁵⁵

Toisella kerralla Lisa on hoitamassa poikia. Illan tultua pojat polvistuvat sängyn viereen yhteiseen iltarukoukseen. Rod kiittää, että Lisa pelasti heidät aiemmin ötokältä, ja Todd pyytää, että Jumala kertoisi heille iltasadun Rod -ja Todd-nimisistä roboteista.

Rod:..and thank you for sending Lisa to protect us from the bug you sent.

Todd: Please make Lisa tell us a bedtime story about robots named Rod and Todd.²⁵⁶

²⁵⁵ Radio Bart, 08:33.

²⁵⁶ My sister, My Sitter, 4:20.

Rukoukset kuvaavat poikien lapsenomaista käsitystä rukouksesta. He pyytävät rukouksissaan konkreettisia asioita, joita lasten rukouksissa usein on. Erotuksena Homeriin ja Bartiin pojilla on kuitenkin vakaa käsitys siitä, että juuri Jumala kuulee rukoukset ja toimii niiden toteuttajana. Poikien horjumattoman uskon vuoksi heillä ei ole mitään syytä epäillä, ettei radiosta esimerkiksi kuuluisi Jumalan ääni. Toisaalta he ovat aidosti kiitollisia, että Jumala lähetti Lisan suojelemaan heitä ötökältä. Jumalan toiminta näkyy siis Rodin ja Toddin maailmassa kaikkialla, eikä mikään tapahdu sattumanvaraisesti.

Mr. Burns, Apu ja Krusty-klovni rukoilevat kaikki kerran ja jokaisen kohdalla rukous lausutaan ennen ruokailua. Mr. Burnsin kohdalla rukous on nopea siunaus lasten puolesta. Se mikä tapahtuu hänen ruokaillessaan Simpsonsien kotona: *"God bless them all. Amen."*²⁵⁷ Rukouksen hän lausuu ainoastaan edistääkseen kampanjointiaan seuraavaksi kuvernööriksi. Mitään uskonnollisuuteen viittaavaa ilkeästä ydinvoimalan johtajasta ei löydy. Myös Apun rukous on nopea. Hän on vaimonsa Manjulan kanssa pyytänyt Homerin ja Margen syömään. Ennen ruokailun aloittamista hän lausuu rukouksen: *"Good rice, good curry, good Gandhi, let's hurry."*²⁵⁸ Apu on hindulainen, joten rukoileminen Gandhin puolesta selittyy sillä. Apun hindulaisuus näkyy lisäksi esimerkiksi hänen kaupassaan, jonka suojelijana hän pitää Ganesha-patsasta.

Kolmas yksittäisen ruokarukouksen esittäjä on Krusty-klovni. Hänet on kutsuttu Simpsonsien ja erityisesti Bartin luokse syömään. Krustya pyydetään lausumaan ruokarukous. Sen hän tekee hepreaksi. Samalla paljastuu, että hän on juutalainen. Krustyllä on oma televisio-ohjelma ja hän on lasten suosikkiahmo. Siviilissä hän ei tästä huolimatta elä esimerkillistä elämää, eikä hänen käyttäytymisestään välity juutalainen alkuperä. Simpsonit-sarjassa kuvataan usein joku lausumassa ruokarukousta ennen ruokailun varsinaista aloittamista. Tästä johtuen ei ole yllättävää, että yksittäiset henkilöt lausuvat juuri ruokarukouksen ainoana rukouksenaan. Ruokarukous ei siitä huolimatta vaikuta toimivan osoituksena henkilöiden uskonnollisuudesta. Selvemmin se kertoo puhtaasti totutusta tavasta aloittaa ruokailu.

Sarjassa näytetään kaksi suuressa ryhmässä lausuttua rukousta. Ensimmäinen rukous tapahtuu ydinvoimalassa, jota uhkaa onnettomuus. Joukko työntekijöitä on kokoontunut rukoukseen muiden juostessa hädissään turvaa etsien. Kuvaus on

²⁵⁷ Two Cars in Every Garage, Three Eyes on Every Fish, 17:26.

²⁵⁸ I'm With Cupid, 05:25.

samankaltainen kuin Titanic-elokuvassa, jossa laivan upotessa pieni matkustajaryhmä on yhdessä kokoontunut viimeiseen rukoukseen. Toisen kerran rukous tapahtuu ryhmässä jalkapallostadionin edessä. Stadionilla on alkamassa tärkeä peli. Sen ulkopuolelle on kasattu telttä, jossa ryhmä faneja rukoilee joukkueen puolesta. Ryhmissä ei ole sarjassa muuten esiintyviä henkilöitä, eivätkä rukoukset liity millään tavoin itse juoneen. Tästä johtuen ne vain värittävät kertomusta. Samalla ne ovat osoitus siitä, että Simpsonit-sarjassa uskonto on samalla tavoin osa kansaa kuin se on todellisessakin maailmassa. On varsin todennäköistä, että esimerkiksi suuren onnettomuuden sattuessa pieni ryhmä työntekijöitä kokoontuisi yhdessä rukoukseen. Kun tämänkaltainen kuvaus esitetään Simpsonsissa, tuo se sarjaan tietynlaista kosketuspintaa todellisuuden kanssa, vaikka kyseessä on huumori ja täysin fiktiiviset tilanteet.

7.6 Johtopäätökset

Simpsonit-sarjan hahmojen luonteenpiirteet ilmenevät selvästi heidän tavoissaan rukoilla. Homer kuvataan yksinkertaisena ja hieman naiivina hahmona. Nämä piirteet näkyvät Homerin rukouksissa esimerkiksi lapsenomaisina pyyntöinä ja olettamuksena siitä, että rukouksen ensisijainen tehtävä on olla eräänlainen toiveiden vahvistuskeino. Bartin ajatus rukouksesta on samankaltainen kuin Homerin, tosin niissä on mukana Bartille luonteenomaista nokkeluutta. Bart liittää kädet helposti yhteen, mutta lähinnä ainoastaan varmistaakseen pyynnön toteutumisen. Rukouksista välittyy Bartin luonne toistuvasti ongelmiin joutuvana kepposten tekijänä. Bart keskittyy rukouksissa pääsääntöisesti itseensä ja täysin altruistisia pyyntöjä on Homerillakin ainoastaan yksi.

Rukoukset kertovat Simpsonsien perheen miesten vähäisestä uskonnollisuudesta. Homerille ja Bartille ei vaikuta olevan suurta väliä kenelle rukouksen milloinkin kohdistaa. Rukousten jossain määrin kummalliset sisällöt eivät anna viitteitä uskonnollisesta vakaumuksesta. Ne kuvaavat Bartin ja Homerin jossain määrin vinoutunutta käsitystä siitä, mitä rukouksen itsessään tulisi olla. Sen sijaan Margen rukoukset liittyvät aina erilaisiin hätätilanteisiin, eikä hän ikinä ole itse rukouksen kohteena. Margen altruistinen elämänsäsenne huolehtivana kotiäitinä näkyy rukouksissa selvästi. Rukousten sisällöt ovat lisäksi osoitus Margen tapakristillisyydestä. Marge muistaa rukoukset, kun on kyseessä todellinen hätä. Hän

käy lisäksi kirkossa ja pakottaa mukaansa koko perheen. Normaalielämässä Margen kristillisyyttä ei kuitenkaan muuten huomaa.

Lisan skeptisyys uskontoa kohtaan välittyy rukousten pienestä määrästä. Harvoista rukouksista ilmenee Lisan luonne hieman narsistisena täydellisyyteen pyrkivänä tyttönä. Tämä näkyy esimerkiksi Lisan olettamuksena, että Jumala on hänelle onnistumisen velkaa tilanteessa, jossa hän on unohtanut valmistautua kokeeseen. Simpsonsien naapuri Ned on sen sijaan täydellisen vakaumuksellinen kristitty, joka elää Raamatun opetusten mukaisesti. Se käy ilmi hänen rukouksissaan, niiden sisällöissä ja tavassa rukoilla. Ned vaikuttaa todella tietävän rukouksen merkityksen. Hänellä on myös ylikorostuneen läheiset välit Jumalan kanssa. Saman huomaa Nedin poikien rukouksista. Niitä olisi varmasti enemmän, mikäli pojilla olisi keskeisempi rooli sarjassa. Sen sijaan pastori Lovejoy ei rukoile kertaakaan. Kerran hän kuitenkin johdattaa seurakuntalaiset hiljaiseen kiitosrukoukseen. Osaltaan tämä johtuu siitä, ettei Lovejoy kuulu sarjan keskeisiin hahmoihin. Tästä huolimatta rukousten puuttuminen vahvistaa hänen luonteenpiirrettä pappina, jolle vakaumus ei merkitse yhtä paljon kuin esimerkiksi Nedille.

Sarjassa jokaisella on oma tapansa rukoilla. Pelkästään Homeria ja Bartia seuraamalla käsitykset rukouksesta ja sen kautta koko kristinuskosta muodostuvat jossain määrin oudoiksi, eivätkä ne anna totuudenmukaista kuvaa todellisesta kristillisestä rukouselämästä. Lisan mallin mukaan uskuntoon tulisi suhtautua jossain määrin epäilevästi ja rukousta käyttää vain harkitusti. Margesta välittyy puolestaan myönteinen suhtautuminen uskuntoon ja uskoon sekä epäitsekään elämän tärkeys. Hänen rukouksistaan ilmenee ajatus siitä, että niissä täytyy luvata myös itse jotain pyynnön eteen. Ned jatkaa Margen epäitsekästä linjaa, mutta menee siinä vielä suuren harppauksen eteenpäin. Häntä tarkastelemalla keinot viettää altruistista ja todellisen hurskasta elämää selviävät nopeasti, samoin kuin ajatus Jumalan ainaisesta läsnäolosta. Ned on epäitsekään ihmisen ihannekuva. Hänen rukouksistaan huomaa selkeän uskon siihen, että Jumala todella kuulee ne ja myös vastaa niihin. Toisin kuin voisi jaksoja katsomatta ajatella, pastori Lovejoytä seuraamalla syntyy lähinnä kuva maallisesta liberaalipapista, jolle uskonto ei ole kovin merkittävä asia. Rukouselämää ei ole. Se vahvistaa käsitystä Lovejoysta pappina, jolle pappeus on ainoastaan työ, ei kutsumus. Hahmot antavatkin hyvin moninaisen kuvan kirkkoon kuuluvista henkilöistä.

Sarjan kaikki keskeiset hahmot kuuluvat ensimmäisen kymmenen tuotantokauden aikana samaan First Church of Springfieldin kirkkoon. Tästä

huolimatta esimerkiksi uskonnollisen vakaumuksen syvyys vaihtelee Homerin täysin olemattomasta kristillisyydestä Nedin todella vakaumukselliseen hurskauteen. Osaltaan tämä kuvaa todellisen maailman kristinuskoa, johon mahtuu monta erilaista tulkintaa, ja vakaumuksen tasoa. Sarjassa on lisäksi tietynlainen kahtiajako miesten ja naisten välillä. Erityisesti Homer ja Bart kuvataan perheen epäonnistujina vahvoihin naisiin Lisaan ja Margeen verrattuna. Miehet myös turvautuvat rukoukseen selvästi naisia useammin. Ennen sarjan syntymistä television tähtinä olivat *MacGyverin* ja *Ritari Ässän* kaltaiset testosteronia pursuavat machomiehet. Vastaiskuna näille syntyi 1980–90-lukujen vaihteesta lähtien sarjoja, joissa miesten rooli oli täysin päinvastainen. Simpsonit kuuluu sarjoihin, joissa miehet ovat kaikkea muuta kuin miehekkäitä sankarihahmoja. Tämä voi siis olla osasy siihen, että juuri Simpson-perheen miehet ongelmiin jouduttuaan turvautuvat välittömästi rukoukseen. Ned on myös esimerkkinä tästä. Hänen vaimonsa Maude on miehensä tavoin yhtä syvästi vakaumuksellinen kristitty. Tästä huolimatta Maudea kuvataan todella harvoin. Pääosan Flandersin perheen uskonnollisen elämän esille tuomisesta saa nimenomaan vaaleanpunaiseen kauluspaitaan ja vihreään neuleeseen pukeutunut perheen isä Ned.

Rukouksien kautta voidaan muodostaa eräänlainen käsitys siitä, millainen on Simpsonit-sarjan teologia. Homer ja Bart turvautuvat rukoukseen välillä ihmeellisissäkin hetkissä, mutta toisaalta voivat kohdistaa rukouksensa Jumalan sijasta esimerkiksi supermiehelle tai Allahille. Lisan rukouksissa on usein ilkeä sävy rukouksen vastaanottajaa tai rukouksen kohdetta kohtaan. Nedin rukoukset puolestaan ilmentävät todellista ystävyyssuhdetta Jumalan kanssa. Jumalakuva ei siis ole erityisen pyhä tai transsendentti, eikä Jumalaa kohtaan osoiteta erityistä kunnioitusta Flandersin perhettä lukuun ottamatta. Sen sijaan Jumalalle voidaan olla Lisan tavoin hiukan ivallisia, tai Jumalasta saatetaan käyttää eri nimityksiä Homerin ja Bartin tavoin. Nedin ja Jumalan välinen liioitellun läheinen ja lähes konkreettinen ystävyyssuhde vähentävät lisäksi omalta osaltaan käsitystä tuonpuoleisesta pyhästä Jumalasta. Hänestä viestittyy kuva pikemmin rentona hahmona. Simpsonit-sarjan Jumalalle voi jutella kuin kaverille, joka saattaa tulla todentuntuisiin päiväuniin. Hän voi myös esimerkiksi konkreettisesti ilmoittaa olemassaolostaan näyttämällä kätensä pilvien raosta.

8 POHDINTA

Analyysissä rukoukset jaoteltiin luokittelemalla ne kategorioihin *Pyyntö-* ja *Kiitosrukoukset*, sekä *Rukoukset hädässä*. Lisäksi eriteltiin päivän kulkuun liittyvät rukoukset, vaikka ne löytyivät usein myös varsinaisista kategorioista. Luokittelumalli on hieman kaavamainen, mutta sen avulla rukoukset pystyi erittelemään riittävän laajasti. Muitakin vaihtoehtoja luokitteluun olisi ollut. Yksi mahdollisuus olisi esimerkiksi ollut tarkastella rukouksia niiden spontaaniuden perusteella. Tällöin siihen liittyen toinen mahdollinen kategoria olisi ollut harkitut ja kenties toistuvat rukoukset. Tämä luokka olisi kuitenkin ollut huomattavan pieni suhteessa spontaaneihin rukouksiin, joita suurin osa Simpsonit-sarjassa esitetyistä rukouksista on. Toisaalta spontaanit rukoukset olisi voinut jakaa useisiin alaluokkiin. Se olisi selventänyt kooltaan suurta luokkaa hieman enemmän. Usein rukouksista puhuttaessa ja niitä tutkittaessa käytetään käsitteitä pyyntö- ja kiitosrukoukset. Lisäksi voidaan puhua erityisesti rukouksista hädässä ja tilannesidonnaisista rukouksista, joihin kuuluvat ruoka- ja iltarukoukset. Ne voivat olla valmiita ulkoa opeteltuja, tai muodostua rukouksen edetessä. Goldmanin tutkimustuloksia lasten rukoustyypeistä tarkastelemalla ja yleisiä rukoustyyppjä pohtimalla muodostui siis lopulta kuva siitä, miten tutkimusaineisto olisi mielekästä luokitella. Omalta osaltaan luokittelumallin valintaa helpotti vielä sarjassa esitetyt rukoukset, jotka vaikuttivat sopivan hyvin kyseiseen kategorisointiin.

Rukouksista olisi voinut tarkastella sisältöjen lisäksi niihin saatuja vastauksia. Tämä olisi kuitenkin ollut hankalaa, sillä rukousvastaukset tulivat esille vain harvoin. Usein rukouksissa esitetty toive toteutui, mutta kyseessä ei välttämättä aina ollut selvästi Jumalan vastaus rukoukseen. On hyvin todennäköistä, että esimerkiksi Homerin hädässä lausuttu pyyntö pelastua toteutuu. Onko pelastuminen tässä tapauksessa rukousvastaus, vai olisiko pelastuminen tapahtunut joka tapauksessa? Loppujen lopuksi selviä rukousvastauksia oli vain muutamia. Esimerkiksi eräässä jaksossa Bart rukoilee seuraavalle päivälle ihmettä, että koulut suljettaisiin, ja hän saisi yhden päivän lisää aikaa lukea kokeeseen. Ihme tapahtuu, ja Bart saa lisäpäivän. Tämänkaltaisia selviä vastauksia pyyntöihin tapahtui siis vain hyvin harvojen. Niiden laaja tutkiminen ei olisi tämän vuoksi ollut mahdollista, ja paljon olisi jäänyt tulkinnan varaan. Rukousvastausten sijaan toiseksi analyysin kohteeksi muotoutui sarjassa esiintyneiden yksittäisten hahmojen rukoukset.

Toisessa analyysiluvussa selvennettiin sarjassa kuvattujen hahmojen rukouksikäsitteitä esittelemällä sarjan jokaisen rukoilijan rukouksia. Rukouksista pystyi päättämään samalla hahmojen ominaispiirteitä ja heidän suhdettaan uskontoon ja Jumalaan. Rukouksista oli mahdollista usein jo sisällön perusteella kertoa, kenen rukous on kyseessä. Sarjan jokaisella henkilöllä oli siis omanlainen tapa rukoilla, ja se säilyi varsin muuttumattomana läpi tuotantokausien. Rukousten perusteella oli mahdollista luoda kuva hahmojen varsin värikkästä sielunelämästä. Sarjan ydinjoukosta Lisa suhtautuu uskontoon jossain määrin skeptisesti, Margea voidaan pitää tapauskovaisena ja Simpsonsien miehet eivät puolestaan osoita viitteitä uskonnollisesta elämästä. Tästä huolimatta Homer ja Bart turvautuvat rukoukseen muita useammin. Pastori Lovejoykaan ei ammatistaan huolimatta kuulu hurskaksiin uskovaisiin. Sen sijaan Simpsonsien naapurin, Flandersin, perheenjäsenet ovat todella vakaumuksellisia kristittyjä.

Flandersin perheen vakaumus kuvataan muutamaan kertaan jopa liiallisen syvänä. Kuvaus menee tämän vuoksi osittain huumorin puolelle. Sarjassa ei ole kuitenkaan edes haluttu kuvata täysin todellista hurskautta tai kristillisyyttä. Huumori ja hauskuus tulevat esimerkiksi Homerin ja Bartin vinoutuneista käsityksistä siitä, mitä rukous on ja toisaalta Ned Flandersin liiallisen hurskaan elämän kuvaamisesta. Tällä on kenties haluttu parodioida amerikkalaista elämänmenoa, jota sävyttää usein vahva uskonnollisuus. Toisaalta hieman yksinkertaiset hahmot Homer ja Bart outoine rukousajatuksineen ovat karrikoituja esimerkkejä toisenlaisesta amerikkalaisesta elämisen mallista.

Vaikka rukousten sisällöt voivat olla hauskoja ja Nedin hurskaus hetkittäin huvittavaa, sarjassa ei mielestäni tehdä huonoa pilaa kristinuskosta. Uskonnollisten aspektien mukana olo tuo sarjaa lähemmäs todellista maailmaa. Ne myös syventävät jaksojen teemoja, kuten esimerkiksi hätätilanteissa esitetyt rukoukset. Huumori on olennainen osa sarjaa, ja sen kietoutuminen uskonnollisiin teemoihin on siksi ymmärrettävää. Toisaalta huumori keventää omalta osaltaan uskonnollisia kohtauksia. Sarjan tekijöiden tarkoitus on tuskin ollut kuvata täysin totuudenmukaisesti esimerkiksi oikeaoppisia rukoustapoja tai esittää keinoja viettää synnitöntä hurskasta elämää. Uskonnollisuutta ei tästä huolimatta esitetä kielteisessä valossa, vaan se on normaali osa sarjan hahmojen elämää. Joillakin se näkyy selvästi, ja toisilla puolestaan vain vähän. Erityisesti uskonnollisten teemojen kohdalla on hyvä muistaa, ettei Simpsonit-sarja ole opetusohjelma, jonka tarkoitus olisi luoda todellinen kuva uskonnosta ja uskonnollisesta elämästä. Loppujen lopuksi

Simpsonit-sarja on ensisijaisesti puhtaasti hyvällä maulla tehtyä joka ikäpolvelle sopivaa viihdettä.

Huolimatta siitä, että Simpsonit-sarja ei varsinaisesti ole opetusohjelma, ei sen käyttäminen opetustarkoituksessa ole poissuljettua. Tutkimusaineistosta löytyy monia yksittäisiä rukouskohtauksia, joiden käyttö soveltavin osin toimii hyvin esimerkiksi seurakuntien nuorisotyössä tai koulujen uskonnonopetuksessa. Sarja on tunnettu ja laajasti katsottu. Tämän vuoksi jaksoiden tai niiden yksittäisten kohtausten näyttäminen varsinaisen faktatiedon yhteydessä voi olla hyvä motivaation lisäämiskeino ja mielenkiinnon herättäjä. Tutkimuksen tekijän kokemukset jaksoiden hyödyntämisestä niin rippi- kuin peruskoulujen ja lukion oppitunneilla ovat olleet positiivisia. Simpsonit-sarjan ei oletettavasti ajatella kuuluvan ensisijaisesti ainakaan uskonnon tunneille. Niiden esittäminen saattaa juuri tästä syystä olla tehokas opetuksellinen keino.

Tutkimuksen merkittävyudessa korostuu tutkittava aineisto, eli lastenohjelmanakin usein mielletty televisiosarja. Television kautta saatavaa materiaalia pidetään helposti laiskan tutkijan työvälineenä, sillä aineiston kokoaminen ei vaadi kohtuutonta määrää työtunteja. Tällöin unohdetaan kuitenkin television merkitys yhteiskunnassa. Lähes jokaisessa taloudessa on televisio, ja sitä katsotaan paljon. Koska Simpsonit-sarjasta on olemassa jo 20 tuotantokautta ja 21. tuotantokausi on parhaillaan menossa, täytyy sarjalla olla vankkumaton katsojakunta. On siis varsin perusteltua tutkia sarjaa, joka pysyy ihmisten suosiossa vuosi toisensa jälkeen ja jota katsovat lähes kaikki ikäluokat.

Sarja on varsin moniulotteinen. Siinä esiintyvien rukousviittausten tutkiminen on vain pintaraapaisu sen rikkaasta ja oivallisesta kerronnasta sekä kuvauksesta. Laaja jatkotutkimusaihe olisi esimerkiksi selvitys, millaista uskonnollisuutta sarjassa kokonaisuudessaan esiintyy. Toisaalta rukousta voisi tutkia laajemmin ottamalla mukaan kaikki olemassa olevat tuotantokaudet. Sarjassa on lisäksi mielenkiintoisia hahmoja, joista voisi tehdä yksityiskohtaisia henkilökuvia. Esimerkiksi sarjan hurskaan kristityn Ned Flandersin uskonnollisen elämän kehittymistä olisi mielenkiintoista seurata systemaattisesti, sillä 11. tuotantokaudessa Nedin vaimo kuolee, mikä mullistaa Nedin koko elämän. Omana tutkimusaiheenaan voisi olla myös sarjan soveltuvuus opetuskäyttöön. Mukaan voisi tällöin ottaa muitakin kuin sarjassa esiintyviä uskonnollisia viittauksia. Sarjasta löytyy paljon yhteiskunnallisesti tärkeitä ja ajankohtaisia aiheita. Tämän vuoksi sarja on sovellettavissa moneen eri oppiaineeseen.

Tutkimuksen eteneminen sujui suunnitelmien mukaan, ja työ valmistui jopa hieman ajateltua aiemmin. Tästä huolimatta alussa ongelmia aiheutti esimerkiksi teoriataustaan sopivan kirjallisuuden löytäminen sen kansainvälisen luonteen vuoksi ja televisio-osan kirjallisuuden keskittyminen Veijo Hietalan teoksiin. Lopulta teoreettista puolta tukevaa kirjallisuutta löytyi riittävä määrä. Jos aloittaisin työni alusta, selvittäisin itselleni ensisijaisesti tarkemmin varsinaisen tutkimustehtävän ja siihen liittyvät tutkimuskysymykset. Aineistoa ensi kertaa tarkastellessa ei vielä ollut kovin selvää, mitä sieltä etsin. Tämä hidasti aineiston läpikäyntiä, sillä sieltä täytyi kirjata ylös kaikki mahdollinen. Aineiston perusteellinen selvittäminen auttoi kuitenkin varsinaisen analyysin tekemisessä. Monia jaksoja muisti jo ulkoa, mikä helpotti yksittäisten kohtausten löytämistä litteroitujen jaksojen joukosta. Analyysilukujen kirjoittaminen onnistui ilman isoja ongelmia, ja tämä edesauttoi paljon työn valmistumista suunniteltua hieman nopeammin.

LÄHTEET JA KIRJALLISUUS

LÄHTEET

And Maggie Makes Three

Simpsonit, tuotantokausi 6, jakso 2F10.

Total Runtime: 21:37.

Bart Gets an F

Simpsonit, tuotantokausi 2, jakso 7F03.

Total Runtime: 23:06.

Bart's Comet

Simpsonit, tuotantokausi 6, jakso 2F11.

Total Runtime: 21:37.

Bart Sells His Soul

Simpsonit, tuotantokausi 7, jakso 3F02.

Total Runtime: 21:44.

Bart the Lover

Simpsonit, tuotantokausi 3, jakso 8F16.

Total Runtime: 21:00.

Bart Vs. Thanksgiving

Simpsonit, tuotantokausi 2, jakso 7F07.

Total Runtime: 23:08.

The Brother from Another Series

Simpsonit, tuotantokausi 8, jakso 4F14.

Total Runtime: 21:51.

The Crepes of Wrath

Simpsonit, tuotantokausi 1, jakso 7G13.

Total Runtime: 23:10.

Dead Putting Society

Simpsonit, tuotantokausi 2, jakso 7F08.

Total Runtime: 23:08.

Deep space Homer

Simpsonit, tuotantokausi 5, jakso 1F13.

Total Runtime: 21:49.

D' Oh-in' in the Wind

Simpsonit, tuotantokausi 10, jakso AABF02.

Total Runtime: 21:48.

Homer Defined

Simpsonit, tuotantokausi 3, 8F04.

Total Runtime: 21:00.

Homer Loves Flanders

Simpsonit, tuotantokausi 5, jakso F14.

Total Runtime: 21:56.

Homerpalooza

Simpsonit, tuotantokausi 7, jakso 3F21.

Total Runtime: 21:53.

Homer's Triple Bypass

Simpsonit, tuotantokausi 4, jakso 9F09.

Total Runtime: 21:56.

Homer the Heretic

Simpsonit, tuotantokausi 4, jakso 9F01.

Total Runtime: 21:59.

Hurricane Neddy

Simpsonit, tuotantokausi 8, jakso 4F07.

Total Runtime: 21:50.

I'm with Cupid

Simpsonit, tuotantokausi 10, jakso AABF10.

Total Runtime: 21:52.

King-Size Homer

Simpsonit, tuotantokausi 7, jakso 3F05.

Total Runtime: 21:46.

Lard of the Dance

Simpsonit, tuotantokausi 10, jakso 5F20.

Total Runtime: 21:48.

Like Father, Like Clown

Tuotantokausi 3, jakso 8F05.

Total Runtime: 21:00.

Lisa Gets an "A"

Simpsonit, tuotantokausi 10, jakso AABF03.

Total Runtime: 21:49.

Lisa the Skeptic

Simpsonit, tuotantokausi 9, jakso 5F05.

Total Runtime: 21:49.

Lost our Lisa

Simpsonit, tuotantokausi 9, jakso 5F17.

Total Runtime: 21:49.

Marge Simpson in: Screaming Yellow Honkers

Simpsonit, tuotantokausi 10, jakso AABF10.

Total Runtime: 21:50.

Mayored to the Mob

Simpsonit, tuotantokausi 10, jakso AABF05.

Total Runtime: 21:50.

Miracle on Evergreen Terrace

Simpsonit, tuotantokausi 9, jakso 5F07.

Total Runtime: 21:50.

Mountain of Madness

Simpsonit, tuotantokausi 8, jakso 4F10.

Total Runtime: 21:51.

Much Apu about Nothing

Simpsonit, tuotantokausi 7, jakso 3F20.

Total Runtime: 21:52.

My Sister, My Sitter

Simpsonit, tuotantokausi 8, jakso 4F13.

Total Runtime: 21:49.

Oh Brother, Where Art Thou?

Simpsonit, tuotantokausi 2, jakso 7F16.

Total Runtime: 23:06.

Radio Bart

Simpsonit, tuotantokausi 3, jakso 8F11.

Total Runtime: 21:00.

Simpson and Delilah

Simpsonit, tuotantokausi 2, jakso 7F02.

Total Runtime: 23:06.

Simpson Tide

Simpsonit, tuotantokausi 9, jakso 3G04.

Total Runtime 21:50.

A Star is Burns

Simpsonit, tuotantokausi 6, jakso 2F31.

Total Runtime: 21:36.

Sunday, Cruddy Sunday

Simpsonit, tuotantokausi 10, jakso AABF08.

Total Runtime: 21:49.

Sveet Seymour Skinner's Baadasssss song

Simpsonit, tuotantokausi 5, jakso 1F18.

Total Runtime: 21:53.

The Telltale Head

Simpsonit, tuotantokausi 1, jakso 7G07.

Total Runtime: 22:42.

There's no Disgrace Like Home

Simpsonit, tuotantokausi 1, jakso 7G04.

Total Runtime: 22:23.

This Litte Wiggy

Simpsonit, tuotantokausi 9, jakso 5F13.

Total Runtime: 21:48.

Trash of the Titans

Simpsonit, tuotantokausi 9, jakso 5F09.

Total Runtime: 21:52.

The Trouble with Trillions

Simpsonit, tuotantokausi 9, jakso 5F14.

Total Runtime: 21:49.

Two Cars in Every Garage, Three Eyes on Every Fish

Simpsonit, tuotantokausi 2, jakso 7F01.

Total Runtime: 23:11.

The Two Mrs. Nahasapeemapihons

Simpsonit, tuotantokausi 9, jakso 5F04.

Total Runtime: 21:48.

Viva Ned Flanders

Simpsonit, tuotantokausi 10, jakso AABF06.

Total Runtime: 21:52.

KIRJALLISUUS

Alexander, Alison & Hoerrner, Keisha L.

2007 How Does the U.S. Government Regulate Children's Media? – 20
Questions about Youth & the Media. Edit. by. S. R. Mazzarella. New
York: Peter Lang.

Alhonsaari, Antti

1973 Prayer: an Analysis of Theological Terminology. Publications of the
Luther-Agricola Society B 8. Helsinki. Diss. Helsinki.

Brown, Laurence B.

1994 The Human Side of Prayer. Birmingham (Alabama, USA): Religious
Education Press.

Buonanno, Milly

2008 The Age of Television: Experiences and Theories. Transl. by J. Radice.
Bristol: Intellect Books.

Goldman, Ronald

1968 Religious Thinking from Childhood to Adolescence. Fourth impression
(first published in 1964). London:Routledge & Kegan Paul.

- Eskola, Jari
- 2007 Laadullisen tutkimuksen juhannustaiat. Laadullisen tutkimuksen analyysi vaihe vaiheelta. – Ikkunoita tutkimusmetodeihin II. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. Toim. J. Aaltola & R. Valli. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Eskola, Jari & Suoranta, Juha
- 2005 Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino.
- Fiske, John
- 1987 Television culture. London: Methuen & Co. Ltd.
- 1989a Understanding Popular Culture. Boston: Unwin Hyman Ltd.
- 1989b Reading the Popular. Boston: Unwin Hyman Ltd.
- 1994 Media Matters. Minneapolis: University of Minnesota Press.
- Fore, William F.
- 1987 Television and religion. Minneapolis: Augsburg Publishing House.
- Hakola, Outi
- 2006 Performanssi. Tapahtumia esityksen, yleisön ja esiintyjän välillä. – Mediaa käsittämässä. Toim. S. Ridell. & P. Väliaho. & T. Sihvonon. Tampere: Vastapaino.
- Hay, David
- 2000 The Religious Experience and Education Project: Experiential Learning in Religious Education. – Pedagogies of Religious Education. Edit. by. Michael Grimmit. Essex: McCrimmon.
- Heit, Jamey
- 2008 The Springfield Reformation. New York: Continuum.
- Herkman, Juha
- 2007 Kriittinen mediakasvatus. Tampere: Vastapaino.

Hietala, Veijo

- 1990 Teeveen merkit. Television lukutaidon aakkoset. Helsinki: Oy. Yeisradio Ab.
- 1992 Kulttuuri vaihtoi viihteelle. Johdatusta postmodernismiin ja populaarikulttuuriin. Helsinki: Kirjatopalvelu Oy.
- 1993 Kuvien todellisuus. Johdatusta kuvallisen kulttuurin ymmärtämiseen ja tulkintaan. Helsinki: Kirjastopalvelu Oy.
- 1996 Ruudun hurmaa. Johdatus tv-kulttuuriin. Helsinki: YLE-Opetuspalvelut.

Hiltunen, Ari

- 1999 Aristoteles Hollywoodissa. Menestystarinan anatomia. Helsinki: Gaudeamus.

Hoover, Stewart M.

- 2006 Religion in the Media Age. London: Routledge.

Hunter, James D. & Rice, John S.

- 1992 Unlikely Alliances, the Changing Contours of American Religious Faith. – America at Century's End. Edit. by. A. Wolfe. Berkeley: University of California Press.

James, William

- 1977 The Varieties of Religious Experience. Seventh impression. (first published 1960). Cleveland, Ohio: Fountain Books.

Kiviniemi, Kari

- 2007 Laadullinen tutkimus prosessina. – Ikkunoita tutkimusmetodeihin II. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. Toim. J. Aaltola & R. Valli. Jyväskylä: PS-kustannus.

Kontkanen, Minna

- 2007 Keltainen kesto-osusikki. – Suomen kuvalehti 30. 49.

- Kyngäs, Helvi & Vanhanen, Liisa
1999 Sisällön analyysi. – Hoitotiede 11. No 1.
- Latvala, Eila & Vanhanen-Nuutinen, Liisa
2001 Laadullisen hoitotieteellisen tutkimuksen perusprosessi:
Sisällönanalyysi. – Laadulliset tutkimusmenetelmät hoitotieteissä.
Toim. S. Janhonen & M. Nikkonen. Helsinki: WSOY.
- Lynch, Gordon
2005 Understanding Theology and Popular Culture. Malden: Blackwell
Publishing.
- Malmberg, Tarmo
2001 Modernin kulttuurin lupaus ja populaarikulttuurikäänne. – Populaarin
lumo. Mediat ja arki. Toim. A. Koivunen. & S. Paasonen & M. Pajala.
Turku: Taiteiden tutkimuksen laitos, mediatutkimus. Turun yliopisto.
- Morgan, Michael
2007 What Do Young People Learn About the World from Watching Televi-
sion? – 20 Questions about Youth & the Media. Edit. by. S. R. Mazza-
rella. New York: Peter Lang.
- Nieminen, Marjut
1999 Amerikan aakkoset. Asuminen ja työskentely Yhdysvalloissa.
Helsinki: Edita.
- Paakkinen, Jouni
2008 Keltaisen perheen kaksi vuosikymmentä. Jyväskylä:
Atena Kustannus Oy.
- Paloheimo, Matti
1979 Uskonto elokuvassa. Helsinki: Kirjapaja.

- Pinsky, Mark I.
2007 The Gospel According to the Simpsons. London: Westminster John Knox Press.
- Possamai, Adam
2005 Religion and popular culture. A Hyper-Real Testament. New York: P.I.E.-Peter Lang.
- Rekola, Juhani
1982 Kadotetun paratiisin portilla. Helsinki: Kirjapaja.
- Räsänen, Antti
2003 Kurkistus 12-vuotiaan sielun maisemaan. – Lapsen sielun maisema. Toim. A. Kallioniemi & A. Räsänen & P. Hilska Helsinki: Opettajankoulutuslaitos. Helsingin yliopisto. Vantaa: Vantaan täydennyskoulutuslaitos.
- Rowlands, Mark
2007 Opin kaiken tietämäni televisiosta. Suom. P. Korhonen. Helsinki: Ajatus Kirjat.
- Salmi, Hannu
1997 "Pyhäkoulujen kilpailija" vai "kokoava keskipiste"? Suomalaista televisiokeskustelua 1940- ja 50-luvuilla. – Kanavat auki! Televisiotutkimuksen lukemisto. Toim. A. Koivunen & V. Hietala. Turku: Täydennyskoulutuskeskus. Turun yliopisto.
- Seiter, Ellen
1999 Television and New Media Audiences. Oxford: Clarendon Press.
- Seppänen, Olli & Latvanen, Marko
1996 Vapahtajia valkokankaalla. Helsinki: Kirjapaja.
- Shiach, Morag
1989 Discourse on Popular Culture. Cambridge: Polity Press.

The Simpsons Archive

[www.snpp.com], [<http://www.snpp.com/guides/finfaq1.html#1-3>].
(katsottu 24.1.2009)

Steinbock, Dan

1988 Formaatti ja televisiosarjat. Helsinki: Oy Yleisradio Ab.

Strauss, Anselm & Corbin, Juliet

1998 Basics of Qualitative Research. London: SAGE Publications.

Suoranta, Juha

2007 Populaarikulttuurin tuotteiden analyysi: Kohti kriittistä elokuvaalähtöistä aikalaisanalyysiä. – Ikkunoita tutkimusmetodeihin II. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. Toim. J. Aaltola & R. Valli. Jyväskylä: PS-kustannus.

Tamm, Maare

2002 Lasten ja nuorten uskonnollinen maailma. Helsinki: Lasten keskus.

Tamminen, Kalevi

1991 Religious Development in Childhood and Youth. Helsinki: Suomalainen tiedeakatemia.

1996 Gender Differences in Religiosity in Children and Adolescents – Research in Religious Education. Edit. by L.J. Francis & W. K. Kay & W. S. Campell. Herefordshire: Gracewing.

Tamminen, Seppo

2000 Kulttuurisukellus: kohteena Yhdysvallat. Helsinki: Fintra.

Teinonen, Seppo A. & Teinonen, Riitta

2003 Ajasta ylösnousemukseen: sata sanaa teologiaa. Helsinki: Kirjapaja.

- Tipton, Steven M.
2005 Globalizing Civil Religion and Public Theology. – Religion in Global
Civil Society. Edit. by. M. Juergensmeyer. Oxford: Oxford University Press.
- Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli
2009 Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.
- Virta, Teija
1994 Saippuaopperat ja suomalaiset naiset. Jyväskylä: Nykylätktuurin
tutkimusyksikkö. Jyväskylän Yliopisto.
- Wierzbicka, Anna
1994 What is Prayer? In Search of a Definition. – The Human Side of Prayer.
Edit. by. Brown, Laurence B. Birmingham (Alabama, USA): Religious
Education Press.